

# Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

## Ζ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

### Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

#### ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

#### ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΨΔ'

Τρίτη 23 Ιανουαρίου 2001 (πρωί)

Αθήνα, σήμερα στις 23 Ιανουαρίου 2001, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.55' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΙΤΟΝΑ**.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας)** : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

(ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ: Σύμφωνα με την από 22.1.2001 εξουσιοδότηση του Σώματος, επικυρώθηκαν με ευθύνη του Προεδρείου τα Πρακτικά της συνεδριάσεώς του, της 22ας Ιανουαρίου 2001 σε ό,τι αφορά την ψήφιση στο σύνολο των σχεδίων νόμων: 1. "Κύρωση των άρθρων Συνεταιρισμού του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής".

2. "Κύρωση του Κοινού Πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης της Βιέννης και της Σύμβασης του Παρισιού περί αστικής ευθύνης σε περίπτωση πυρηνικού ατυχήματος".)

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

Ανακοινώνονται προς το Σώμα από τον κ. Έκτορα Νασιώκα, Βουλευτή Λαρίσης, τα ακόλουθα:

#### Α. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Ο Βουλευτής Πειραιά κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ζητεί την αύξηση των επιδομάτων βοήθειας των μελών της.

2) Ο Βουλευτής Ηλείας κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΡΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία Γεωργικοί και Αγροτικοί Συν/σμοί του Νομού Ηλείας ζητούν την αύξηση της τιμής πώλησης του ελαιολάδου.

3) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Ε-ξωραϊστικός και Εκπολιτιστικός Σύλλογος Μυτιλήνης "Η ΕΠΑΝΩ ΣΚΑΛΑ" ζητεί την κατασκευή κτιρίου για τη στέγαση του Δημοτικού Συμβουλίου Μυτιλήνης στη θέση της παλιάς αγοράς Μυτιλήνης.

4) Οι Βουλευτές κύριοι ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ και ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμος Διακοπτού Αχαΐας ζητεί τη διέλευση της νέας υπερυψωτικής σιδηροδρομικής γραμμής να είναι παράλληλη και βόρεια της εθνικής οδού με διατήρηση του σταθμού του τράινου Διακοπτού - Καλαβρύτων στο σημείο που είναι σήμερα.

5) Οι Βουλευτές κύριοι ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ και ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Συνταξιούχων ΤΕΒΕ Νομού Ηρακλείου, ζητεί την άμεση καταβολή στο ΤΕΒΕ του οφειλόμενου από το Κράτος ποσού.

6) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΠΥΡΟΣ ΣΤΡΙΦΤΑΡΗΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Συνταξιούχων ΤΕΒΕ Νομού Θεσπρωτίας ζητεί την άμεση καταβολή του οφειλόμενου από το Κράτος ποσού στο ΤΕΒΕ.

7) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ και ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Σωματείο Συνταξιούχων ΤΕΒΕ Νομού Θεσπρωτίας ζητεί την άμεση καταβολή του οφειλόμενου από το Κράτος στο ΤΕΒΕ ποσού.

8) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ και ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Σωματείο Συνταξιούχων ΤΕΒΕ Νομού Καβάλας ζητεί την άμεση καταβολή του οφειλόμενου από το Κράτος στο ΤΕΒΕ ποσού.

9) Οι Βουλευτές κύριοι ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ και ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο Νέας Ιωνίας Αττικής αναφέρεται στο "Σύνδρομο του ΝΑΤΟ" που έπληξε τα Βαλκάνια.

10) Οι Βουλευτές κύριοι ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ και ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Νομαρχιακό Συμβούλιο και ο Νομάρχης Κεφαλληνίας και Ιθάκης αναφέρονται στο "Σύνδρομο του ΝΑΤΟ" που έπληξε τα Βαλκάνια.

11) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ και ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Σωματείο Εργαζομένων Δήμου Βύρωνα Αττικής αναφέρεται στο "Σύνδρομο του ΝΑΤΟ" που έπληξε τα Βαλκάνια.

12) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ και ΛΙΑΝΑ ΚΑΝΕΛΛΗ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο Μεταμορφώσεως Αττικής αναφέρονται στο "Σύνδρομο του ΝΑΤΟ" που έπληξε τα Βαλκάνια.

#### Β. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στην με αριθμό 1775/10-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'αριθμ. 249/11-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:  
"Απαντώντας στην ερώτηση 1775/10-8-00 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Θανάσης Λεβέντης, παρακαλούμε να

πληροφορήσετε τον κ. Βουλευτή σε θέματα της αρμοδιότητάς μας και σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων τα εξής:

Η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ συνέταξε και προώθησε προς υπογραφή Κοινή Υπουργική Απόφαση για την ενεργοποίηση του άρθρου 10 του ν. 2576/98 που αφορά στην αποκατάσταση των ζημιών από θεομηνίες.

Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση οριοθετείται η πληγείσα περιοχή και καθορίζονται οι πιστωτικές διευκολύνσεις για την αποκατάσταση των ζημιών στα κτίρια από τις πυρκαγιές του Ιουλίου του 2000 σε περιοχές του Νομού Κορινθίας.

Ο Υπουργός  
**Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ\***

2. Στην με αριθμό 1789/16-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 985/6-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στο από 22-08-2000 έγγραφό σας, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η 1789/16-08-2000 ερώτηση του Βουλευτή κ. Παναγιώτη Λαφαζάνη, σχετικά με την αναστολή λειτουργίας του Τοπικού Γραφείου Λεβιδίου, σας γνωρίζουμε τα εξής:

1. Με την αριθ. 1067369/886/ Α0006/26-07-2000 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 975Β') έγινε αναστολή της λειτουργίας όλων των Τοπικών Γραφείων της χώρας από 20/08/2000.

2. Τα Τοπικά Γραφεία εξυπηρετούσαν τους πολίτες για ορισμένα μόνο θέματά τους και ειδικότερα σε θέματα είσπραξης και πληρωμών, ενώ για τις λοιπές φορολογικές τους υποχρεώσεις εξυπηρετούντο από την αντίστοιχη Δ.Ο.Υ., στην οποία υπήγετο το Τοπικό Γραφείο. Δεδομένου όμως ότι, οι πληρωμές της μισθοδοσίας και η απόδοση του φόρου εισοδήματος, θα γίνεται πλέον μέσω του Τραπεζικού Συστήματος, η περαιτέρω λειτουργία των Τοπικών Γραφείων είναι σχεδόν άνευ αντικειμένου.

3. Με την υλοποίηση του προγράμματος οργανωτικού, διοικητικού και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού που προωθεί το Υπουργείο μας (αναδιάρθρωση των Υπηρεσιών του, αναδιάρθρωση ανακατανομή του προσωπικού του, ανάπτυξη, εγκατάσταση και παραγωγική λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων, αξιοποίηση των δυνατοτήτων της νέας τεχνολογίας, απλοποίηση των διαδικασιών, κατάργηση των περιττών τύπων κλπ.) στο πλαίσιο της προσαρμογής αυτού στις σημερινές ανάγκες και συνθήκες, γίνεται πλέον δυνατή η εξυπηρέτηση των πολιτών με πολλούς εναλλακτικούς τρόπους, χωρίς την ανάγκη μετάβασής τους στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ. και Τοπικά Γραφεία) του Υπουργείου μας.

Ο Υπουργός  
**ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ\***

3. Στην με αριθμό 1791/16-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 164/8-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Εξωτερικών η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της ερώτησης 1791/16-8-00 των Βουλευτών κυρίων Π. Κρητικού και Στ. Παπαθεμελή και σ' ό,τι μας αφορά, σας γνωρίζουμε ότι το περιεχόμενο της συγκρατήθηκε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο από την πολιτική ηγεσία όσο και από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών.

Το ζήτημα της διεθνούς καταδίκης της Τουρκίας για την διάπραξη εγκλημάτων γενοκτονίας συνεχίζει να απασχολεί την Κυβέρνηση, η οποία έχει, ήδη, προβεί σε κατάλληλες ενέργειες, σχεδιάζοντας, παράλληλα, και τις μελλοντικές επί του θέματος κινήσεις της, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την αποτελεσματικότερη δυνατή ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης και την καταδίκη των εν λόγω εγκλημάτων.

Ο Υπουργός  
**ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ\***

4. Στην με αριθμό 1810/21-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 30234/12-9-00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της 1810/21-8-2000 ερώτησης που κατέθεσαν οι Βουλευτές κύριοι Σταύρος Σκοπελίτης και Παναγιώτης Κοσιώνης, σχετικά με τα προβλήματα των αθιγγάνων που διαμένουν στη Χίο, σας πληροφορούμε, όπως μας γνώρισε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χίου, ότι με την αριθμ. 3577/8-8-2000 απόφασή της, συγκροτήθηκε επιτροπή με σκοπό τον καθορισμό των χώρων εγκατάστασης πλανοδίων ομάδων. Η ανωτέρω επιτροπή αναμένει απαντήσεις των τοπικών φορέων για την εξεύρεση τόπων εγκατάστασης των τσιγγάνων. Το πόρισμα που θα προκύψει θα τεθεί υπόψη του Νομαρχιακού Συμβουλίου, προκειμένου να γίνει και η οριστική επιλογή του τόπου.

Στη συνέχεια, θα πρέπει να διαμορφωθεί από την Νομαρχιακή και την Τοπική Αυτοδιοίκηση τεκμηριωμένο αίτημα προς το Υπουργείο μας που να περιλαμβάνει τα προτεινόμενα έργα υποδομής στον επιλεγμένο τόπο και τον προϋπολογισμό αυτών, ώστε να διαμορφωθούν χώροι παραμονής των τσιγγάνων που να πληρούν όλες τις προϋποθέσεις υγιεινής και ανθρωπίνης διαβίωσης.

Στα πλαίσια της Εθνικής Πολιτικής για τους τσιγγάνους, που εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα από το 1996, η πολιτική του Υπουργείου είναι να ανταποκρίνεται σε ανάλογα αιτήματα της Αυτοδιοίκησης, ώστε να υλοποιούνται προγράμματα που βελτιώνουν τις συνθήκες ζωής των τσιγγάνων. Σημειώνουμε ότι, μόνο κατά το τρέχον έτος 2000, έχουν διατεθεί κονδύλια ύψους ενός δισεκατομμυρίου εκατόν εβδομήντα εννέα εκατομμυρίων πεντακοσίων πενήντα χιλιάδων δραχμών (1.179.550.000) από το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Α., σε δήμους της χώρας για τη διαμόρφωση χώρων και την εγκατάσταση υποδομών (ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρικού κ.λπ.) για την αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων των τσιγγάνων. Στα έργα αυτά συμμετέχει και το ΥΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με παραχώρηση, κατά το τρέχον έτος και μέχρι σήμερα, περίπου οκτακοσίων (800) λυόμενων οικίσκων για την αντιμετώπιση των στεγαστικών αναγκών των τσιγγάνων. Τα προγράμματα αυτά θα συνεχιστούν και κατά το επόμενο έτος ανάλογα με τα αιτήματα που στέλνονται από την Αυτοδιοίκηση.

Τέλος, όσον αφορά γενικότερα τα προβλήματα των τσιγγάνων, σας ενημερώνουμε ότι οι απαραίτητες πιστώσεις εγγράφονται ήδη στο Γ' Κ.Π.Σ., μέσω της ειδικής Διυπουργικής Επιτροπής για τους τσιγγάνους που συστάθηκε τον Ιανουάριο 2000 από τον Πρωθυπουργό, στην οποία προεδρεύει η Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Ο Υφυπουργός  
**Κ. ΚΑΪΣΕΡΛΗΣ\***

5. Στην με αριθμό 1823/22.8.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 399/7.9.00 έγγραφο από τον Υπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 1823/22.8.2000 που κατέθεσαν οι Βουλευτές κύριοι Γ. Πατάκης, Ν. Γκατζής και Α. Σκυλλάκος για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Το Υπουργείο Γεωργίας συγκεντρώνει στοιχεία για τις ζημιές που προκλήθηκαν σε καλλιέργειες από λειψυδρία, προκειμένου στη συνέχεια να εξετασθεί η δυνατότητα και αναγκαιότητα λήψης μέτρων υπέρ των ζημιωθέντων αγροτών.

Η κατασκευή των αρδευτικών έργων (Αχελώου-Σμοκόβου-Κάρλα και διαπλάτυνση του Πηνείου) αποτελούν αρμοδιότητα του συνενωμένου ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα έργα είναι καταγεγραμμένα στις προτάσεις για ένταξη στο ΙΙΙ ΚΠΣ.

Πέραν των ανωτέρω μεγάλων έργων έχουν προταθεί για ένταξη στο ΙΙΙ ΚΠΣ και τα παρακάτω εγγειοβελτιωτικά έργα:

Επιλεκτικός εκσυγχρονισμός έργων Π.Α.Υ.Υ.Θ (αφορά τους νομούς Καρδίτσας, Λάρισας και Τρικάλων).

Τεχνητός εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων Υπέριεας Ορφανών (αφορά τους νομούς Λάρισας και Καρδίτσας).

Μελέτη αλληλεπίδρασης εγγειοβελτιωτικών έργων Θεσσαλίας στο υδατικό δυναμικό.

Εκσυγχρονισμός παλαιών αρδευτικών δικτύων Πλατυκάμπου.

Ταμειευτήρας και δίκτυα λιβαδορέμματος (Δήμος Νέσσωνας).  
Η ένταξη όλων των ανωτέρω έργων θα εξαρτηθεί από τις οικονομικές δυνατότητες του προγράμματος. Το ΙΙΙ ΚΠΣ δεν έχει ακόμη καταρτισθεί.

Επίσης θέτουμε υπ' όψη ότι από πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων έργων (ΣΑΕ 081) κατασκευάζονται τα κάτωθι έργα στο Νομό Λάρισας:

Αρδευτικό έργο Βερδικούσας  
Κατασκευή ταμειυτήρα Μαυροβουνίου

Αρδευτικό έργο Ποταμιάς Ελασσώνας

Σημειώνεται ότι από πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων Μελετών (ΣΑΜ 081) εκπονούνται οι κάτωθι μελέτες για το Νομό Λάρισας:

Μελέτη ταμειυτήρα Νέων Καρυών.

Ανασχετικά φράγματα αποθήκευσης και εμπλουτισμού επί του ποταμού Ενιππέα.

Μελέτη υδροληψίας και δικτύων από φράγμα Αγιονερίου.

Ο Υπουργός  
**Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ**

6. Στην με αριθμό 1824/22.8.00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 400/7.9.00 έγγραφο από τον Υπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 1824/22.8.00 που κατέθεσαν οι Βουλευτές κύριοι Γ. Πατάκης, Σ. Στριφτάρης, Σ. Σκοπελίτης, Ν. Γκατζής, Α. Τζέκης και Π. Κοσιώνης, σας πληροφορούμε τα εξής:

Η Α.Τ.Ε., στα πλαίσια της σοβαρής προσπάθειας ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού που έχει αναλάβει προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί στις σκληρές προκλήσεις ανταγωνισμού που επικρατούν στην τραπεζική αγορά και να εξυγιάνει το χαρτοφυλάκιό της περιορίζοντας τις επισφάλειές της και ενισχύοντας τη θέση της, προχώρησε σε αλλαγές σε ορισμένες από τις διαδικασίες εφαρμογής της πιστωτικής της πολιτικής που αποδείχθηκαν ατελέσφορες και έπρεπε να αναθεωρηθούν.

Στα παραπάνω λοιπόν πλαίσια και προκειμένου να υλοποιηθεί ο σχεδιασμός των μελλοντικών της εργασιών με τραπεζικά κριτήρια, προχώρησε σε βελτίωση των διαδικασιών διασφάλισης των δανείων της και μετά από ομόφωνη απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Τράπεζας εκδόθηκε η εγκύκλιος 102/2000 βάσει της οποίας παύει να προσμετράται η αλληλέγγυα συνεταιριστική ευθύνη ως στοιχείο διασφάλισης των χορηγούμενων δανείων προς συνεταιρισμένα φυσικά πρόσωπα ή προς νομικά πρόσωπα Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ωστόσο ότι το μέτρο της μη προσμέτρησης αλληλέγγυας συνεταιριστικής ευθύνης ως στοιχείο διασφάλισης, δεν διαφοροποιεί τη διαδικασία έγκρισης και απόδοσης των δανείων προς συνεταιρισμένους αγρότες.

Έτσι οι συμβάσεις που έρχουν υπογραφεί και βρίσκονται σε ισχύ εξακολουθούν να ισχύουν κανονικά κατά τη χορήγηση των κालιεργητικών δανείων.

Αναφορικά με όλα τα παραπάνω και προκειμένου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η περαιτέρω βραχ/σμη δαν/ση των συνεταιρισμένων παραγωγών, έχουν ήδη σταλεί συμπληρωματικές διευκρινιστικές οδηγίες στα καταστήματα της ΑΤΕ όπου μεταξύ άλλων καθορίζονται νέα αυξημένα όρια πιστοδότησης των αγροτών χωρίς την προσκόμιση πρόσθετων εμπράγματων διασφαλίσεων.

Ο Υπουργός  
**Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ**

7. Στην με αριθμό 1837/22-8-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 207/8-9-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στο με αρ. πρωτ. 1837/22-8-2000 έγγραφό σας και στην ερώτηση που κατατέθηκε από το Βουλευτή κ. Θ. Βαρίνο, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

α) Σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν. 2638/98 “Οργάνωση και λειτουργία ναυτικής εκπαίδευσης...” σε συνδυασμό με τα άρθρα 24 και 49 του ν. 576/77 “περί οργάνωσης της μέσης και α-

νωτέρας Τεχνικής - Επαγγελματικής εκπαίδευσης”, οι Α.Ε.Ν. ανήκουν στην τρίτη βαθμίδα εκπαίδευσης. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 22 του ν. 2638/98 και το άρθρο 19 του ν. 2819/00 στις Α.Ε.Ν. (ως ανήκουσες στην τρίτη βαθμίδα εκπαίδευσης) εισάγονται κάτοχοι απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου ή άλλου ισότιμου τίτλου.

β) Το Υπουργείο μας ενδιαφέρεται, όπως είναι ευνόητο για την προσέλκυση νέων στο ναυτικό επάγγελμα, ιδιαίτερα μάλιστα όσων η μακρά ναυτική παράδοση του τόπου καταγωγής τους και των οικογενειών τους υποδηλώνει συνειδητή επιλογή τους για σταδιοδρομία στην εμπορική μας ναυτιλία.

Στα πλαίσια του εν λόγω ενδιαφέροντος, θεσπίστηκαν ειδικές ρυθμίσεις με την παρ. 4 (β) του άρθρου 19 του ν. 2819/00, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις Α.Ε.Ν., πέραν των αποφοίτων Λυκείων, και οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Ε.

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις αυτές, εισάγονται κατ' εξαίρεση στις Α.Ε.Ν. και κάτοχοι τίτλου Τ.Ε.Ε. κατά προτεραιότητα ναυτικού και ναυτιλιακού τομέα, οι οποίοι υποβάλλονται πριν την εισαγωγή τους σε συμπληρωματική εκπαίδευση σε Α.Ε.Ν. διάρκειας 2-6 μηνών.

Η εν λόγω ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία ώστε οι απόφοιτοι Τ.Ε.Ε. να αποκτήσουν συμπληρωματικά τα ουσιαστικά προσόντα που θα τους επιτρέψουν, όχι απλά να εισαχθούν, αλλά να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν με επιτυχία τις σπουδές τους στις Α.Ε.Ν.

γ) Προκειμένου τέλος, να ρυθμιστούν λειτουργικά και εκπαιδευτικά θέματα της προβλεπόμενης από την προηγούμενη παράγραφο εκπαίδευσης, συνεργαζόμαστε με το ΥΠΕΠΘ για την έκδοση της σχετικής κοινής απόφασης ΥΠΕΠΘ-ΥΕΝ, ώστε να τηρηθούν όμοιες διαδικασίες με αυτές που ισχύουν για την πρόσβαση αποφοίτων ΤΕΕ στα ΤΕΙ και η εισαγωγή στις Α.Ε.Ν. να πραγματοποιηθεί αμέσως μετά τη λήξη της συμπληρωματικής εκπαίδευσης, εντός του Ακαδημαϊκού έτους 2000-2001.

Ο Υπουργός  
**ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ**

8. Στην με αριθμό 1850/23-8-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 405/7-9-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 1850/23-8-2000 που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Ε.Σ. Στυλιανίδης, σας πληροφορούμε τα εξής:

Για το Εθνικό και Περιφερειακό Πρόγραμμα του ΙΙΙ ΚΠΣ έχουν καταγραφεί για ένταξη τα κάτωθι έργα για το Νομό Ροδόπης:

α) Μικρά φράγματα Β.Α. Τμήματος (Φράγμα Ασκητών)

β) Φράγμα και Δίκτυα Ιάσιου

γ) Μελέτη-Κατασκευή Ιάσιου (Πολυάνθου-Κομπάτου)

Η ένταξη των έργων στο Πρόγραμμα θα εξαρτηθεί από τις οικονομικές δυνατότητες που θα έχει το αντίστοιχο μέτρο του Προγράμματος και από την ετοιμότητά τους από πλευράς μελετών.

Σημειώνεται ότι το ΙΙΙ ΚΠΣ δεν έχει καταρτισθεί.

Ο Υπουργός  
**Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ**

9. Στην με αριθμό 1867/23-8-2000 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 550/11-9-2000 έγγραφο από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 1867/23-8-2000 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Αθ. Λεβέντης σχετικά με την ενεργοποίηση του αεροδρομίου Τυμπακίου για την παράλληλη εξυπηρέτηση και αερομεταφορών Πολιτικής Αεροπορίας, σας πληροφορούμε ότι για το ίδιο θέμα έχουμε απαντήσει στο Σώμα με το υπ' αριθμ. Β-268/5-7-2000 έγγραφό μας, αντίγραφο του οποίου σας επισυνάπτουμε.

Ο Υπουργός  
**ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ**

Σημ.: Τα συνημμένα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

10. Στην με αριθμό 1869/23-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 262/11-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 1869/23-8-2000 που κατέθεσε στη Βουλή, ο Βουλευτής κ. Γιώργος Κωνσταντόπουλος, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κ. Βουλευτή σύμφωνα με τα στοιχεία του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας ότι με το υπ' αριθμό Δ 8403/21-9-1999 έγγραφο του ΤΕΟ, φωτοαντίγραφο επισυνάπτεται, χορηγήθηκαν τετρακόσιες ογδόντα πέντε (485) κάρτες ελεύθερης διέλευσης από το Σταθμό Διοδίων Λεπτοκαρυάς στον Δήμο Ανατολικού Ολύμπου.

Ο Υπουργός  
**ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ\***

11. Στην με αριθμό 1903/24-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 554/11-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 1903/24-8-00 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Ν. Τσιαρτσιώνης σχετικά με την παραμονή και την κυκλοφορία στη χώρα μας, αυτοκινήτων με ξένες πινακίδες, σας πληροφορούμε ότι τα οχήματα οδικών μεταφορών (επιβατικών και εμπορευματικών) ανήκουν στην αρμοδιότητα των Νομαρχιακών Υπηρεσιών Μεταφορών και Επικοινωνιών όταν αυτά ταξινομηθούν στην Ελλάδα και εκδοθούν από τις εν λόγω Υπηρεσίες οι σχετικές άδειες και πινακίδες κυκλοφορίας τους.

Για τα θιγόμενα με την υπόψη ερώτηση θέματα θα σας απαντήσουν, κατά λόγο αρμοδιότητας τους, το συνενωμένο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης καθώς και το Υπουργείο Οικονομικών, προς το οποίο διαβιβάζουμε την εν λόγω ερώτηση.

Ο Υπουργός  
**ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ\***

12. Στην με αριθμό 1915/25-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 573/11-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 1915/25-8-2000 που κατέθεσαν στη Βουλή οι Βουλευτές κύριοι Α. Κοντός, Ε. Στυλιανίδης και Σ. Δαϊλάκης σχετικά με τη δημιουργία 2ης σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης - Ορμενίου Έβρου, σύμφωνα με το υπ' αριθμό 14618/31-8-2000 έγγραφο του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος, σας πληροφορούμε τα παρακάτω:

Ο Ο.Σ.Ε. δεν έχει προβλέψει την κατασκευή δεύτερης σιδηροδρομικής γραμμής στο υπόψη τμήμα, αναγνωρίζοντας όμως τη σπουδαιότητα της γραμμής αυτής όσον αφορά τις εσωτερικές αλλά και διεθνείς μεταφορές (απόληξη αξόνων IV και IX της Κρήτης) έχει ξεκινήσει ήδη από το 1994 στα πλαίσια του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, τη σηματοδότηση της γραμμής στο τμήμα Θεσσαλονίκης - Στρυμόνα - Προμαχώνα και την κατασκευή παραλλήλων και έργων βελτίωσης της γραμμής στο τμήμα Θεσσαλονίκης - Αλεξανδρούπολης. Στις προτάσεις του Ο.Σ.Ε. για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης περιλαμβάνονται το έργο της ηλεκτροκίνησης του τμήματος Θεσσαλονίκης - Στρυμόνα - Προμαχώνα και η ολοκλήρωση των απαραίτητων έργων έτσι ώστε η γραμμή να μπορεί να κυκλοφορήσει με ταχύτητα 150 Km/h. Στο τμήμα Προμαχώνα - Αλεξανδρούπολης - Ορμενίου, προβλέπονται εργασίες βελτίωσης και αναβάθμισης της γραμμής. Συνολικά οι προτάσεις του Ο.Σ.Ε. για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης περιλαμβάνουν στο Τμήμα Θεσσαλονίκης - Ορμενίου έργα κόστους 80 δισ. δραχμές.

Θεωρούμε ότι με την ολοκλήρωση των έργων στο υπόψη τμήμα, η γραμμή Θεσσαλονίκης - Ορμενίου - Έβρου θα αποτελέσει μια σύγχρονη γραμμή που θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες των κατοίκων και επιχειρήσεων της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης όσον αφορά τις επιβατικές αλλά και τις εμπορευματικές μεταφορές.

Ο Υπουργός  
**ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΡΕΛΗΣ\***

13. Στην με αριθμό 1930/25-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ'

αριθμ. 1018/6-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στο 25-8-2000 έγγραφό σας, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η 1930/25-8-2000 ερώτηση του Βουλευτή κ. Λ. Παπανικολάου, περί ύπαρξης απόφασης για κατάργηση Δ.Ο.Υ. στη Μεσσηνία, σας γνωρίζουμε τα εξής:

1. Το Υπουργείο Οικονομικών στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των Υπηρεσιών του και της βελτίωσης της λειτουργίας αυτών, καταρτίζει νέο Οργανισμό των Υπηρεσιών του και υλοποιεί πρόγραμμα διοικητικού και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού όλων των Υπηρεσιών του, με στόχο την αποδοτικότερη λειτουργία τους και την αποτελεσματικότερη άσκηση του έργου τους, καθώς και την παροχή καλύτερων υπηρεσιών (ποιότητας) προς τους πολίτες.

2. Στο σχέδιο του νέου Οργανισμού του Υπουργείου μας που προωθείται για έκδοση, δεν προβλέπεται κατάργηση ΔΟΥ στην περιοχή του Νομού Μεσσηνίας.

Ο Υπουργός  
**ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ\***

14. Στην με αριθμό 1960/28-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 278/11-9-00 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας στην ερώτηση 1960/28.8.2000 που κατέθεσε στη Βουλή, ο Βουλευτής κ. Σωτ. Χατζηγάκης, παρακαλούμε να πληροφορήσετε τον κ. Βουλευτή σε θέματα της αρμοδιότητάς μας και σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (ΥΑΣ) του ΥΠΕΧΩΔΕ τα εξής:

Το ΥΠΕΧΩΔΕ είναι αρμόδιο αποκλειστικά, για την αποκατάσταση των ζημιών σε κτίρια μετά από θεομηνίες στις περιπτώσεις που η περιοχή που επλήγη εντάχθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση στα προγράμμά του.

Προκειμένου η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ (ΥΑΣ) να συντάξει τις απαιτούμενες Υπουργικές Αποφάσεις, για την ένταξη περιοχών στα προγράμματα αποκατάστασης ζημιών των ΥΠΕΧΩΔΕ, που έχουν πληγεί από πυρκαγιές σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 2576/98, απαιτείται η υποβολή αιτήματος από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, σύμφωνα με την εγκύκλιο 928/ΑΖ 11/15.04.1998 του Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ, μετά από αυτοψίες στην πληγείσα περιοχή με ονομαστική κατάσταση των κατοίκων, τα κτίρια των οποίων υπέστησαν ζημιές ανά περιοχή.

Επισημαίνεται ότι, τα μέτρα αποκατάστασης για ζημιές από πλημμύρες κατολισθήσεις και πυρκαγιές λαμβάνονται εφόσον οι καταστροφές που προκαλούνται έχουν το χαρακτήρα θεομηνίας και πλήττουν ευρύτερες περιοχές και όχι μεμονωμένες οικοδομές.

Ο Υπουργός  
**Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ\***

15. Στην με αριθμό 1968/29-8-00 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 1559/7-9-00 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

“Απαντώντας σε ερώτηση 1968/29-8-2000, που κατατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Στέφανο Μάνο, σχετικά με τη ρύθμιση χρεών επιχειρήσεων της νήσου Σάμου που επλήγησαν από τις πυρκαγιές μηνός Ιουλίου, σας πληροφορούμε τα εξής:

Η Διοίκηση του ΙΚΑ με το αρ. Ε33/192/4-8-2000 έγγραφο της ενημέρωσε το Υποκ/μα ΙΚΑ Σάμου καθώς και το Παρ/μα ΙΚΑ Καρλοβασιού για τη δυνατότητα που παρέχεται σε όλες τις επιχειρήσεις της Σάμου, ανεξαρτήτως αν έχουν πληγεί ή όχι, να ρυθμίσουν την οφειλή τους σε 24 ισόποσες μηνιαίες δόσεις.

Μετά τα παραπάνω, οι υπηρεσίες του ΙΚΑ στη νήσο Σάμο, χορηγούν στις επιχειρήσεις ασφαλιστική ενημερότητα, χωρίς να εξετάζουν την ύπαρξη οφειλής, ενώ δεν λαμβάνεται κανένα αναγκαστικό μέτρο σε βάρος τους.

Επισημαίνεται ότι, μετά την ψήφιση και της σχετικής διάταξης νόμου για το παραπάνω θέμα θα ακολουθήσουν και νέες οδηγίες προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΙΚΑ στη νήσο Σάμο σχετικά με την εφαρμογή της.

Ο Υφυπουργός  
**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ\***

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας):** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην

### ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Αποφάσεις Βουλής: Συνέχιση της συζήτησης επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής.

Ο κ. Μαντέλης έχει το λόγο.

**ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ:** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι το πρώτο μέλημα του Συντάγματος, επομένως και της αναθεώρησής του, είναι η διεύρυνση της προστασίας των ατομικών και των κοινωνικών δικαιωμάτων. Σε αυτήν την κατεύθυνση θέλω με τρία σημεία να επισημάνω την ευαισθησία όλων μας, γιατί νομίζω ότι θα τα βρούμε μπροστά μας στη συζήτηση όλων των άρθρων του Συντάγματος που αναθεωρούμε.

Τα τρία αυτά ζητήματα είναι:

Πρώτον, η στάθμιση σε περίπτωση σύγκρουσης των ατομικών και των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Δεύτερον, η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων έναντι της πλειοψηφίας.

Τρίτον, ο προσδιορισμός και η συνεπής εφαρμογή της έννοιας του δημόσιου αγαθού.

Όσον αφορά τη στάθμιση των ατομικών και των κοινωνικών δικαιωμάτων όταν έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους, τούτο αποτελεί πράγματι το σταυρό της προστασίας. Εδώ οι αποφάσεις που παίρνουμε είναι κατ' εξοχήν πολιτικές. Ποια δικαιώματα αναδεικνύουμε σε απόλυτα, ποια κρίνουμε ότι πρέπει να σταθμίσουμε και ποια κρίνουμε ότι πρέπει να καμφθούν; Το μόνο κριτήριό μας είναι το τι δίνει περισσότερο αξία στο συνάνθρωπό μας.

Στο Σύνταγμα δεν έχουμε άλλα περιθώρια. Η στάθμιση που θα κάνουμε εμείς θα διατρέχει όλο το δικαίό μας σύστημα, όλη την παροχή έννομης προστασίας, όλες τις ενέργειες της Δημόσιας Διοίκησης. Επομένως, θα είναι καθοριστική η στάση μας σε αυτό το θέμα της στάθμισης των ατομικών και των κοινωνικών μας δικαιωμάτων.

Παράδειγμα, την προστασία του περιβάλλοντος τη θεωρούμε ότι είναι απόλυτο δικαίωμα ή είναι ένα δικαίωμα που μπορεί να καμφθεί ή να ισοζυγισθεί; Η ακεραιότητα της ανθρωπίνης υπόστασης και συνεπώς και το δικαίωμα της απόδειξης της αθωότητας είναι ένα δικαίωμα το οποίο μπορεί να σταθμισθεί και να καμφθεί από το δικαίωμα για την ιδιωτική ζωή ή όχι;

Όσον αφορά την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων έναντι της πλειοψηφίας. Η πηγή της εξουσίας του δημοκρατικού μας πολιτεύματος είναι ο λαός, όπως εκφράζεται διά της πλειοψηφίας του και της ανάδειξης της κυβέρνησής του με την αρχή της δεδηλωμένης. Αυτή η πηγή νομιμοποιεί τις κάθε λογής ρυθμίσεις και κυβερνητικές πράξεις και ταυτόχρονα νομιμοποιεί πλήρως και το δημοκρατικό έλεγχο τους.

Τα ατομικά δικαιώματα προστατεύονται έναντι πάντων και επομένως και έναντι του κράτους. Πρέπει δε να προστατεύονται και έναντι της πλειοψηφίας, θα λέγαμε και έναντι της κυβερνήσεως. Η λειτουργία δε των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών έρχεται ακριβώς να καλύψει αυτό το ζήτημα.

Η εξουσία των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, η οποία δεν πηγάζει από την κυβέρνηση και επομένως δεν προέρχεται ούτε από την πλειοψηφία, νομιμοποιείται σε ένα κράτος δικαίου ακριβώς γιατί χρειάζεται να προστατεύσουμε τον πολίτη, έστω και τον έναν πολίτη, έναντι της κυβερνήσεως και έναντι του κράτους και έναντι της πλειοψηφίας και όλων των υπολοίπων πολιτών.

Ακριβώς γι' αυτόν το λόγο χρειάζονται και πρέπει να υπάρχουν οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Η ύπαρξή τους εμβαθύνει τη δημοκρατία, γιατί είναι αληθές ότι μπήκαμε στον 21ον αιώνα με ισχυρούς δημοκρατικούς και κοινοβουλευτικούς θεσμούς και χρειάζεται να τους εμβαθύνουμε. Και η εμβαθύνση πρέπει να γίνει προς αυτήν την κατεύθυνση, ακριβώς της προστασίας των πολιτών ακόμη και έναντι της πλειοψηφίας.

Η επέκταση όμως του θεσμού αυτού των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών σε επιμέρους λειτουργίες της διοίκησης δεν νο-

μιμοποιείται δημοκρατικά. Πιστεύω ότι εδώ η πηγή της εξουσίας είναι αναμφίβολα ο λαός, είναι αναμφίβολα η πλειοψηφία, όπως εκφράζεται διά της Κυβερνήσεως, και επομένως γι' αυτό είναι αναγκαίος ο κοινοβουλευτικός έλεγχος. Στις επιμέρους ενέργειες της Δημόσιας Διοίκησης χρειάζεται να υπάρχει αυτός ο έλεγχος.

Επομένως, σ' αυτής της μορφής τις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, όταν πραγματικά θέλουμε να είναι ανεξάρτητες, δηλαδή να μην έχουν καμία σχέση ούτε με την πλειοψηφία ούτε με την Κυβέρνηση, επόμενο είναι να μην έχουν σχέση και με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Κατά συνέπεια, εάν προχωρήσουμε σε κάτι τέτοιο, διατρέχουμε τον κίνδυνο να περιορίσουμε το δημοκρατικό έλεγχο στις πράξεις της διοίκησης, να αυτονομήσουμε τη διοίκηση και αυτό δεν το θεωρώ σωστό.

Τέλος, κύριοι συνάδελφοι, δημόσιο αγαθό δεν είναι μόνο αυτό το οποίο παρέχει το κράτος, έστω και δωρεάν. Και αυτό γιατί προϋποθέτει ότι αυτό το αγαθό πρέπει να μπορεί και να θέλει το κράτος να το παράσχει. Από την άλλη πλευρά δημόσιο αγαθό δεν μπορεί να είναι και εκείνο το οποίο παρέχεται ή αγοράζεται έστω και ελεύθερα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Γιατί και πάλι αυτό προϋποθέτει ότι έχει κανείς την οικονομική δυνατότητα να το αποκτήσει. Δημόσιο αγαθό είναι εκείνο το αγαθό το οποίο απολαμβάνει ο πολίτης χωρίς καμία προϋπόθεση, χωρίς καμία διάκριση τηρώντας μέσα στα πλαίσια της κοινωνίας την αρχή της αναλογικής ισότητας.

Πρέπει να συμφωνήσουμε ότι δημόσιο αγαθό είναι και η παιδεία και ιδιαίτερα η ανώτατη παιδεία σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εποχής μας. Ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας της γνώσης, στον οποίο θα πρέπει να προωθήσουμε την εκπαίδευση, τη μόρφωση, τη μάθηση. Όπως όλα εξελίσσονται την ιστορική αυτή περίοδο, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι εξελίσσεται και η εκπαίδευση, η παιδεία και η διαδικασία μάθησης.

Τα αυτονόητα της μίας ιστορικής περιόδου γίνονται περίγελως μίας άλλης ιστορικής περιόδου. Στην αρχή της χλιετίας την οποία μόλις διαβήκαμε η μάθηση είχε έναν και μόνο λόγο: την ανέλιξη στα εκκλησιαστικά αξιώματα. Δάσκαλος ήταν ο καλόγερος και ο χώρος που παρείχετο η μάθηση ήταν τα μοναστήρια. Τον αιώνα που μόλις περάσαμε, τον 20ον αιώνα, ο ρόλος της εκπαίδευσης και της εκμάθησης ήταν η επαγγελματική μας κατοχύρωση. Δάσκαλος ήταν εκείνος ο οποίος είχε τον τυπικό προσορισμό του να είναι δάσκαλος. Η δε παιδεία παρείχετο από τα σχολεία και τα πανεπιστήμια.

Όλα αυτά όμως σήμερα ξεπερνιούνται. Τον 21ον αιώνα θα έχουμε εντελώς καινούριες συνθήκες παιδείας, μόρφωσης και μάθησης. Η αποστολή της μάθησης θα είναι κύρια η μορφωτική εξελιξιμότητα όλων μας ανεξάρτητα από το επάγγελμά μας. Δάσκαλος θα είναι εκείνος που θα μπορεί να παράσχει τη γνώση ανεξάρτητα από τα τυπικά προσόντα προέλευσής του και χωρίς μάθησης θα είναι τα δίκτυα, δηλαδή είναι παντού.

Θα προσέθετα ακόμη ότι αν μιλούσαμε για διδασκτρα, τα διδασκτρα πλέον για τη μάθηση θα είναι τα τέλη χρήσης των υποδομών. Και γι' αυτόν το λόγο όταν πρότεina την τροπολογία εκείνη, η οποία δυστυχώς απερρίφθη, ότι πρέπει να μειώσουμε έως μηδενισμού τα τέλη χρήσης του INTERNET για όλα τα παιδιά που πηγαίνουν σχολείο ή σπουδάζουν, στην πραγματικότητα ήθελα να καθιερωθεί ένα δημόσιο αγαθό που μέσα από τα δίκτυα θα μας παρείχε την αναγκαία γνώση, την αναγκαία παιδεία για την εξέλιξη που έχουμε μπροστά μας.

Όλα αυτά, αγαπητοί συνάδελφοι, σημαίνουν ότι δόγματα του παρελθόντος σύντομα θα ανατραπούν. Καθήκον μας είναι να αναζητήσουμε όσο είναι δυνατόν ταχύτερα τις διεξόδους προς το καινούριο χωρίς νομικισμούς, χωρίς ευφυολογήματα. Γιατί διαπιστώνω ότι μερικές φορές αναζητούμε τη λύση μέσα από το νομικισμό και το ευφυολόγημα.

Χρειάζεται τομή, όχι ευφυολόγημα, και το κυριότερο χρειάζεται να υπερβούμε όλες εκείνες τις μάχες χαρακωμάτων γύρω από ιδεολογήματα που δεν έχουν πλέον νόημα. Η ανώτατη παιδεία δεν μπορεί να παρέχεται μόνο σ' αυτούς που έχουν την οικονομική επιφάνεια για να την αποκτήσουν, όπως προϋποθέτει η άποψη υπέρ των ιδιωτικών πανεπιστημίων, ούτε όμως μπορεί να περιορίζεται στα μέτρα που το κράτος θέλει, εξαναγκάζο-

ντας χιλιάδες νέους ανθρώπους που θέλουν να μορφωθούν, να περάσουν από το λαιμό του μπουκαλιού!

Η πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία, πρέπει να είναι δυνατή σε όσους θέλουν να την αποκτήσουν, σε όλους όσους θέλουν να την αποκτήσουν, είτε είναι πλούσιοι είτε είναι φτωχοί είτε είναι ευφυείς είτε είναι, κατά την κρίση του κράτους μη ευφυείς. Γιατί και αυτή η κρίση ελέγχεται. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς κρίνουμε ένα παιδί, αν είναι ευφυές, έχοντας τις δυνατότητες που παρέχονται στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη ή δεν είναι ευφυές έχοντας τις δυνατότητες που παρέχονται στην Κάσο ή στο Πωγώνι. Και ακόμη όταν πολλές φορές αναγκαζόμαστε να μετρήσουμε την ευφύια των νέων ανθρώπων σε χιλιοστά του βαθμού, τι αξιοπιστία έχει αυτή η κρίση περί ευφύιας. Όλοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στη γνώση. Γι' αυτό αν θέλουμε η παιδεία και η ανώτατη παιδεία, να είναι πραγματικά δημόσιο αγαθό, πρέπει να αναζητήσουμε άλλες δυνατότητες, νέους θεσμούς, σύγχρονα εργαλεία για να την αποκτήσουμε!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας):** Ο κ. Κατσαρός έχει το λόγο.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:** Κύριοι συνάδελφοι, κατά γενική παραδοχή και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος αλλά και εδώ στην Ολομέλεια, το Σύνταγμα του 1975 ήταν ένα επιτυχημένο Σύνταγμα και πάρα πολύ σύγχρονο. Πέρασαν από τότε είκοσι πέντε ολόκληρα χρόνια, μία περίοδος με κοσμογονικές πραγματικές εξελίξεις, δημιουργήθηκαν καινούριες συνθήκες, καινούριες πραγματικότητες και έτσι ήταν αναγκαία η επιχειρούμενη αναθεώρηση.

Αν η αναθεώρηση αυτή είναι επιτυχημένη ή αποτυχημένη, αν είναι άτολμη ή τολμηρή, αν ασχολείται με τα ασήμαντα και δεν καταπνίγεται με τα σημαντικά, είναι θέματα που θα τα συζητήσουμε στη συζήτηση στα άρθρα. Εγώ θέλω να εστιάσω την τοποθέτησή μου αυτή σε μια πραγματικότητα η οποία αγγίζει εμάς τους Βουλευτές.

Στα τελευταία αυτά είκοσι πέντε χρόνια και ιδιαίτερα στην τελευταία δεκαετία, ζούμε μία περίοδο απαξίωσης του πολιτικού κόσμου, ζούμε μία νέα πραγματικότητα, η οποία νομίζω αποτελεί θανάσιμο κίνδυνο για το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα. Μία πραγματικότητα η οποία τροφοδοτείται από μερικά από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που θα έλεγα ότι με τις επιθέσεις εναντίον των πολιτικών, γίνονται εχθροί του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, γιατί φαίνεται ότι δεν εξυπηρετούνται τα συμφέροντά τους από ένα Βουλευτή με ελεύθερη και ανεξάρτητη συνείδηση.

Στις μέρες μας αμφισβητείται η αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου. Το κύρος μας, νομίζω, βρίσκεται στο κατώτερο σημείο που θα μπορούσε να βρίσκεται ποτέ. Μας αμφισβητείται και το απλό ενδιαφέρον μας για το λαό τον οποίο εκπροσωπούμε. Μας αμφισβητείται ακόμη και η πρόθεση προσφοράς. Δεν είμαι, αγαπητοί συνάδελφοι, υπερβολικός. Αυτά είναι δυστυχώς πραγματικότητες τις οποίες τις ζούμε κάθε μέρα. Και βεβαίως αμφισβητείται και η εντιμότητα του πολιτικού κόσμου αλλά και ημών των Βουλευτών και μάλιστα χωρίς να γίνεται απολύτως καμία διάκριση. Δεν θα αναφερθώ σε όλα τα αίτια αυτής της κατάστασης.

Εγώ θα ασχοληθώ, αγαπητοί συνάδελφοι, με τη συμπεριφορά τη δική μας σε ορισμένα θέματα, με την οποία πιστεύω ότι ενισχύουμε αυτήν την αντίληψη και την τρέφουμε, της δίδουμε επιχειρήματα. Και θα είμαι πάρα πολύ συγκεκριμένος σε θέματα, τα οποία έχουν σχέση και με την επιχειρούμενη αναθεώρηση του Συντάγματος.

Προτείνεται η αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος σχετικά με την ευθύνη των Υπουργών, Υφυπουργών, Πρωθυπουργού κλπ. Σχεδόν προτείνεται το ακαταδίωκτο των Υπουργών, Υφυπουργών και Πρωθυπουργού. Απαιτείται η πλειοψηφία εκατόν ογδόντα Βουλευτών για να ασκηθεί η δίωξη και αν δεν επιτευχθεί αυτή η πλειοψηφία, προτείνεται όχι η πλειοψηφία των παρόντων, αλλά η απόλυτη πλειοψηφία των εκατόν πενήντα ένα. Καταλαβαίνετε πόσο δύσκολο είναι να ληφθεί απόφαση με την οποία να επιτραπεί η άσκηση δίωξης.

Στη συνέχεια, είναι συντομότερος ο χρόνος της παραγραφής. Εντός διετίας από τη λήξη της περιόδου εντός της οποίας συνέβη το γεγονός για το οποίο ζητείται η παραπομπή!! Αλλά αποδυναμώνεται και το ίδιο το δικαστήριο, το οποίο θα δικάσει την υπόθεση. Μετέχουν και έξι Σύμβουλοι της Επικρατείας. Μα, για ποινικά αδικήματα θα παραπέμπονται, αν θα παραπεμφθούν οι κατηγορούμενοι. Τι σχέση με την ποινική δίκη έχουν οι Σύμβουλοι Επικρατείας;

Και εκτός αυτού εκλέγεται με κλήρωση το Δικαστικό Συμβούλιο και ο Ανακριτής, οι οποίοι βεβαίως μελετούν την υπόθεση και εκδίδουν κάποιο βούλευμα. Αλλά δε μετέχουν στη σύνθεση του δικαστηρίου. Σκεφθείτε, λοιπόν, ένα δικαστήριο με επτά Αρεοπαγίτες και έξι Συμβούλους της Επικρατείας, οι οποίοι θα βρεθούν μπροστά σε μια δικογραφία με αρκετές χιλιάδες σελίδες -και πέντε και δέκα χιλιάδες σελίδες, ζήσαμε τέτοιες υποθέσεις, κύριε Υπουργέ- για να μάθουν την υπόθεση στο ακροατήριο. Ακούστε, κύριοι συνάδελφοι. Δεν θα υπάρχει και κατηγορούσα Αρχή, δεν θα υπάρχει Εισαγγελέας καν. Θα ακούγονται μόνο οι συνήγοροι υπεράσπισης και πιστεύω ότι και η Πολιτική Αγωγή δεν θα παρίσταται, αυτό τουλάχιστον είναι το προηγούμενο σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, για να δικαστεί έτσι αυτή η υπόθεση.

Ξέρετε τι μου είπαν σε κάποιο δικαστήριο, που μετείχα και είμαι αυτό γνωστό; Μετά τη διήμερη αγόρευση μου στην υπόθεση, δύο μέλη της Έδρας του Δικαστηρίου μου είπαν ότι "τώρα καταλάβαμε την υπόθεση". Και είχαν συμπληρωθεί περίπου έντεκα μήνες. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Μια τεράστια δικογραφία δεν μαθαίνεται στο ακροατήριο. Ασχολείσθε οι εξ ημών νομικοί με ποινικές υποθέσεις και, κύριε Ιωαννίδη, που βλέπω ότι χαμογελάτε...

**ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ:** Δεν χαμογελώ για εσάς, αλλά γι' αυτούς που τους πήρε έντεκα μήνες να καταλάβουν.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:** Μάλιστα. Ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι την ποινική δικογραφία τη διαβάζει μόνο ο Πρόεδρος. Οι λοιποί δικαστές τη μαθαίνουν στο ακροατήριο. Αυτή είναι η ρύθμιση με την ευθύνη των Υπουργών. Αυτή η ρύθμιση ενισχύει την άποψη ότι εμείς είμαστε μια κάστα ξεχωριστή, που πάμε να προστατέψουμε τα δικά μας τα συμφέροντα με το Ειδικό Δικαστήριο που θεσμοθετούμε. Άρα έχει δικό ο λαός να λείει αυτά τα οποία λείει και να πιστεύει αυτά τα οποία πιστεύει. Λύση είναι η πρόταση της Ν.Δ.

Το δεύτερο θέμα αφορά τη βουλευτική ασυλία. Κύριοι συνάδελφοι, ξέρετε ποια είναι η κατάσταση. Είναι απαράδεκτη η κατάσταση. Δημιουργείται η εντύπωση ότι εμείς οι οποίοι ψηφίζουμε τους νόμους, τους παραβαίνουμε και δε δίνουμε λογαριασμό σε κανέναν.

Έπρεπε να γίνει δεκτή η αναθεώρηση και του σχετικού άρθρου και να γίνει δεκτή η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, για να περιοριστεί η βουλευτική ασυλία μόνο στα αποδιδόμενα στους Βουλευτές αδικήματα, τα οποία λαμβάνουν χώρα κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους. Και για τα αδικήματα του κοινού Ποινικού Δικαίου, να τυγχάνει της ίδιας ποινικής μεταχείρισης ο Βουλευτής με τον απλό Έλληνα πολίτη.

Το άλλο θέμα είναι ότι ζούμε το όργιο των προεκλογικών δαπανών των κομμάτων και πολλών συναδέλφων. Είναι πάρα πολύ φυσικό και για τα κόμματα και για τους Βουλευτές να δημιουργείται η πεποίθηση ότι για να ξεδεδούνται τόσα χρήματα, οπωσδήποτε υπάρχουν χρηματοδότες, υπάρχουν συμφέροντα, τα οποία τους τα δίνουν και τα οποία θα ζητήσουν κάποτε να εξαργυρώσουν τις επιταγές, τις οποίες τους έδωσαν, με τη συμπεριφορά τους τα κόμματα ή οι Βουλευτές.

Αυτή είναι η εντύπωση η οποία δημιουργείται, πέραν του άλλου δεινού το οποίο το ζούμε όλοι. Όσοι έχουν πολλά χρήματα και ξεδεύουν πολλά, αυτή είναι η νοοτροπία, ανεξαρτήτως του αν έχουν ή δεν έχουν ικανότητες, ανεξαρτήτως του αν είναι γνωστοί στο νομό τους ή δεν είναι, εκλέγονται Βουλευτές ή παίρνουν μεγάλο αριθμό ψήφων, ενώ άνθρωποι οι οποίοι αξιοκρατικά θα μπορούσαν να προασπίσουν καλύτερα τα συμφέροντα του ελληνικού λαού, μένουν χωρίς να εκλεγούνται.

Τι μπορεί να γίνει; Μα, να μην ελέγχουν οι ίδιοι τα οικονομικά. Το σύστημα αυτό είναι απαράδεκτο. Δεν μπορεί οι ίδιοι οι ελεγ-

χόμενοι να είναι και ελέγχοντες. Αυτή είναι η πραγματικότητα, η οποία προκαλεί πραγματικά την απέχθεια του ελληνικού λαού. Τι να κάνουμε;

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι πάρα πολύ σωστή. Ένα ανεξάρτητο όργανο, γνωστό για την εντιμότητά του και για την εγκυρότητά του, το Ελεγκτικό Συνέδριο, να ελέγχει εκείνο τις προεκλογικές δαπάνες και των Βουλευτών, αλλά και των κομμάτων.

Απορώ γιατί η Κυβέρνηση δεν το δέχεται και δέχεται να απαξιωνεται συνεχώς ο πολιτικός κόσμος, για να φθάσει κάποτε ο λαός να πει ότι "Αφού τέτοιοι είναι, τι τους θέλουμε; Τι μας προσφέρει το κοινοβουλευτικό πολίτευμα, αφού τέτοιους εκπροσώπους έχει, οι οποίοι δημιούργησαν μια κάστα και προασπίζει ο καθένας τον άλλον και τα συμφέροντά τους;".

Και το τελευταίο που θέλω να πω...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή).

Μισό λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας):** Κύριε συνάδελφε, συντομείτε παρακαλώ, γιατί είναι πολλοί οι συνάδελφοι που θέλουν να μιλήσουν.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ:** Σχετικά με τα θέματα της διαφάνειας: Κατηγορούμαστε ότι εμπλεκόμαστε σε πάρα πολλά και μας αποδίδονται επίσης πάρα πολλά. Πρέπει να αποσείσουμε τις κατηγορίες, αποδεχόμενοι το ασυμβίβαστο, όπως προτάθηκε από την επιτροπή και προχωρώντας και παρακάτω, μέχρι του φυσικού προσώπου, όπως πρότεινε η Νέα Δημοκρατία.

Κύριοι συνάδελφοι, έθιξα τέσσερα θέματα τα οποία θεωρώ πάρα πολύ σοβαρά και πάρα πολύ καίρια. Με ενοχλεί πάρα πολύ όταν αμφισβητείται η εντιμότητα του πολιτικού κόσμου, καίτοι βεβαίως ξέρω πια πολύ καλά ποια είναι η αλήθεια. Τίποτε ή ελάχιστα από αυτά μπορούν να ανταποκριθούν στην πραγματικότητα, αλλά πρέπει να αποσείσουμε τις ευθύνες μας κάνοντας και οι ίδιοι ορισμένες ενέργειες.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος είναι μια θαυμάσια ευκαιρία να δώσουμε μια απάντηση σε όλους εκείνους, οι οποίοι τόσα πολλά λένουν εις βάρος μας. Έχουμε τεράστια ευθύνη απέναντι στο ίδιο το πολίτευμα. Μόνοι μας εμείς πρέπει να δώσουμε τις λύσεις εκείνες, οι οποίες μπορούν να προστατέψουν και την εντιμότητα του πολιτικού κόσμου, αλλά και την αξία του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος.

Ευχαριστώ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας):** Ο κ. Κοντογιαννόπουλος έχει το λόγο.

**ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Κύριε Πρόεδρε, κύριες και κύριοι συνάδελφοι, έχω το προνόμιο να είμαι από τους λίγους που θητεύουμε σήμερα σ' αυτήν την Αίθουσα, οι οποίοι μετείχαμε στη Βουλή του '74 που επεξεργάστηκε το Σύνταγμα του '75. Έζησα τότε, ως τότε Βουλευτής, τη δημιουργική συνεργασία ανάμεσα στις κυρίαρχες τότε πολιτικές δυνάμεις. Αποτέλεσμα ήταν η διαμόρφωση ενός καταστατικού χάρτη που συνέβαλε στην εμπέδωση της δημοκρατίας, αλλά και της πολιτικής ομαλότητας και σταθερότητας, που απολαμβάνουμε τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια.

Τότε, το 1975, διαμορφώσαμε το σημερινό Σύνταγμα υπό το βάρος των εμπειριών του παρελθόντος και ιδίως της τραυματικής εμπειρίας της δεκαετίας 1964-1974. Θέλαμε κατ'εξοχήν να αποτρέψουμε κάθε κίνδυνο πολιτειακής εκτροπής.

Σήμερα έχουμε το χρέος και την ευθύνη να νομοθετήσουμε με βάση τις ανάγκες του μέλλοντος. Αν η οδυνηρή εμπειρία της δικτατορίας και η άνοιξη της μεταπολίτευσης συνέβαλαν στη δημιουργία ενός κλίματος συναινετικού και δημιουργικού, σήμερα οι τρομακτικές προκλήσεις του μέλλοντος επιβάλλουν σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις να συνεργαστούμε με πνεύμα συναινετικό και δημιουργικό, ώστε να διαμορφώσουμε με αίσθημα ευθύνης και με διορατικότητα το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί και θα αναπτυχθεί η ελληνική κοινωνία τον 21ο αιώνα.

Δύο είναι τα κυρίαρχα προβλήματα της εποχής μας. Το πρώτο αφορά τη λειτουργία της δημοκρατίας. Δεν αναφέρεται ασφαλώς ούτε στη θεμελίωση ούτε στη σταθεροποίηση ούτε στην ομαλή της λειτουργία της Δημοκρατία. Αυτά έχουν κατα-

κτηθεί. Το διακύβευμα της πολιτικής ζωής στις μέρες μας είναι ασφαλώς η ποιότητα της δημοκρατίας και η ποιότητα συνδέεται με το κυρίαρχο αίτημα της διαφάνειας, αλλά και με την αποτελεσματικότητα, δηλαδή με το βαθμό στον οποίο η πολιτική υπηρετεί τους πολίτες και την κοινωνία, καθώς και τα ευρύτερα συμφέροντα και ανάγκες του λαού μας.

Το δεύτερο μείζον θέμα αναφέρεται στο όλο πλέγμα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που συνδέεται με την εξέλιξη του δημοκρατικού μας πολιτισμού. Το πρόβλημα της δημοκρατίας σήμερα δεν είναι μόνο πρόβλημα πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά κυρίως πρόβλημα συμμετοχής και ποιότητας ζωής του συνόλου των πολιτών, χωρίς αποκλεισμούς. Δηλαδή, είναι πρόβλημα όχι μόνο ατομικών δικαιωμάτων, αλλά και των δικαιωμάτων κοινωνικού χαρακτήρα.

Οι προτάσεις στις οποίες κατέληξε η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος και οι οποίες αποτελούν και τη βάση για τη διαμόρφωση των διατάξεων του τελικού κειμένου συνιστούν, κατά την άποψή μου, σημαντικά βήματα προόδου και κατακτήσεις για τον Έλληνα πολίτη και στους δύο κρίσιμους τομείς: Και στον τομέα της ενίσχυσης και διεύρυνσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και στον τομέα της εμπέδωσης της διαφάνειας και αξιοπιστίας στη λειτουργία της δημοκρατίας.

Όμως, οι συνταγματικές διατάξεις δεν αποτελούν πανάκεια για όλα τα προβλήματα, που αποδεδειγμένα ταλανίζουν σήμερα την πολιτική και την κοινωνική μας ζωή. Γιατί η πείρα έχει αποδείξει ότι υπάρχουν διατάξεις, η εφαρμογή των οποίων δεν δικαίωσε τις προσδοκίες του συνταγματικού νομοθέτη ούτε και τις προσπάθειες διαπλαστικού χαρακτήρα των δικαστηρίων.

Ενδεικτικά σημειώνω ότι το περίφημο άρθρο 24 και η αγγλοσαξωνικού χαρακτήρα ερμηνεία του από το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν πέτυχαν να αποτρέψουν, τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια, τις μεγαλύτερες καταστροφές στο δασικό πλούτο της χώρας από τη σύσταση του ελληνικού κράτους.

Υπάρχουν ακόμη διατάξεις που σε μία έκταση αποτελούν ειρηνική πραγματικότητα, όπως η καθιέρωση δωρεάν παιδείας. Όλοι γνωρίζουμε σήμερα ότι αυτή η δωρεάν παιδεία έχει δυσβάσταχτο κόστος για όλες τις ελληνικές οικογένειες.

Υπάρχουν, τέλος, διατάξεις που η εφαρμογή τους, στην πράξη, κινήθηκε προς την αντίθετη κατεύθυνση από τη βούληση του συντακτικού νομοθέτη. Η πρόωρη προσφυγή στις κάλπες σε περίπτωση μη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας αντί να λειτουργήσει ως εντονότατη πίεση προς τα κόμματα για ανάδειξη προέδρου ευρείας αποδοχής, στην πράξη, λειτουργήσε ως δικαίωμα της Αντιπολίτευσης για πρόωρη προσφυγή στις κάλπες και κατ'ουσίαν ανάδειξη προέδρου μονοκομματικής επιλογής.

Το συμπέρασμα είναι ότι κανένα Σύνταγμα, όσο άρτιο και αν είναι, δεν πρόκειται να αλλάξει την ποιότητα της δημοκρατίας μας, αν όλοι οι παράγοντες του δημοσίου βίου της χώρας δεν υπαγάγουμε την ατομική και συλλογική μας συμπεριφορά και τα αντίστοιχα συμφέροντά μας υπό τα γενικότερα εθνικά και κοινωνικά συμφέροντα. Καμιά συνταγματική μεταρρύθμιση δεν θα αποκαταστήσει την αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη στην πολιτική, όσο οι πρωταγωνιστές της παραμένουμε εγκλωβισμένοι σε ανέξοδες και ανούσιες αντιπαραθέσεις, χωρίς πραγματική αντιστοιχία με τις ανάγκες της κοινωνίας. Όσο καλλιεργείται η εντύπωση ότι τίποτε δεν βελτιώνεται σ' αυτόν τον τόπο, όταν μηδενίζονται τα βήματα προόδου ή, ακόμα χειρότερα, όταν αποδίδονται στην πρόθεση εξυπηρέτησης των συμφερόντων των λίγων και όχι των πολλών, με αυτήν την πολιτική συμπεριφορά, δεν προιονίζουμε το κλαδί πάνω στο οποίο κάθεται ο αντίπαλος, αλλά το δέντρο πάνω στο οποίο καθόμαστε όλοι, όχι μόνο οι πολιτικοί αλλά και οι πολίτες. Γιατί η πολιτική δεν είναι υπόθεση των πολιτικών, αλλά κατ'εξοχήν των πολιτών που σε μια δημοκρατία έχουν σημαντικό ρόλο και ευθύνη.

Θα αναφερθώ σε τρία επιμέρους ζητήματα τα οποία θεωρώ σημαντικά.

Το πρώτο έχει να κάνει με το περίφημο θέμα των σχέσεων πολιτικής και οικονομικής εξουσίας και το κλίμα διαπλοκολογίας, που τα τελευταία χρόνια δηλητηριάζει την πολιτική ζωή και υπονομεύει το ίδιο το πολιτικό μας σύστημα.

Η τάση των κέντρων οικονομικής εξουσίας να επηρεάζουν προς όφελός τους την πολιτική εξουσία, δεν αποτελεί αποκλειστικό φαινόμενο και "πρόνμιο" της εποχής μας. Αντίθετα όμως στην εποχή μας, όπου έχει επικρατήσει η ελεύθερη οικονομία της αγοράς, το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται μόνο με τη θέσπιση αυστηρών κανόνων ανταγωνισμού και την ενίσχυση των αρμόδιων εποπτικών αρχών που ελέγχουν την εφαρμογή τους και μπορούν να επιβάλουν τις αναγκαίες κυρώσεις, σε περίπτωση που ο ανταγωνισμός παραβιάζεται.

Η περίπτωση του απλού δικαστή στις ΗΠΑ, που είχε τη δύναμη να επιβάλει τη διάσπαση ενός οικονομικού κολοσσού, όπως η MICROSOFT πρέπει να μας παραδειγματίσει. Παράλληλα ο αποτελεσματικός έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων και των πολιτικών, καθώς και των εκλογικών δαπανών κομμάτων και υποψηφίων, αποτελεί το δεύτερο πυλώνα της διαφάνειας.

Τέλος, ανάλογοι κανόνες διαφάνειας πρέπει να επικρατούν στον κατ' εξοχήν ευαίσθητο χώρο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας.

Πιστεύω ότι και προς τις τρεις κατευθύνσεις η επιτροπή μας έχει επεξεργασθεί σημαντικές και τολμηρές προτάσεις, τις οποίες η Ολομέλεια ασφαλώς μπορεί να βελτιώσει και να διευρύνει. Προϋπόθεση όμως είναι να αντιληφθούμε ότι η μετατροπή ενός θεσμικού προβλήματος σε κομματική σημαία, με προέκταση τον δημοκρατικά επικίνδυνο και ανιστόρητο διαχωρισμό των Ελλήνων σε καθαρούς και μη, αλλά και η επιλεκτική ευαίσθητοποίησή μας δεν συμβάλει στην αντιμετώπιση ενός υπαρκτού πολιτικού προβλήματος.

Η Αναθεώρηση του Συντάγματος αποτελεί πρόκληση προς την πολιτική εξουσία να αναζητήσει την πολιτική και να οριοθετήσει με καθαρότητα τις σχέσεις με όλες τις θεσμοθετημένες ή de facto εξουσίες.

Το δεύτερο ζήτημα έχει να κάνει με τον επαναπροσδιορισμό και την αναβάθμιση του ρόλου του Κοινοβουλίου και των Βουλευτών. Την εποχή, κύριοι συνάδελφοι, της κρίσης του αντιπροσωπευτικού συστήματος έχουμε ανάγκη από ένα ισχυρό και ανεξάρτητο Κοινοβούλιο, στους κόλπους του οποίου οι Βουλευτές να μπορούν να υπερασπίζονται αποτελεσματικά τα συμφέροντα εκείνων που τους εκλέγουν.

Οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι η εποχή μας επιβάλλει νέο περιεχόμενο στο ρόλο του Βουλευτή. Από διαμεσολαβητές στη διεκπεραίωση προσωπικών αιτημάτων στα πλαίσια ενός πελατειακού συστήματος, που εξέθρεψε τη ναξιοπιστία και τη διαφθορά, πρέπει να μετατραπούμε σε εγγυητές της αποτελεσματικής, δίκαιης και έντιμης λειτουργίας του κράτους. Προς την κατεύθυνση αυτή της αναβάθμισης του ρόλου του Βουλευτή, θεωρώ ως ένα, αλλά σημαντικό, βήμα την καθιέρωση του μέτρου της αναστολής ασκήσεως επαγγέλματος για τους Βουλευτές, όπως ισχύει για τους Υπουργούς.

Αυτό προϋποθέτει ότι ο Βουλευτής πρέπει να έχει επάγγελμα για να μπει στη πολιτική το οποίο και αναστέλλεται.

Τέλος είναι ανάγκη, κύριοι συνάδελφοι, να επανορθώσουμε έστω και μερικώς το λάθος από την μη αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος, με στόχο την κατάρτιση του κρατικού μονοπωλίου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Θεωρώ σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή την υιοθέτηση της ερμηνευτικής διατύπωσης που εκφράστηκε από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας τον κ. Βενιζέλο, σύμφωνα με την οποία είναι δυνατή η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων με τη μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Και χαίρομαι γιατί έστω με καθυστέρηση δέκα ετών γίνεται αποδεκτό το πόρισμα ειδικής επιτροπής από εξέχοντες νομικούς και μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας που είχα συγκροτήσει ως Υπουργός Παιδείας το 1990 και το οποίο καταθέτω στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Βασίλειος Κοντογιαννόπουλος καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν πόρισμα το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής).

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας):** Ο κ. Λυκουρέζος έχει το λόγο.

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ:** Το Σύνταγμα αγαπητοί συνάδελφοι, σαν κορυφαίο σύστημα κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τη συγκρότηση και την άσκηση της κρατικής εξουσίας αποτελεί ιστορική κατάκτηση του 19ου αιώνα, στενά συνδεδεμένη με τον νομικό θετικισμό και τις εγγυήσεις του φιλελεύθερου κράτους δικαίου.

Τα Συντάγματα ουσιαστικά θεμελίωσαν και καθιέρωσαν στην Κεντρική, στη Δυτική Ευρώπη και σε μας το αστικό κράτος. Με τις διαδοχικές δε αναθεωρήσεις, ομαλές ή ανώμαλες, ο συνταγματικός νομοθέτης επεχείρησε να προσαρμόσει τα συνταγματικά κείμενα με τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτιστικές μεταλλαγές και εξελίξεις.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα η προωθούμενη αναθεώρηση, θα μου επιτρέψετε να πω, δεν είναι όσο θα έπρεπε γενναία. Δεν τη διακρίνει η συνταγματική φαντασία, θα έλεγα, δεν είναι όσο θα την ήθελα ριζοσπαστική και δεν προχωρεί στις θεσμικές υπερβάσεις εκείνες που θα καταδεικνύαν ότι προσεγγίζει, περισσότερο και ισχυρότερα το μέλλον και δεν παραμένει βασικά εγκλωβισμένη στο σημερινό δικαιοπολιτικό καθεστώς. Παρ' όλα αυτά, είναι μία απαραίτητη αναθεώρηση για να φθάσουμε σε έναν χλωμό αλλά καθοριστικής σημασίας για τη λειτουργία της Δημοκρατίας εκσυγχρονισμό του θεμελιώδους νόμου του κράτους.

Θα πρέπει εδώ να σημειώσω, λοιπόν, με κάθε συντομία τις βασικές τομές που εισάγονται με την αναθεώρηση. Πρώτον, η ρητή εισαγωγή της αρχής του κοινωνικού κράτους-δικαίου, η αρχή της αναλογικότητας στην ερμηνεία των συνταγματικών δικαιωμάτων, η αρχή της τριτενέργειας.

Δεύτερον, η αποτελεσματικότερη προστασία των πολιτών έναντι πράξεων της Δημόσιας Διοίκησης που πλήττουν τα έννομα συμφέροντά τους, η προστασία των πολιτών έναντι της καλπάζουσας τεχνολογίας, ιδιαίτερα στους χώρους της επικοινωνίας και της βιοϊατρικής, μιας τεχνολογίας που τείνει να δημιουργήσει συνθήκες εφιαλτικής κοινωνικής συμβίωσης. Και

Τρίτον, οι εγγυήσεις για τη διαφάνεια, την πολυφωνία, την προστασία του περιβάλλοντος και την αναβάθμιση του κοινοβουλευτικού έργου.

Στο σημείο αυτό αγαπητοί συνάδελφοι, θα μου επιτρέψετε να πω το εξής: Τα τελευταία χρόνια όπως δέχεται και η συνταγματική θεωρία, η κλασική τριπλή διάκριση των εξουσιών, νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική, έχει υποστεί μια διάβρωση, μια μετατόπιση, που έχει σαν βασικό αίτιο το πολιτικό και νομικό βάρος που έχει αποκτήσει στα σύγχρονα κοινοβουλευτικά δημοκρατικά πολιτεύματα ο θεσμός του πολιτικού κόμματος. Έτσι, η κλασική αυτή αρχή της διάκρισης των εξουσιών έχει μετασχηματιστεί, όπως υπεστήριζε, όταν δίδασκε Συνταγματικό Δίκαιο ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, σε μια νέα πραγματικότητα, με επίκεντρο, με πυρήνα, την κυβερνητική πλειοψηφία και συνέπεια την μεταβίβαση της πλειοψηφίας και της αντιπολιτευτικής μειοψηφίας, συγκρουσιακή διαλλακτική σχέση που διαταράσσει την ισορροπία ανάμεσα στα διακεκριμένα όργανα των τριών εξουσιών νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής. Και παρ' όλο που αυτά τα περιγράφει σε ένα πολύ ενδιαφέρον κείμενό του ως εισηγητής της Πλειοψηφίας, δεν είχε την κομματική τόλμη να προτείνει ρυθμίσεις τέτοιες που θα αποκαθιστούσαν την τραυματισμένη αυτή ισορροπία.

Αγαπητοί συνάδελφοι, ένας βασικός πυρήνας της αναθεώρησης, είναι η αναζήτηση των ρυθμίσεων εκείνων που θα θωρακίσουν τους δημοκρατικά νομιμοποιημένους και λαϊκά ελεγχόμενους θεσμούς, εξασφαλίζοντας τη διαφάνεια που αποτελεί προϋπόθεση για την αναβάθμιση της πολιτικής και της δημοκρατίας.

Θα μου επιτρέψετε όμως να τονίσω ότι κατά την άποψή μου αποτελεί εσφαλμένη αφετηρία και συνταγματικό ολίσθημα η προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν οι συνταγματικές διατάξεις για τη θεραπεία όλων των φαινομένων της κοινωνικής και πολιτικής παθογένειας.

Η αναστήλωση και αποκατάσταση της πολιτικής και των πολιτικών δεν επιτυγχάνεται με το οποιοδήποτε πλέγμα διατάξεων ακόμα και συνταγματικών. Είναι προπαντός και κυρίαρχα έργο παιδείας. Μιας παιδείας, όμως, που παράγει πολιτικό ήθος,



μιας παιδείας που παράγει εθνική και πολιτιστική ιδεολογία. Και στον τομέα αυτό δυστυχώς οι διαδοχικές κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ απέτυχαν τραγικά, αναδεικνύοντας το ανίκανο και συγκεκριμένο πρόσωπό τους.

Η διαπλοκή, όχι μόνο υπάρχει, αλλά καθημερινά ανακυκλώνεται και τα φαινόμενά της πολλαπλασιάζονται. Για να είναι, όμως, η διαπλοκή, ηθικά, πολιτικά και ποινικά αξιόλογη και αξιόποινη, πρέπει να ενέχει το στοιχείο της ζημιογόνου για το δημόσιο συμφέρον συναλλαγής, μεταξύ φορέων εκτελεστικής ή γενικότερης κρατικής εξουσίας και εξωθεσμικών κέντρων ή παρακέντρων οικονομικής εξουσίας. Αυτήν ακριβώς τη διαπλοκή όλοι μας θέλουμε να εξωβελίσουμε από το δημόσιο βίο. Και όταν έρθει η στιγμή να συζητήσουμε την κατάσταση των άρθρων 14 και 15, θα τοποθετηθώ λεπτομερέστερα, για να συμβάλω στην υιοθέτηση αποτελεσματικών διατάξεων, που θα αποτρέψουν το ενδεχόμενο να φθάσουμε σε νομικά ή οικονομικά αδιέξοδα.

Τέλος, κυρίες και κύριοι, είμαι υποχρεωμένος να αναφερθώ στην αιφνιδιαστική πρόταση των εισηγητών, τόσο της Πλειοψηφίας, όσο και της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, για την καθιέρωση του ασυμβίβαστου, μεταξύ βουλευτικής ιδιότητας και άσκησης οιασδήποτε επαγγέλματος.

Θα μου επιτρέψετε να επισημάνω κατ' αρχήν, ότι ήταν πολιτικά άκομφο να έρχεται αυτή η πρόταση τώρα, μετά τις εκλογές. Πιστεύω ότι ο λαός που ψήφισε, όσους από εμάς ασκούν επάγγελμα, ήθελε να μας στείλει στη Βουλή για να ολοκληρώσουμε μία τετραετή θητεία και όχι να βρεθούμε προ ενός τέτοιου διλήμματος. Και εν πάση περιπτώσει, πιστεύω ότι οι κανόνες συμμετοχής στην πολιτική ζωή δεν μπορεί να εισάγονται μετά τις εκλογές.

Δεύτερον, από μία πρώτη μελέτη που έκανα, δεν ισχύει αυτό το ασυμβίβαστο σε καμία από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τρίτον, μέχρι τώρα μας έλεγαν, ότι είναι κοινό το αίτημα της πολιτικής ηγεσίας και του λαού να μετέχουν στην πολιτική καταξιωμένοι και πετυχημένοι επαγγελματίες. Πολύ φοβούμαι, ότι όταν καθιερωθεί το ασυμβίβαστο, η ιδιότητα του Βουλευτού θα αποτελέσει προνόμιο των πλουσίων και των ανεπαγγέλτων. Διότι ένας νέος, πολιτικός που όπως όλοι δέχονται πρέπει να έχει επαγγελματική εμπειρία, θα μείνει μετέωρος, εάν δεν θα έχει δική του προσωπική περιουσία. Και ο Βουλευτής, ο οποίος θα εξαρτά την επιβίωσή του από τη βουλευτική αποζημίωση, φοβούμαι ότι θα καταστεί υποχείριο των κομματικών μηχανισμών και εξαρτημένη προέκταση κέντρων οικονομικής εξουσίας, αφού δεν θα έχει την ανεξαρτησία και την αυτονομία που του παρέχει η άσκηση του επαγγέλματός του.

Για να κλείσω το θέμα αυτό, ας μη μου πει κάποιος -διότι άκουσα και αυτό να λέγεται- ότι το επάγγελμα δεν μας επιτρέπει να εκτελούμε, ευσυνειδητά τα καθήκοντά μας. Όποιος ασκεί επάγγελμα, το περιορίζει, έχει την ευθύνη αυτών των επιλογών και πιστεύω ότι κριτής στο ποιος ασκεί και πως ασκεί ο καθένας το κοινοβουλευτικό του έργο, είναι ο λαός, ο οποίος τον επιδοκιμάζει ή τον τιμωρεί.

Θα κλείσω αγαπητοί συνάδελφοι τη συμπεκνωμένη και σύντομη αυτή προεισαγωγική μου τοποθέτηση με μία επισήμανση. Η συναίνεση στην αναθεωρητική διαδικασία δεν ακυρώνει τις ιδεολογικές διαφορές που υφίστανται και για τις οποίες δυστυχώς δεν υπήρξε μέχρι σήμερα ο επιβαλλόμενος πολιτικός διάλογος. Ελπίζω να υπάρξει κατά τη διάρκεια των συζητήσεων που θα ακολουθήσουν.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας):** Ο κ. Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης έχει το λόγο.

**ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ :** Η πορεία της υπό συζήτηση αναθεώρησης δεν δείχνει απλά, αλλά αποδεικνύει τη διάθεση της Πλειοψηφίας για μια διαχειριστική προσέγγιση στο κορυφαίο πολιτικό ζήτημα. Η διάθεση αυτή εστιάζεται ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στα σύγχρονα προβλήματα, τα προβλήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι νέοι Έλληνες. Αυτά δεν αντιμετωπίζονται με διάθεση για ρήξη αλλά μάλλον εθελοτυφλούμε απέναντί τους, αδιαφορούμε και τα παραλείπουμε.

Θα ήθελα να πω ότι αισθάνομαι ότι ερχόμαστε εκ των υστέρων να καλύψουμε και να ρυθμίσουμε θέματα στα οποία όμως

σήμερα δεν μπορούμε να ελέγξουμε, δεν μας δίνεται η δυνατότητα από τη σύγχρονη οικονομία να ελέγξουμε. Και τέτοιο θέμα νομίζω ότι είναι το θέμα της διαπλοκής. Όμως θα ήθελα να αναφερθώ ειδικότερα στα προβλήματα που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε στο μέλλον και ειδικότερα στο θέμα της εκπαίδευσης. Σήμερα γινόμαστε καθημερινά μάρτυρες των προβλημάτων που δημιουργεί η εξαγωγή φοιτητών όχι μόνο προς τα καλύτερα και αρτιότερα πανεπιστήμια του εξωτερικού αλλά και προς χώρες που δεν υπάρχουν εγγυήσεις για τη σωστή εκαιδευτική λειτουργία. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι μόνο Έλληνες είναι οι ξένοι φοιτητές που φοιτούν σε πανεπιστήμια των Βαλκανίων ακόμη και σε αυτά της Αλβανίας. Και αντίστοιχα στην Ελλάδα την ίδια στιγμή ξεφυτρώνουν σε κάθε γειτονία αμφιβόλο ποιότητας εκπαιδευτικά ιδρύματα που αυτοαναγορεύονται σε πανεπιστήμια και προσελκύουν φοιτητές όχι με εκπαιδευτικά κριτήρια, αλλά μόνο με την οικονομική δυνατότητα που έχουν οι οικογένειές τους να πληρώσουν κάποια υψηλά διδάκτρα. Η συζήτηση που πρόσφατα άνοιξε για τη Συνθήκη της Μολδόβας που φιλοδοξεί να θέσει πανευρωπαϊκά κριτήρια αναγνώρισης των πανεπιστημίων, ανοίγει πάρα πολλά παράθυρα στην αναγνώριση αυτών των ιδιωτικών πανεπιστημίων. Και, όμως, ακόμα και σήμερα, η κυβερνητική πλειοψηφία και ο εισηγητής της, υπεραμύνθηκε την απόφαση του ΠΑΣΟΚ στην προηγούμενη Βουλή να μην τεθεί θέμα αλλαγής καθεστώτος στη ανώτατη εκπαίδευση, λέγοντας ότι όποιος θέλει να δωρίσει λεφτά για να ιδρύσει ένα μη κερδοσκοπικό πανεπιστήμιο, ας τα δωρίσει αυτά τα λεφτά στο δημόσιο και το δημόσιο ας τα κάνει ό,τι θέλει, αγνοώντας ακόμα και τη δυνατότητα δημιουργίας ενός διαδικτυακού πανεπιστημίου.

Πιστεύω ότι η άρνηση αυτή οφείλεται σε μια μυωπία της κυβερνητικής πλειοψηφίας, σε μια μυωπία να κατοχυρώσει τα μη κρατικά, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα πανεπιστήμια και να αρνηθεί τη συζήτηση επί του άρθρου 16. Και πιστεύω ότι είναι μια πράξη που θα χαρακτηρίσει με ατολμία και αναποτελεσματικότητα τη συζητούμενη αναθεώρηση. Θα μου επιτρέψετε να κάνω μία πρόβλεψη. Και η πρόβλεψή μου είναι ότι σε δέκα χρόνια, όταν θα ξανασυζητήσουμε ενδεχομένως κάποια συνταγματική αναθεώρηση, αυτό το θέμα θα είναι το πρώτο που θα κληθούμε να λύσουμε και να το λύσουμε εκ των υστέρων. Είναι αμαρτία να χάνεται μια τόσο μεγάλη ευκαιρία λόγω κάποιων "σοσιαλιστικών" αγκυλώσεων που διέπουν την κυβερνητική πλειοψηφία. Η παραπάνω δε απόφαση έρχεται σε αντίθεση και με το εύρος της αναθεώρησης που καλύπτει σχεδόν τα 4/5 του υπάρχοντος Συντάγματος.

Το δεύτερο θέμα για το οποίο θα ήθελα να αναφερθώ είναι το θέμα των σύγχρονων προβλημάτων. Η βιοτεχνολογία, η γενετική, το διαδίκτυο και η προστασία της προσωπικότητας από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, πιστεύω ότι είναι τα σύγχρονα θέματα, τα θέματα που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε στο μέλλον.

Δυστυχώς, αν και η υπό συζήτηση αναθεώρηση περιλαμβάνει προτάσεις και διατάξεις που βρίσκονται στην πρωτοπορία ακόμα, της ευρωπαϊκής συνταγματικής πραγματικότητας, δεν νομίζω ότι κατοχυρώνει επαρκώς, ακόμη και εννοιολογικά ορισμένα ατομικά δικαιώματα. Ούτε τολμά να παραπέμψει στην τακτική δικαιοσύνη τον έλεγχο για την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων αλλά ιδρύει ανεξάρτητες διοικητικές αρχές που επιλέγονται από ένα αμφίβολης ποιότητας και δημοκρατικότητας κανονιστικό μόρφωμα, όπως η Διάσκεψη των Προέδρων.

Η Ελλάδα βρέθηκε στη συνταγματική πρωτοπορία από τα πρώτα επαναστατικά Συντάγματα. Και βρέθηκε στην πρωτοπορία της κατοχύρωσης των ατομικών δικαιωμάτων. Σήμερα νομίζω ότι η πρόκλησή μας είναι ακόμη μεγαλύτερη σε ό,τι αφορά την προστασία του ατόμου απέναντι σε νέες μορφές παραβίασης του ατομικού ασύλου, της αυτοτέλειας της προσωπικότητας, της υγείας και της διασφάλισης της πρόσβασης στους φυσικούς πόρους.

Γι' αυτό και πιστεύω ότι η προστασία των φυσικών πόρων θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης μεταχείρισης στην υπό συζήτηση αναθεώρηση. Τα δάση, οι λίμνες, τα ποτάμια δεν αποτελούν μό-

νο τόπο αναψυχής, αλλά ζωδότες οργανισμούς που μας εξασφαλίζουν το κρίσιμο για το μέλλον νερό. Το νερό αναμφισβήτητα είναι ένα στοιχείο που στο μέλλον θα αποτελέσει πηγή πολέμων, συρράξεων, ακόμα και πλουτισμού.

Θα πρέπει, λοιπόν, να διασφαλίσουμε τα δάση, θα πρέπει να διασφαλίσουμε και τους υδάτινους πόρους και θα πρέπει να διασφαλίσουμε και να κατοχυρώσουμε το δικαίωμα πρόσβασης του πολίτη σε μη μεταλλασμένα προϊόντα.

Θα πρέπει να διασφαλίσουμε το μέλλον των νέων Ελλήνων, θα πρέπει να διασφαλίσουμε ότι όλοι μας θα έχουμε το δικαίωμα να ζούμε σε έναν τόπο καθαρό και να υπάρχει ένας νόμος που να προστατεύει αυτό το δικαίωμα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να κάνω και μια εν γένει παρατήρηση για τον τρόπο με τον οποίο συζητάμε την αναθεώρηση και έχει να κάνει με τη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος.

Υπάρχει μια κραταιά νοοτροπία, η οποία διακατέχει και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε την αναθεώρηση. Αναφέρθηκε πριν ο Αλέξανδρος Λυκουρέζος ότι προσπαθούμε να καλύψουμε όλες τις αδυναμίες του πολιτικού μας συστήματος μέσα από συνταγματικές διατάξεις. Και αυτή η νοοτροπία δεν είναι άλλη από την πολυνομία.

Από το 1974 μέχρι σήμερα έχουν ψηφιστεί πάνω από δυο χιλιάδες νόμοι, νόμοι οι οποίοι επιπεριέχουν διατάξεις που δεν εφαρμόζονται ή εφαρμόζονται πλημμελώς δημιουργώντας σύγχυση στον πολίτη και οδηγώντας τον στην παρανομία.

Δεν πιστεύω ότι πρέπει να λύνουμε όλα μας τα προβλήματα αναγορεύοντας το συνταγματικό νομοθέτη ως τον κύριο και καταληκτικό κριτή. Θα πρέπει πρώτα από όλα να αναλάβουμε την ευθύνη της εφαρμογής των νόμων, την κωδικοποίηση της νομοθεσίας δημιουργώντας δικλίδες ασφαλείας για την εφαρμογή τους και μετά για τη συνταγματική κατοχύρωσή τους.

Έτσι, λοιπόν, ερχόμαστε σήμερα να καλύψουμε αδυναμίες της εφαρμογής νόμων όπως τον νόμο για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, παραπέμποντάς τον και αναγορεύοντάς τον σε συνταγματική διάταξη. Και από την άλλη νομίζω ότι δεν ακουμπάμε θέματα, για τα οποία θα έπρεπε να ανοίξουμε μια ευρύτερη συζήτηση, όπως η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, όπως η εκπαιδευτικό μας σύστημα, όπως η προστασία των φυσικών πόρων που σας είπα προηγουμένως, γιατί φοβόμαστε ότι η συζήτηση αυτή θα προσβάλει κεκτημένα, ότι θα θείξει συμφέροντα και ενδεχομένως θα μας στερήσουν ψήφους. Η λογική αυτή δε νομίζω ότι ανταποκρίνεται στο πνεύμα της εποχής που μας θέλει πιο πρωτοπόρους και καινοτόμους. Και μόνο μέσα από μια πρωτοπορία και καινοτομία θα μπορέσουμε να κατοχυρώσουμε το δικαίωμά μας να αισθανόμαστε ότι είμαστε δίπλα στην κοινωνία, να αισθανόμαστε ότι είμαστε στην πρωτοπορία των εξελίξεων και να κατοχυρώσουμε το χαμένο κύρος του πολιτικού κόσμου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τους μήνες που θα ακολουθήσουν έχουμε την ευκαιρία να αποδείξουμε ότι μπορούμε να είμαστε τολμηροί και να απευθυνθούμε με συνέπεια απέναντι στο πνεύμα της εποχής. Η προκλήση νομίζω ότι είναι πάρα πολύ μεγάλη και δε νομίζω ότι έχουμε το δικαίωμα να τη χάσουμε. Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφνας):** Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ" για τα ογδόντα χρόνια από την ενσωμάτωση της Θράκης στην Ελλάδα, τριάντα δύο μαθητές και μαθήτριες και δυο συνοδοί-δασκάλοι από το 26ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας Πειραιά.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Χατζηγάκης έχει το λόγο.

**ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ:** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για μια ουσιαστική και ριζοσπαστική συνταγματική μεταρρύθμιση. Δυστυχώς όμως σήμερα έχουμε απέναντί μας μια πρόταση, την ο-

ποίαν εγώ προσωπικώς θεωρώ άτολμη, άχρωμη και πάντως αδύναμη να εξασφαλίσει τη λειτουργία των θεσμών μας με προπτική, αλλά και με αποτελεσματικότητα.

Νομίζω ότι σήμερα, κύριοι συνάδελφοι, χάνουμε το τρένο για βασικές μεταρρυθμίσεις που είναι αναγκαίες να γίνουν στο λυκαυγές του καινούριου αιώνα μας, έναν αιώνα που μας φέρνει μια καινούργια εποχή.

Η σημερινή, λοιπόν αναθεώρηση δεν αντιμετωπίζει, θα έλεγα ότι δεν υποψιάζεται, τα μεγάλα προβλήματα που έρχονται αυτά τα επόμενα χρόνια. Δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση και τη θέση της Ελλάδας. Δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα που έχουν σχέση με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, των πολυμέσων και πάνω απ' όλα με τα μεγάλα κοινωνικά, πολιτισμικά και εθνικά μας ζητήματα. Ζητήματα, δηλαδή, που εγείρονται όλο και πιο πολύ όσο προχωρούμε κάθε μέρα περισσότερο στον κόσμο των πολυεθνικών κολοσσών, στον κόσμο του νέου ανταγωνισμού.

Χάνουμε λοιπόν, αγαπητοί συνάδελφοι, το τρένο που περνάει από μπροστά μας και που θα ξαναπεράσει μετά από δέκα περίπου χρόνια. Αλήθεια, τι θα μπορούσε να κάνει η σημερινή αναθεώρηση; Εδώ γεννιούνται μια σειρά ερωτημάτων κι επιτρέψτε μου να επισημάνω με δώδεκα ερωτήματα τα θέματα που κατά τη γνώμη μου έπρεπε να αντιμετωπίσει η αναθεώρηση αυτή:

Το πρώτο ερώτημα είναι, αγαπητοί συνάδελφοι, τι πολίτευμα θέλουμε. Θέλουμε μια ισορροπημένη δημοκρατία με ανεξάρτητους ρυθμιστικούς μηχανισμούς ή θέλουμε μια δημοκρατία χωρίς επιδιαιτητικά όργανα και χωρίς όργανα θεσπισμένα από το πολίτευμα; Εμείς σήμερα επιλέγουμε το δεύτερο. Απορρίπτουμε, δηλαδή, την εκλογή του Προέδρου Δημοκρατίας απευθείας από το λαό με ρυθμιστικές αρμοδιότητες κι έτσι αφήνουμε το σύστημα λειψό, κολοβό, χωρίς διατητή και με όλες τις εξουσίες συγκεντρωμένες στον Πρωθυπουργό.

Ερώτημα δεύτερο: Ποια είναι η μορφή και το ύψος της εκτελεστικής εξουσίας που επιδιώκουμε να πετύχουμε; Θέλουμε ένα πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα με σκοτεινά περιβάλλοντα και ποικιλόμορφους κοιμισάριους ή μήπως θέλουμε μια Κυβέρνηση με κυρίαρχο ρόλο του Υπουργικού Συμβουλίου και με καθορισμένα τα όρια των άλλων οργάνων που θα μπορούσαν να συνδράμουν στη λειτουργία της εκτελεστικής εξουσίας, παραδείγματος χάρι με ισχυρή Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου;

Κατά την άποψή μας, το κύριο βάρος της κυβερνητικής δραστηριότητας θα πρέπει να βρίσκεται στο Υπουργικό Συμβούλιο και ο Πρωθυπουργός να λειτουργεί ως συντονιστής, να είναι δηλαδή ο *primus inter paris* και όχι να έχει συγκεντρωμένες όλες τις εξουσίες επάνω του.

Ερώτημα τρίτο: Πώς είναι δυνατόν να έχει γίνει κανόνας του κοινοβουλευτικού καθεστώτος το να λειτουργεί μια Κυβέρνηση με πολύ μεγάλο αριθμό εξωκοινοβουλευτικών Υπουργών; Δεν νοθεύεται έτσι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα και δεν θα έπρεπε να επιβληθεί κόντρα στο ρεύμα η βουλευτική ιδιότητα ως στοιχείο *sine qua non* για την υπουργοποίηση κάποιου; Στο τέλος-τέλος οι εξωκοινοβουλευτικοί Υπουργοί σε ποιον λογοδοτούν; Στο τέλος-τέλος ο κοινοβουλευτικός Υπουργός λογοδοτεί στο λαό. Οι άλλοι σε ποιον λογοδοτούν;

Ερώτημα τέταρτο: Δεν επέστη ο καιρός να συσταθεί συνταγματικό δικαστήριο; Άλλα κράτη, όπως είναι η Γερμανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, έχουν συνταγματικό δικαστήριο. Εμείς δεν το ανακαλύψαμε ακόμη;

Ερώτημα πέμπτον: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν ήρθε η στιγμή για μια θαρραλέα και ριζική αναθεώρηση του εκλογικού μας συστήματος; Δεν θέλουμε Βουλευτές ανεξάρτητους από οικονομικά κέντρα; Δεν θέλουμε Βουλευτές που να κινούνται και να πολιτεύονται κάτω από διαφανείς διαδικασίες; Δεν θέλουμε Βουλευτές με κύρος που δεν θα δεσμεύονται από πελατειακές εξαρτήσεις και διαπλοκές λόγω του υπάρχοντος σταυρού προτίμησης;

Στο σημείο αυτό, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να εκφράσω την ικανοποίησή μου για την τοποθέτηση και των δύο εισηγητών των μεγάλων κομμάτων, που εισηγούνται τη συνταγ-

ματική κατοχύρωση του ασυμβίβαστου της άσκησης οποιουδήποτε επαγγέλματος παράλληλα με το βουλευτικό λειτουργήμα. Το μέτρο είναι σωστό, ενισχύει το κύρος του Βουλευτή και τον αποτρέπει από το δέλεαρ οποιασδήποτε ενδεχόμενης συναλλαγής που μπορεί να τον οδηγήσει η άσκηση του επαγγέλματος. Είναι ένα μέτρο που λειτουργεί υπέρ της διαφάνειας και εναντίον της διαπλοκής.

Ερώτημα έκτο: Θέλουμε τη δικαιοσύνη να αποτελέσει ξανά το οχυρό της δημοκρατίας, να απεξαρτηθεί από τον εγκλωβισμό της από την εκτελεστική εξουσία; Στην περίπτωση αυτή οι ηγεσίες των ανωτάτων δικαστηρίων θα πρέπει να πάψουν να διορίζονται από την εκάστοτε κυβέρνηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εφαρμόζεται σήμερα το "πόθεν έσχες". Και εφαρμόζεται το "πόθεν έσχες" προφανώς για να διαφυλαχθεί το κύρος του Βουλευτή. Εφαρμόζεται όμως και εδώ λειψά. Εφαρμόζεται το "έχειν" του Βουλευτή και δεν εφαρμόζεται το "πόθεν" του Βουλευτή.

Πιστεύω ότι θα πρέπει συνταγματικά να κατοχυρωθεί και το "πόθεν", ώστε να θωρακιστεί ακόμη περισσότερο το κύρος του Βουλευτή.

Ερώτημα έβδομο: Αλήθεια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν επέστη ο χρόνος εκτόπισης του αυταρχικού κρατισμού, ο οποίος υπάρχει σήμερα; Δεν είναι επιτακτική η ανάγκη μεγαλύτερης συμμετοχής του λαϊκού στοιχείου στα κοινά με την ευρεία θέσπιση του θεσμού των δημοψηφισμάτων; Γιατί άραγε οι εκλογείς να εξαντλούν τα πολιτικά τους δικαιώματα άπαξ κάθε τετραετία; Γιατί, αγαπητοί συνάδελφοι, να εξακολουθούμε να θεωρούμε τους Έλληνες ανώριμους για αμεσότερη συμμετοχή στη λειτουργία της δημοκρατίας;

Ερώτημα όγδοο: Πώς είναι δυνατόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα στην εποχή της γνώσης και της πληροφορίας να αποκλείουμε τα ιδιωτικά πανεπιστήμια; Μπορεί κανείς να εξηγήσει αυτήν την οπισθοδρομική στάση της κυβερνητικής πλειοψηφίας, που δημιουργεί επιπλέον ένα τεράστιο και βαθύ κοινωνικό χάσμα και διαχωρισμό; Διότι διαχωρίζουμε τα παιδιά του ελληνικού λαού σε παιδιά πατρικών, που μπορούν να κάνουν σπουδές στο εξωτερικό, και πληβείων που αρκούνται μόνο στα διπλώματα της Ελλάδος και δεν μπορούν να πάνε στο εξωτερικό.

Ερώτημα ένατο: Αλήθεια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τι κάνει η σημερινή αναθεώρηση για την ελληνική γλώσσα, που απειλείται με εξαφάνιση; Τι κάνει για τη διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και στην εποχή των πολυπολιτισμών; Και ακόμα, ποιες αξίες αναδεικνύονται σήμερα από την παρούσα αναθεώρηση;

Η κατεύθυνση και η συνταγματική πρόταση όφειλε να δώσει και έπρεπε να εστιάζεται στις αξίες της κοινωνικής ευπρέπειας, της αγωγής, της προσωπικής εντιμότητας, της εργασίας και κυρίως της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ερώτημα δέκατο: Πουθενά ξεκάθαρα δεν διασφαλίζονται τα σύγχρονα κοινωνικά δικαιώματα. Διατάξεις για τη στήριξη του κοινωνικού κράτους ή για τη διαφύλαξη κάποιας κοινωνικής ισοσύτητας των πολιτών δεν υπάρχουν ξεκάθαρα. Δεν αποτελεί, όμως, καθήκον του κράτους, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εξάλειψη εμποδίων, που φαλκιδεύουν στην πράξη την ελευθερία και την ισότητα των πολιτών; Γιατί να μη διασφαλιστεί μέσα στο Σύνταγμα το ελάχιστο κοινωνικό εισόδημα για όλους τους Έλληνες πολίτες;

Ερώτημα ενδέκατο: Γιατί αλήθεια δεν υπάρχει καμία διάταξη, που να προσπαθεί να θεραπεύσει τις μεγάλες πληγές της ελληνικής διοίκησης, όπως είναι η ευνοιοκρατία και η αναξιοκρατία; Γιατί οι δημόσιοι υπάλληλοι να μην προσλαμβάνονται πάντοτε κατόπιν διαγωνισμού και γιατί να μη θεσπίζεται συνταγματικά η μετεκπαίδευση ως απαραίτητο στοιχείο εκ των ων ουκ άνευ;

Ερώτημα δωδέκατο και τελευταίο: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα πρέπει να επιμείνουμε στο ασυμβίβαστο της ιδιοκτησίας των μετόχων των μέσων ενημέρωσης και της ανάληψης εργαλαβίων με το δημόσιο. Μόνο έτσι θα μπορεί να διασφαλιστεί σοβαρά και σημαντικά η θωράκιση του δημοκρατικού μας πολιτεύματος.

Αγαπητοί συνάδελφοι, θα μπορούσε να αναφέρει κανείς πολ-

λά ερωτήματα, αλλά ο χρόνος είναι περιορισμένος.

Θα καταλήξω σε μια βασική μου παρατήρηση. Αλήθεια, γιατί αναθεωρούμε αυτό το Σύνταγμα; Τι εξυπηρετεί σε μια εποχή σημαντικών αλλαγών σε παγκόσμια κλίμακα; Απλώς φοβάμαι ότι το μόνο που εξασφαλίζει η σημερινή κατάσταση, η σημερινή αναθεώρηση, είναι η παγίωση ενός αγκυλωμένου status quo, που μονιμοποιεί μια κατάσταση η οποία ευνοεί συμφέροντα, αδιαφάνεια, υποβαθμίζει την πολιτική και γενικά εκτοπίζει κάθε αρχή και κάθε αξία.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ANNA ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ** )

Η ελληνική κοινωνία, κύριοι συνάδελφοι, έχει δείξει προ πολλού δείγματα ότι έχει ανάγκη από ουσιαστικές αλλαγές. Και έχει ανάγκη από ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που θα της δώσουν τη δυνατότητα να προσαρμοστεί στις νέες καταστάσεις των τεχνολογιών και απέναντι στην παγκοσμιοποίηση. Εξάλλου το συνταγματικό μας πλαίσιο είναι από γεννησιμιού του προβληματικό, γιατί μετά τη συνταγματική μεταβολή σκοπιμότητας το 1985-1986 το σύστημά μας έχει ήδη μπλοκαριστεί ασφυκτικά με αποτέλεσμα το πολίτευμά μας να περιστρέφεται κατά τρόπο συγκεντρωτικό περίξ του Πρωθυπουργού και ενός ισχυρού περιβάλλοντος που κινείται στο παρασκήνιο.

Το πολίτευμά μας σήμερα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι αναμφίβολα ένα πολίτευμα κλειστό. Είναι ένα σύστημα πρωθυπουργοκεντρικό, με ό,τι συνεπάγεται αυτός ο χαρακτηρισμός. Συγχρόνως όμως, υποθάλπει και επιτρέπει πολλές φορές την ανάπτυξη ενός κήπου κακών, από διαπλοκή και αδιαφάνεια, μέχρι αποελληνικοποίηση και αποκοινωνικοποίηση των πιο αδύνατων κοινωνικών λαϊκών στρωμάτων.

Γι' αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες, χρειάζεται να προχωρήσουμε σε μια συνταγματική αναθεώρηση που θα μπορούσε όμως να γιατρέψει όλες αυτές τις αδυναμίες των καιρών και των σημερινών εξελίξεων. Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)  
**ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα)** : Το λόγο έχει ο κ. Γκούσκος.

**ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΓΚΟΥΣΚΟΣ** : Κύριοι συνάδελφοι, εάν θέλουμε να προσφέρουμε μια σημαντική υπηρεσία σαν Ζ' Αναθεωρητική Βουλή, ας ξεκινήσουμε από την αυτοκριτική μας.

Είναι απογοητευτικό το φαινόμενο για μια υπόθεση, για ένα χρέος αποκλειστικά δικό μας να γίνεται κοινοβουλευτικός διάλογος, ελπίζω υψηλού επιπέδου, μεταξύ μας με πλήρη, παντελή απουσία ημών των ιδίων. Δεν είναι υπόθεση της κυβερνήσεως η Αναθεώρηση του Συντάγματος, δεν είναι υπόθεση άλλων θεσμικών ή εξωθεσμικών παραγόντων. Είναι δική μας υπόθεση.

Μπορεί η υπόθεση του Συντάγματος να μην προσφέρεται αντί της πολιτικής. Δεν μπορεί να καλύψει την απουσία πολιτικής. Υπάρχει μια αιτίαση, η οποία πολύ φοβάμαι ότι θα αποδειχθεί πραγματική, ότι η επιχειρούμενη αναθεώρηση είναι άστολη.

Μα, στο χέρι μας είναι. Εάν θέλουμε πραγματικά μέσα απ' αυτήν την αναθεώρηση να πετύχουμε βαθιά τομή στους τομείς εκείνους που πραγματικά πολλά χρόνια τώρα διψούν και έχουν την ανάγκη βαθιών αλλαγών, εμείς θα το πράξουμε. Πώς όμως, αν δεν είμαστε όλοι εδώ, αν δεν καταθέσουμε απόψεις, εάν δεν "συγκρουστούμε" με πολιτικές θέσεις, αν δεν συνθέσουμε την πολιτική, κοινωνική και οικονομική μας αν θέλετε άποψη, για τα πράγματα σ' αυτήν την Αίθουσα τους επόμενους δύο μήνες; Πώς θα προκύψει ένα καλύτερο Σύνταγμα για τη χώρα μας;

Έχουμε τη δυνατότητα, έχουμε την ευκαιρία εάν αναδειχθούμε αντίστοιχοι της ιστορικής στιγμής σαν Ζ' Αναθεωρητική Βουλή, να πετύχουμε μια κοινωνική πολιτική, οικονομική και θεσμική αναβάθμιση του τόπου μας. Και αυτό όχι γιατί η αναθεώρηση, όπως φοβήθηκε και εξέφρασε προηγούμενος καλός συνάδελφος μπορεί να είναι πανάκεια και θεραπεία κάθε κακού. Και βέβαια όχι.

Αλλά η αναθεώρηση μπορεί να δημιουργήσει το πλαίσιο εκείνο μέσα από το οποίο μπορεί να ανθίσει από τον απλό νομοθέτη το νομικό οπλοστάσιο το οποίο έχει ανάγκη η χώρα και να δοθεί το ηθικό στίγμα για την επόμενη γενιά, για την οποία νομίζω άλλωστε ότι βρισκόμαστε εδώ και νομοθετούμε.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ**: Αν μου επιτρέπετε, διατυπώσε-

τε τις απόψεις σας και αφήστε τις παρενέσεις προς τους συναδέλφους. Αυτήν τη στιγμή συνεδριάζουν τέσσερις Διαρκείς Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα):** Παρακαλώ! Συνεχίστε, κύριε Γκούσκο.

**ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΓΚΟΥΣΚΟΣ:** Το πρώτο το οποίο έχουμε χρέος, κύριοι συνάδελφοι, να πετύχουμε μέσα από την αναθεώρηση του Συντάγματος είναι: να σηματοδοτήσουμε μια αληθινή αναβάθμιση της πολιτικής, να σηματοδοτήσουμε μια αναβάθμιση τη στιγμή που η πολιτική και οι πολιτικοί βάλλεται και βάλλονται, να σπάσουμε τους φραγμούς και τους δεσμούς εκείνους που δημιουργούν την ομίχλη των σχέσεων μεταξύ των πολιτικών και των ΜΜΕ, του πλούτου, των εξωθεσμικών παραγόντων, του επηρεασμού κατά τρόπο αθέμιτο. Αυτό το χρέος το έχουμε μέσα απ' αυτήν τη διαδικασία. Πρέπει να δείξουμε ότι το αντίληφθήκαμε και ότι το φέρνουμε σταθερά στους ώμους μας.

Θα μου επιτρέψετε να πω ότι είναι αδιανόητο να μην υπάρξει τομή στο άρθρο 86 του Συντάγματος και να μη λογοδοτεί ο πολιτικός επί ίσους όρους με τον απλό πολίτη. Είναι αδιανόητο να παρεμβληθούν εμπόδια για τη διώξη και στη συνέχεια για την κρίση πολιτικού, ο οποίος έσφαλε και τα οποία εμπόδια να καθιστούν και να ακυρώνουν την προσπάθεια να λογοδοτήσει εκεί που οφείλει. Η διαφάνεια, λοιπόν, είναι το πρώτιστο χρέος μας.

Η αναβάθμιση του Βουλευτή, κύριοι συνάδελφοι, αν θέλουμε να επαναποκτήσουμε το λόγο και το ρόλο, που το Σύνταγμα μας έχει εναποθέσει, αν θέλουμε να κατακτήσουμε αυτό το οποίο είμαστε υποχρεωμένοι να υπηρετήσουμε, είναι έργο δικό μας εδώ και μέσα απ' αυτήν τη διαδικασία.

Εάν θέλουμε να πετύχουμε εξισορρόπηση των εξουσιών εκτελεστικής και νομοθετικής, η οποία έχει όπως πολύ καλά γνωρίζουμε διασαλευτεί και ανατραπεί πολλά χρόνια τώρα, εδώ είναι το χρέος μας.

Εάν θέλουμε πράγματι η νομοθετική πρωτοβουλία να βγαίνει μέσα απ' αυτήν την Αίθουσα, πράγματι ο έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας και όλων των σημαντικών πράξεων και αποφάσεων σ' αυτήν τη χώρα να γίνεται μέσα απ' αυτήν την Αίθουσα από εμάς που φέρνουμε αυτό το χρέος, εδώ έχουμε την ευκαιρία να το πετύχουμε.

Η αναβάθμιση του Βουλευτή δεν μπορεί να μείνει σχήμα λόγου και κενό γράμμα. Και βέβαια πρέπει να καθιερωθεί το ασυμβίβαστο, κύριοι συνάδελφοι.

Λίγους μήνες τώρα διαπιστώσαμε και οι νεότεροι ότι πρέπει να είναι αφοσιωμένος κανείς στα καθήκοντά του -όχι επαγγελματίας Βουλευτής, προσέξτε, αλλά αφοσιωμένος στα καθήκοντά του- να διαβάζει, να ενημερώνεται, να συμμετέχει στις επιτροπές, να συμμετέχει στην Ολομέλεια. Γιατί είναι αδιανόητο να συνεχιστεί το φαινόμενο να τελειώνει ο μήνας και πάρα πολλοί συνάδελφοι να μη γνωρίζουν κατά το διαρρέυσαντα μήνα ποια ακριβώς νομοσχέδια έχουν ψηφιστεί.

Ο Βουλευτής πρέπει να είναι αφοσιωμένος και πρέπει να πιστέψει ότι γι' αυτήν την περίοδο προσφέρει κοινωνική πολιτική, ηθική θητεία στην πατρίδα του και στον πολίτη που τον εμπιστεύθηκε.

Θα μου επιτρέψετε, κύριοι συνάδελφοι, να επιμείνω ότι είναι επίσης μια ιστορική ευκαιρία, εάν θέλουμε να διευρύνουμε και να κατοχυρώσουμε το κοινωνικό κράτος, να αποκαταστήσουμε την ισοτιμία πολίτη και κράτους, να το πετύχουμε τώρα, μέσα από τις δομές που θα καθιερώσουμε στην πρώτη ενότητα που θα συζητήσουμε από αύριο. Να μπορεί δηλαδή ο πολίτης στη συνέχεια με κοινές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις να θεμελιώσει αξίωση κατά του κράτους και όχι απλώς αγωγή δικαίωμα, όχι απλώς ηθικό αίτημα, όπως μέχρι σήμερα όλα τα συντάγματα έχουν καθιερώσει σαν αρχή. Να έχει, λοιπόν, την αξίωση να του προσφέρονται οι αναγκαίες ελάχιστες υπηρεσίες από το κράτος: κοινωνικές, ασφαλιστικές, οικονομικές που κάθε πολιτισμένη χώρα, εάν θέλει να λέγεται ευρωπαϊκή, προοδευτική και τέλος πάντων να ασκεί κοινωνική πολιτική, είναι υποχρεωμένη -όπως και εμείς- να κατοχυρώσει.

Κύριοι συνάδελφοι, πολλές λόγος γίνεται για το άρθρο 24. Έχουμε χρέος να προστατεύσουμε το περιβάλλον. Μπορείτε να απαντήσετε στο ερώτημα, εάν το συνταγματικό και το νομοθε-

τικό πλαίσιο προστάτευσε μέχρι τώρα επαρκώς το περιβάλλον; Εκείνοι οι οποίοι έχουν ξεσηκώσει ομίχλη και σκόνη με τις κινητοποιήσεις και μεταφέρουν σε αυτήν εδώ την Αίθουσα οχλήσεις που σε ορισμένα σημεία τους πραγματικά είναι ανεπίτρεπτες, μπορούν να απαντήσουν στο ερώτημα εάν έχει προστατευτεί το περιβάλλον; Είκοσι πέντε χρόνια τώρα ζούμε την καταστροφή του περιβάλλοντος. Είκοσι πέντε χρόνια τώρα έχει αποδειχθεί ανεπαρκής η προστασία του περιβάλλοντος μέσα από το άρθρο 24 και μέσα από την κοινή νομοθεσία.

Η απάντηση, λοιπόν, είναι απλή: Πρέπει να αναθεωρήσουμε προς την κατεύθυνση ισοτιμίας προστασίας δημόσιων και ιδιωτικών δασών, προστασίας πέραν των δασών των οικοσυστημάτων. Προσέξτε: Καλά θα κάνουμε να κατανοήσουμε όλοι εμείς που έχουμε θεσμικό ρόλο ότι ο δικαστής εφαρμόζει το νόμο, εφαρμόζει το Σύνταγμα, δεν νομοθετεί. Και βέβαια πρέπει να αποκτήσουμε ανεξάρτητες διοικητικές αρχές. Επιγραμματικά λέω, επειδή ο χρόνος μου τελειώνει, ότι οι αρχές αυτές για να μπορέσουν να λειτουργήσουν θα πρέπει πράγματι πρώτα να είναι αρχές, δηλαδή να έχουν την εξουσία του δεσμεύει και του λύει, να είναι πράγματι ανεξάρτητες. Έχει σημασία πώς θα διορίζονται και πρέπει βέβαια να έχουν τον οικονομικό προϋπολογισμό που θα τους επιτρέψει να είναι αποτελεσματικές στο ρόλο που θα τους εναποθέσει το Σύνταγμα.

Θέλουμε εκδημοκρατισμό της δικαιοσύνης, να κατοχυρωθεί η συμμετοχή του πολίτη. Άλλωστε, ένας από τους βασικούς λόγους δημοκρατικής νομιμοποίησης της ίδιας της λειτουργίας της δικαιοσύνης, είναι η συμμετοχή του πολίτη. Η απονομή της δικαιοσύνης θέλει ήθος, κρίση, κοινή λογική. Αυτή την έχει ο πολίτης, ο οποίος δεν μπορεί να αποβληθεί. Αντίθετα, πρέπει η συμμετοχή του να διευρυνθεί, διότι έτσι θα κατοχυρώσουμε μία περισσότερο δημοκρατική δικαιοσύνη.

Καταλήγω με τούτο: Κύριοι συνάδελφοι, ας κάνουμε μια υπέρβαση της στιγμής και ας ξεπεράσουμε τους κομματικούς φραγμούς. Έχουμε την υποχρέωση να δουλέψουμε με αυτούς τον τρόπο ώστε μετά από δέκα, είκοσι χρόνια να πουν για εμάς οι συνάδελφοί μας εκείνης της περιόδου, όπως λέμε και εμείς για τους συναδέλφους μας του 1975, οι οποίοι εκπόνησαν ένα καλό Σύνταγμα, ότι πράξαμε το χρέος μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα):** Το λόγο έχει ο συνάδελφος κ. Μάνος.

**ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΟΣ:** Εάν, κυρία και κύριοι συνάδελφοι, αναρωτηθούμε σε αυτά τα είκοσι πέντε χρόνια που ισχύει το Σύνταγμα, τι δεν πήγε τόσο καλά ή δεν πήγε όσο καλά θα θέλαμε, νομίζω ότι θα μπορούσαμε να επισημάνουμε τέσσερις τομείς. Εγώ τουλάχιστον θα επεσήμανα τέσσερις τομείς, όπου τα τελευταία χρόνια δεν τα καταφέραμε και τόσο καλά.

Ο ένας τομέας είναι ασφαλώς ο χώρος της παιδείας. Όλα αυτά τα χρόνια τα αποτελέσματα του συστήματος κάθε άλλο παρά ικανοποιητικά είναι. Γνωρίζω, για παράδειγμα, ότι είμαστε η πρώτη χώρα παγκοσμίως σε εξαγωγή φοιτητών.

Καμία άλλη χώρα δεν είναι λιγότερο ικανή από εμάς να εκπαιδεύει εκείνους που ζητούν να εκπαιδευτούν.

Στη Δημόσια Διοίκηση επίσης δεν μπορούμε να είμαστε ικανοποιημένοι. Αφήσαμε αυτά τα είκοσι πέντε χρόνια που πέρασαν να διογκωθεί το κράτος, να αναλάβει όλο και περισσότερες αρμοδιότητες και ευθύνες τις οποίες όλο και λιγότερο έφερνε σε πέρας. Ξέρουμε ότι έχουμε εξαιρετικά διαδεδομένη αποποτελεσματικότητα της διοίκησης και διαφθορά. Πάνω απ' όλα έχουμε μία διοίκηση που δεν κάνει τη δουλειά της.

Ένας άλλος χώρος όπου δεν τα καταφέραμε καθόλου καλά είναι τα δημοσιονομικά, στα οικονομικά του κράτους. Κοντέψαμε, όπως θα ξέρετε και προσπαθείτε να ξεχάσετε, να χρεοκοπήσουμε προς το τέλος της δεκαετίας του 1980. Αν έκτοτε τα πράγματα ήλθαν σε λογαριασμό, δεν οφείλεται σε δικές μας ενέργειες ή πράξεις, αλλά στο γεγονός ότι επιβάλαμε στον εαυτό μας ένα είδος κορσέ που ονομάστηκε Μάαστριχτ. Δηλαδή δεχθήκαμε να συμμετάσχουμε σε ένα σύστημα το οποίο μας επέβαλε όλο και περισσότερους περιορισμούς έτσι ώστε να μάθουμε να ζούμε στα πλαίσια των χρημάτων που έχουμε στη διά-

θεσή μας ως κράτος.

Σε αυτά τα είκοσι πέντε χρόνια κάναμε και κάτι άλλο. Αυξήσαμε υπέρμετρα τη δύναμη των κομμάτων. Τα κόμματα σήμερα έχουν τεράστια δύναμη στα χέρια τους, και δεν δίνουν στην πραγματικότητα λογαριασμό σε κανένα. Βέβαια τα ίδια τα κόμματα λένε ότι όλα θα τα κρίνει ο λαός. Στην πραγματικότητα, όμως, δώσαμε χρήματα, μέσα και το ανεξέλεγκτο στα κόμματα.

Αφήσαμε και ορισμένα άλλα θέματα εκτός ορθών συνταγματικών ρυθμίσεων, όπως για παράδειγμα τις σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας, που τον τελευταία καιρό έχουν μπει σε μία φάση αδικαιολόγητης αντιπαλότητας.

Αυτά, λοιπόν, τα θέματα, παιδεία, διοίκηση, δημοσιονομικά, κόμματα και διαφθορά θα ήλπιζε κανείς ότι μία αναθεώρηση θα τα αντιμετώπιζε. Όμως κανένα απ'όλα αυτά τα θέματα δεν αντιμετωπίζεται από τη σημερινή τροποποίηση. Είναι μια αφόρητη περιπτώσιολογία, που ίσως είναι χαρακτηριστική των νομοθετικών πρωτοβουλιών του εισηγητή της Πλειοψηφίας.

Εδώ θα ήθελα να επιστημάνω στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. τι έλεγε ο σημερινός Πρωθυπουργός -όταν πάλι εισηγητής για το Σύνταγμα ήταν ο κ. Βενιζέλος- το 1995, όταν ο κ. Σημίτης ήταν ακόμα Υπουργός Βιομηχανίας. Σε άρθρο του στο Βήμα της 5 Φεβρουαρίου 1995 μιλούσε κατά της περιπτώσιολογίας λέγοντας ότι το Σύνταγμα θα έπρεπε να παίρνει γενικές αποφάσεις και να μην μπλέκει με την περιπτώσιολογία. Χρησιμοποιούσε όμως ο κ. Σημίτης και μία επιχειρηματολογία την οποία βρίσκω απολύτως σωστή. Έλεγε ότι με το να μεταθέτει κανείς στο Σύνταγμα ζητήματα που στην πραγματικότητα πρέπει να επιλύει το Κοινοβούλιο με τους νόμους, υποβαθμίζεται και το Κοινοβούλιο και ο νόμος και κατά κάποιο τρόπο διαδηλώνεται προς τα έξω ότι οι Βουλευτές, το Κοινοβούλιο δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και γι'αυτό φροντίζουν να τα ρίχνουν στο Σύνταγμα για να φροντίσει αυτό να τα επιλύσει.

Έλεγε για παράδειγμα ο Πρωθυπουργός τότε ότι τα ζητήματα που επιχειρεί να επιλύσει η τροποποίηση, όπως η χρηματοδότηση των κομμάτων, η ποινική ευθύνη των Υπουργών, οι σχέσεις εξουσίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας κλπ., πρέπει να επιλυθούν με νομοθετικές πρωτοβουλίες, γιατί αυτά εξαρτώνται από την πολιτική βούληση των πολιτικών και όχι από τη μετάθεσή τους από το επίπεδο των νόμων σε επίπεδο συνταγματικής διάταξης.

Αυτά έλεγε ο κ. Σημίτης ως Υπουργός τότε. Τώρα τα λησμόνησε όλα και κάνει ακριβώς εκείνα εναντίον των οποίων εστράφη πριν από έξι χρόνια.

Θα ήθελα να κάνω τρεις πολύ σύντομες παρατηρήσεις στον πολύ λίγο χρόνο που έχω στη διάθεσή μου. Πρώτον, είναι το θέμα της παιδείας που κατ' εμέ, το γεγονός ότι δεν το αντιμετωπίζουμε, είναι αποκλειστική προσωπική ευθύνη του κ. Σημίτη. Θα θυμίσω στο Σώμα το εξής ιδιόμορφο: Οι δύο Υπουργοί Παιδείας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. οι κύριοι Παπανδρέου και Αρσένης, όταν ψηφίζαμε για την αλλαγή του Συντάγματος, εψήφισαν υπέρ της αλλαγής του άρθρου 16. Το γεγονός όμως ότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ως πλειοψηφία εψήφισε εναντίον οφείλεται αποκλειστικά στον Πρωθυπουργό. Και εγώ θέλω μέσα στην Αίθουσα αυτή να χρεώσω τον κ. Σημίτη με αυτό το βαρύτατο για το μέλλον του τόπου ολισθήμα και θέλω να έχει καταγραφεί η ευθύνη αυτή.

Χαίρομαι που σήμερα στην Αίθουσα υπάρχει ένας συνταγματολόγος, γιατί θέλω να κάνω μία πρακτική πρόταση για να ξεφύγουμε από τον κορσέ του άρθρου 16, που έχει καταδικάσει, επαναλαμβάνω, την Ελλάδα στην οπισθοδρόμηση. Δεν έχω την ακριβή διατύπωση, αλλά θα σας πω ποια είναι η πρόταση. Θα έλεγα στα πλαίσια, ίσως του άρθρου 28, να δεχτούμε ότι είναι μεγάλο εθνικό θέμα να μπορούμε να προσελκύσουμε στην Ελλάδα διεθνούς κύρους πανεπιστήμια. Παράδειγμα αν μπορούσαμε να προσελκύσουμε στην Ελλάδα το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, θα δεχόμουν, αυτό προτείνω, ως μπάλα για το γεγονός ότι δεν τροποποιούμε με το άρθρο 16, να παραχωρηθεί έκταση υπέρ του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, όπου να ισχύει ένας περιορισμός της κυριαρχίας της Ελλάδος για την περιοχή αυτή, όπως ίσχυε ίσως για την ελεύθερη ζώνη στη Θεσσαλονίκη ή όπως πέρασε από το μυαλό του μακαρίτη του Καραμανλή να ισχύει στην Ολυμπία, αν επρόκειτο να γίνονται εκεί μονί-

μως οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Μπορεί να δεχθούμε ότι είναι μείζον θέμα να φέρουμε στην Ελλάδα σπουδαία πανεπιστήμια και προκειμένου να τα φέρουμε, υπάρχοντος του άρθρου 16, να δημιουργήσουμε ένα ιδιότυπο καθεστώς περιορισμού της εθνικής κυριαρχίας στο χώρο όπου θα έχει εγκατασταθεί το πανεπιστήμιο.

Θέλω επίσης να ξεκαθαρίσω τη θέση των Φιλελευθέρων σε δύο - τρία επί μέρους θέματα, τα οποία αποτελούν αντικείμενο μεγάλης συζήτησης τελευταία. Πρώτα για την αλλαγή του άρθρου 17 περί ιδιοκτησίας. Η γνώμη μας δεν συμβαδίζει με την πρόταση όπως υπάρχει σήμερα. Εμείς θεωρούμε ότι αντιθέτως όχι μόνο πρέπει να διατηρηθεί η σημερινή προστασία της ιδιοκτησίας, αλλά να επεκταθεί σύμφωνα με αυτό που γίνεται σε πολλά μέρη του κόσμου, να παριλάβει εκτός από την εμπράγματη μορφή της και τα περιουσιακά δικαιώματα. Δεν συμφωνούμε, λοιπόν, με την πρόταση και δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται. Δεύτερον, σε ό,τι αφορά το άρθρο 24, που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, η γνώμη μας είναι ότι στο Σύνταγμα όπως είναι σήμερα, είναι θετικό ότι υπάρχει το άρθρο για το περιβάλλον, το άρθρο 24. Παράλληλα όμως μπήκαν, κατά την άποψή μας, ανόητες απόψεις, κυριολεκτικά σε ό,τι αφορά τα δάση. Ο συνδυασμός των διατάξεων περί δασών και του περιβάλλοντος έχει οδηγήσει κυριολεκτικά σε απίστευτες αποφάσεις. Ούτε τα δάση έχουν προστατευθεί ούτε τίποτε άλλο. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να υπάρξει ένα ξεκαθάρισμα. Δεν μπορώ να πω ότι συμφωνώ με τις προτάσεις όπως γίνονται, γιατί διατηρούν τις ανόητες διατάξεις περί δασών.

Είναι λοιπόν, κύριοι, απόλυτη ανάγκη κατά τη γνώμη μου να καθίσουν τρεις-τέσσερις πρακτικοί άνθρωποι, που ξέρουν τι πρέπει να γίνει και να κάνουν μία συνολική διατύπωση και για το άρθρο 24, που αφορά το περιβάλλον και τα δάση. Είναι βέβαιο πάντως ότι πρέπει να υπάρξει αλλαγή και δεν νομίζω ότι οι αλλαγές που πάνε να γίνουν θα είναι χρήσιμες, γιατί φοβάμαι πως θα αποδειχθούν ακόμα χειρότερες από αυτά που ισχύουν σήμερα. Επίσης παραγνωρίζουν οι προτεινόμενες αλλαγές του άρθρου 24, αυτό που είπα στην αρχή, ότι έχουμε μία Δημόσια Διοίκηση σε πλήρη διάλυση.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα):** Ο κ. Λεονταρίδης έχει το λόγο.

**ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ:** Κύριοι συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία δρομολογεί την αναθεωρητική διαδικασία με αίσθημα ευθύνης και με συγκεκριμένες προτάσεις. Όλοι μας έχουμε χρέος να ανταποκριθούμε στις κρίσιμες αυτές στιγμές για την πορεία του τόπου, στη σημαντική ευκαιρία που ανοίγεται μπροστά μας για την αναβάθμιση της δημοκρατίας. Στόχος μας είναι να υπάρξει μία ευρύτερη συνεννόηση όλων των πολιτικών δυνάμεων, για να βγει ένα Σύνταγμα όσο το δυνατόν πιο άρτιο. Στόχος μας δεν είναι να αθροίσουμε ψήφους Βουλευτών για να περάσουν κάποιες προτάσεις, αλλά να αθροίσουμε συνειδητές Βουλευτών που θα συμβάλουν στο βάθος του χρόνου σε ένα Σύνταγμα που θα διασφαλίζει περισσότερο δημοκρατία και περισσότερη ποιότητα στη δημοκρατία.

Ο πρώτος μας μεγάλος στόχος της αναθεώρησης είναι η ενίσχυση της προστασίας των ατομικών ελευθεριών με την προοπτική του αιώνα που έρχεται και με τις ανάγκες που εν τω μεταξύ έχουν προκύψει. Την προστασία του ανθρώπου από αυθαίρετες βιοιατρικές επεμβάσεις, όπως επίσης και από την αυθαίρετη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Η προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα των δασών. Όσον αφορά τα δάση, ενώ η πρότασή μας τα αντιμετωπίζει με σεβασμό εξασφαλίζοντας απόλυτη προστασία και επιτρέποντας κατ' εξαίρεση για λόγους δημοσίου συμφέροντος, τη μεταβολή του προορισμού των δασικών εκτάσεων, η πρόταση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για την αναθεώρηση της επίμαχης συνταγματικής διάταξης διαιωνίζει δυστυχώς το άναρχο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία και τη διαχείριση των δασών, ενώ αφήνει ελεύθερο το πεδίο στο κυβερνών κόμμα για να εκμεταλλευθεί για άλλη μια φορά στις προσεχείς εκλογές τα περιβαλλοντικά ζητήματα με την ίδια ανευθυνότητα για ψηφοθηρικούς λόγους.

Η δεύτερη βασική ενότητα της πρότασής μας είναι η δικαιοσύνη. Προτείνουμε την ενίσχυση του ρόλου του Ελεγκτικού Συ-

νεδρίου σε όλο το φάσμα διαχείρισης του δημόσιου χρήματος. Αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων ακόμα και σε βάρος της ιδιωτικής περιουσίας του δημοσίου. Ρυθμίσεις που να εγγυώνται ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, αποτελεσματική θωράκιση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών με συγκεκριμένες συνταγματικά κατοχυρωμένες ρυθμίσεις.

Τρίτη βασική ενότητα είναι η Δημόσια Διοίκηση και η διαφάνεια. Οι προτάσεις μας στην ενότητα αυτή αφορούν τη νομιμότητα και το δημόσιο συμφέρον, τη σχέση κράτους-πολίτη, την εισαγωγή νέων θεσμών και την ουσιαστική αναβάθμιση εκείνων που ήδη υπάρχουν.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας είναι η διαφθορά στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στο δημόσιο βίο. Η σημερινή πανθομολογούμενη νοσηρή πραγματικότητα οφείλεται στη διαμόρφωση ενός καθεστώτος αλληλοσυγκάλυψης και ατιμωρησίας. Η σημερινή Δημόσια Διοίκηση είναι ανίκανη να εξυπηρετήσει τον πολίτη αλλά και να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Είναι ανάγκη να προχωρήσουμε με βήματα, ώστε να επικρατήσει το ταχύτερο δυνατόν στη Δημόσια Διοίκηση η διαφάνεια, η αξιοκρατία και πάνω από όλα η αποκομματικοποίησή της.

Ένα μεγάλο θέμα στο οποίο θέλω να αναφερθώ είναι η Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Δυστυχώς μέχρι σήμερα η κεντρική διοίκηση κρατά κάτω από τον ασφυκτικό της έλεγχο την Τοπική Αυτοδιοίκηση, χωρίς να έχει γνώση ούτε των πραγματικών αναγκών ούτε των τοπικών συνθηκών. Αρμοδιότητες που δόθηκαν κατά καιρούς, στη συνέχεια ανακλήθηκαν. Τοπική Αυτοδιοίκηση χωρίς αρμοδιότητες και χωρίς ιδίους πόρους δεν μπορεί να επιτελέσει την αποστολή της. Και είναι μεγάλη η αποστολή της, γιατί πρέπει η Τοπική Αυτοδιοίκηση να μπορεί αν επιλύει τα τοπικά προβλήματα.

Ορθώς καθιερώνεται διά του Συντάγματος η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Δεν είναι δυνατόν όμως ο εκλεγμένος νομάρχης να καπελώνεται συνεχώς από το διορισμένο από την κυβέρνηση περιφερειάρχη, όταν η οποιαδήποτε ενέργεια του εκλεγμένου νομάρχη εξαρτάται από τη βούληση και την απόφαση του περιφερειάρχη.

Μπορούμε να δεχθούμε ότι έτσι σήμερα μπορεί να λειτουργήσει η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση; Είναι δυνατόν ο προσκεϊμένος στο εκάστοτε κυβερνών κόμμα περιφερειάρχης να αποφασίζει για τις πιστώσεις ανάλογα με το αν είναι αρεστός ή όχι ο νομάρχης;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος πρέπει να επικεντρωθεί στην ουσία των θεμάτων. Μια πραγματική μεταρρύθμιση χαρακτηρίζεται επιτυχής στο βαθμό που κατορθώνει να ενσωματώσει διατάξεις αντιμετώπισης θεμάτων που θα ανακύψουν στο εγγύτερο ή στο κάπως μακρύτερο μέλλον. Μια τέτοια δημιουργική πνοή δυστυχώς δεν διαπερνά όσο θα έπρεπε την επί θύραις συνταγματική αναθεώρηση.

Σύγχρονα προβλήματα με εξαιρετικά σημαντικές επιπτώσεις στον πολιτικό, οικονομικό και εκπαιδευτικό ιστό της ελληνικής οικονομίας αντιμετωπίζονται με συντηρητικό πνεύμα διατήρησης ισορροπιών της τρέχουσας πραγματικότητας ή επιχειρείται να αγνοηθούν παντελώς.

Το ζήτημα της ιδιωτικής ανώτατης εκπαίδευσης αντιμετωπίζεται με άτολμο στρουθοκαμηλισμό μέσω αφελοδύναμης της ούτως ή άλλως επικείμενης εφαρμογής της και στην Ελλάδα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ήδη αφήνονται να λειτουργούν στη χώρα μας παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων υπό καθεστώς πλήρους αναρχίας και επομένως με επιπτώσεις μη εποικοδομητικές για την ελληνική εκπαίδευση και επιπλέον.

Το κορυφαίο ζήτημα της διαφάνειας και της διαπλοκής οικονομικής και πολιτικής εξουσίας, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και το κολοσσιαίο θέμα των Μ.Μ.Ε., επιχειρείται να παρακαμφθεί μέσω ακόμα και υπαναχωρήσεων από διακομματικά συμφωνηθέντα μέτρα ελέγχου, ενώ πρόκειται περί κεφαλαιώδους προβλήματος ικανού μέχρι και να υπονομεύσει τα θεμέλια και να αλλοιώσει την ουσία του δημοκρατικού μας πολιτεύματος.

Δυστυχώς πριν ακόμα αρχίσουν να συζητούνται οι αναθεωρητικές διατάξεις του Συντάγματος και αντί να υπάρξει αφύπνιση του ενδιαφέροντος των πολιτών για κάποιες τομές που πρέπει να γίνουν και που είναι απαραίτητες για τη νέα πορεία του τόπου, τα Μ.Μ.Ε., ηλεκτρονικά και έντυπα, αναδεικνύουν στην κοινή γνώμη μόνο την πρόταση που θα συζητηθεί για το εάν πρέπει να υπάρχει ασυμβίβαστο της βουλευτικής ιδιότητας και της επαγγελματικής δραστηριότητας υπονομεύοντας την όλη προσπάθεια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στη διάταξη αυτή αν δεν θέλει κάποιος να σεβαστεί την άποψη του άλλου, είναι υποχρεωμένος να σεβαστεί τελικά την άποψη της πλειοψηφίας. Ουδείς αναντικατάστατος στη Βουλή των Ελλήνων. Υπάρχουν και πολλοί καλοί άλλοι επαγγελματίες και επιστήμονες που θα θυσιάσουν την επιτυχημένη επαγγελματική και επιστημονική τους δραστηριότητα για τη μεγάλη προσφορά στο σύνολο της κοινωνίας. Γι' αυτό στη μεγάλη ευκαιρία που μας δίνει η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης θα προσφέραμε ύψιστες υπηρεσίες αν ξεφεύγαμε από τους στενούς ορίζοντες της διαχειριστικής αντιπαράθεσης.

Ευχαριστώ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα):** Ο κ. Τσίπρας έχει το λόγο.

**ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ:** Εξομολογούμαι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι σε αυτό το Βήμα, το οποίο συγκεντρώνει το ενδιαφέρον του ελληνικού λαού, σε αυτό το Βήμα, το οποίο εδόξαν άνδρες αθάνατοι, σε αυτό το Βήμα που διευρύνθηκε ο ελεύθερος λόγος, η πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας, ανεβαίνω για πρώτη φορά.

Στερούμαι συνεπώς πολιτικής εμπειρίας και κατά συνέπεια οι σκέψεις τις οποίες θα θέσω υπόψη σας δεν είναι σκέψεις βαθιάς πολιτικής εμπειρίας, αλλά σκέψεις τις οποίες έχω αντλήσει από τις δεκαετίες της θητείας μου στο δικανικό βήμα και από την επαφή που έχω, όπως όλοι μας, με τους απλούς ανθρώπους, τα συμφέροντα και τις αγωνίες των οποίων διαχειρίστηκα στη διάρκεια της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας.

Συμπίπτει αυτή η πρώτη εμφάνισή μου με το κορυφαίο λειτουργήμα του Κοινοβουλίου, την ψήφιση του Συντάγματος. Για το τι είναι Σύνταγμα θα ήθελα να κάνω μία παρένθεση. Λέμε στο ακροτελεύτιο άρθρο του προηγούμενου, του ισχύοντος και του Συντάγματος που θα αναθεωρηθεί: "Στον πατριωτισμό των Ελλήνων αφιερούται η τήρηση του Συντάγματος".

Αυτό το θεματοφύλακα όμως έχουμε -φρονώ- την υποχρέωση πρώτιστα να καταστήσουμε κοινωνό του τι ακριβώς συζητούμε σήμερα, του τι πρόκειται να καθιερωθεί και του τι πρόκειται ο ίδιος να διαφυλάξει. Αυτό το σύνθημα στα δικά μου χρόνια, τη δεκαετία του '60, είχε καταστεί σύμβολο. Αυτό το σύνθημα στη διάρκεια της επταετίας -και με ακούει ο κ. Γιαννόπουλος, ο οποίος θυμάται- είχε καταστεί ειδικός νομικός λόγος, νομικός ισχυρισμός ενώπιον των εκτάκτων στρατοδικείων ότι δημιουργεί περίπτωση πέρα του τεθειμένου δικαίου άρσεως του δόλου, όπως εκείνη η περίπτωση της Αντιγόνης.

Και έρχομαι αμέσως στο θέμα με το οποίο θέλω να ασχοληθώ.

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Είστε εναντίον του ασυμβίβαστου, δηλαδή;

**ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ:** Είμαι εναντίον του ασυμβίβαστου και εγώ, κύριε Γιαννόπουλε. Και θα εξηγήσω αμέσως.

Όπως γνωρίζετε και όπως όλος ο κόσμος γνωρίζει, κατά τη διάταξη του άρθρου 110 του Συντάγματος η υποχρεωτική ισχύς του ισχύοντος Συντάγματος ορίστηκε σε πενταετή. Σήμερα όμως καλούμεθα για αναθεώρηση μετά από είκοσι πέντε χρόνια. Και διερωτάται κανείς: Στη διάρκεια αυτών των είκοσι πέντε ετών δημιουργήθηκαν προβλήματα, δημιουργήθηκαν διαμαρτυρίες, ο ελληνικός λαός αξίωσε ποτέ την αναθεώρηση του Συντάγματος ή την πιστή τήρησή του. Όπως γνωρίζετε από τις αναφορές στους διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής, ο λαός έκανε προσφυγές ενώπιον των δικαστηρίων για την πιστή εφαρμογή του Συντάγματος.

Και όμως είναι συναινετική σε ευρεία κλίμακα η επιχειρούμενη αναθεώρηση του Συντάγματος. Καυχάται η Κυβέρνηση ότι ε-

κατόν δεκατέσσερις ευρείας σημασίας διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος αναθεωρούνται σήμερα. Και διερωτάται κανείς εάν είναι γεγονός αυτό ή δεν είναι. Τι μεσολάβησε από το 1975 μέχρι σήμερα, ώστε τόσο ευρείας σημασίας διατάξεις να αναθεωρούνται και να έχουν την επικρότηση ολοκλήρου σχεδόν του Σώματος ή τουλάχιστον της μεγίστης πλειοψηφίας;

Πράγματι, την εποχή αυτή που διέρρευσε, έγιναν επαναστάσεις τεχνολογικές, είχαμε δημιουργία οικονομικών υπερεξουσιών με μυθικό πλούτο, οι οποίες επεμβαίνουν όχι μόνο στη διαμόρφωση της οικονομικής και κοινωνικής ζωής αλλά και στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής, είχαμε τα ξένα κέντρα, τα παράκεντρα της εξουσίας. Η ανθρώπινη σκέψη έχει σχεδόν υποκατασταθεί από την τεχνολογία, οι μεγάλοι της γης εκτοξεύουν πυραύλους και βόμβες, οι οποίες βόμβες ευρίσκουν το στόχο τους και δημιουργούν τον όλεθρο με τις γνωστές επιπτώσεις, τις επιπτώσεις εκείνες των "επουρανίων δώρων". Είναι αυτό ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπισθεί και εδώ.

Όλα αυτά τα είπα για έναν και μόνο λόγο. Σήμερα βρίσκομεθα μπροστά σε έναν κίνδυνο, δυστυχώς άγνωστο προληπτικά. Ποιες είναι οι επιπτώσεις που δημιουργούνται από αυτή την υπερβολική ανάπτυξη της τεχνολογίας; Ποιες είναι οι επιπτώσεις του ουρανού; Πρώτα ρίξαμε τις βόμβες και στη συνέχεια διερευνούμε εάν είχαν ή δεν είχαν επιπτώσεις στον ανθρώπινο οργανισμό. Τεχνολογία! Διαβάζω στα πιστοποιητικά των ερευνητικών κέντρων, με τα οποία χορηγείται η άδεια εγκαταστάσεως της άλφα τεχνολογικής μονάδος, ότι η εκπαιδευμένη ακτινοβολία είναι κάτω από τα επιτρεπόμενα όρια.

Ερώτημα και απορία, την οποία θέτω σαν απλός πολίτης υπόψη του Κοινοβουλίου και θα πρέπει να επανασυζητηθεί αυτό κατά την επιμέρους συζήτηση των διατάξεων του Συντάγματος: Συσσωρευόμενες αυτές οι επιτρεπτές εκπομπές ακτινοβολίας από τις διάφορες εγκαταστάσεις, ποια επίδραση έχουν στον ανθρώπινο οργανισμό; Και είναι ο ανθρώπινος οργανισμός ίδιος σε όλους του ανθρώπους, είτε πρόκειται για κυοφορούμενο οργανισμό είτε για νήπιο είτε για ασθενή; Μήπως μέσα στα κοινωνικά δικαιώματα θα πρέπει να γίνει ειδική πρόβλεψη περί αυτών και να ληφθεί υπόψη; Θα το συζητήσουμε όμως και σε επόμενες συνεδριάσεις των επί μέρους διατάξεων. Αυτό είναι το ένα πρόβλημα.

Το δεύτερο πρόβλημα είναι η υπερβολική είσοδος αυτών των οικονομικών κέντρων στην κοινωνική και πολιτική ζωή, έτσι ώστε να φθάνουμε στο σημείο να ανακράζουμε εκείνο που ένας θάνατος άνδρας, ο ιδρυτής του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας είχε: "Ποιος επιτέλους κυβερνάει αυτόν τον τόπο;".

**ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΑΝΤΕΛΗΣ:** Πότε το είπε;

**ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ:** Είναι γνωστό πότε το είπε, κύριε Μαντέλη. Οι καταστάσεις όμως είναι ανάλογες και όμοιες με τότε.

Αυτά τα βαθιά προβλήματα πρέπει να τεθούν υπόψη του Κοινοβουλίου, όπως και το άλλο κοινωνικό πρόβλημα: Γιατί αυτή η ανισότιμη μεταχείριση των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα με εκείνους που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα από πλευράς ευεργετημάτων; Όταν εργοδότης είναι το δημόσιο, το οποίο διαχειρίζεται χρήματα του ελληνικού λαού, έχουμε φειδωλές παροχές στις μητέρες που έχουν νεογέννητα, στις εγκυμονούσες. Στον ιδιωτικό τομέα, όμως, δεν έχουμε την ίδια ακριβώς προσφορά. Αυτό είναι ένα θέμα επίσης υπό συζήτηση.

Αντί όλων αυτών και άλλων πολλών σοβαρότατων προβλημάτων, την τελευταία στιγμή ο εισηγητής της Πλειοψηφίας και καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου κ. Βενιζέλος ήρθε και έριψε ένα ιοβόλο βέλος κατά του Κοινοβουλίου. Ποιο; Να διασπάσει την ομοψυχία και να αποστερήσει το Κοινοβούλιο από την ψυχραιμία, να αντιμετωπίσει αυτά και άλλα πολλά σοβαρά θέματα με το θέμα εκείνο του ασυμβίβαστου. Οι εργαζόμενοι -λέει- που έρχονται στο Κοινοβούλιο είναι εκείνοι που οδηγούν στην υποβάθμιση του Κοινοβουλίου και τέτοιες ανάλογες σκέψεις.

Νομίζω ότι οι άνθρωποι οι οποίοι επί δεκαετίες ολόκληρες δημιούργησαν μία επαγγελματική συνείδηση, έχουν το θάρρος και τη δύναμη ενώπιον του Κοινοβουλίου να αξιολογήσουν το χρόνο που απαιτείται για την άσκηση των βουλευτικών τους καθηκόντων και το χρόνο εκείνον τον οποίον παρέργως θα διαθέ-

σουν για το δεύτερο επάγγελμα το οποίο ασκούν.

Η κατάσταση αυτή και η εφαρμογή αυτού του συστήματος - επιτρέψτε μου να πω- κατατείνει στο να δημιουργήσει παραδοσιακές πολιτικές οικογένειες εντός του Κοινοβουλίου, στο να δημιουργήσει οικογένειες πριγκίπων αλλά και ανεπαγγέλτων, διότι όποιος έρχεται στο Κοινοβούλιο δεν έχει καμία διασφάλιση μονιμότητας. Έρχεται και φεύγει. Και τι θα γίνει την επομένη; Θα παραμείνει άνεργος; Είναι ένα ερώτημα.

**ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ:** Θα επανενταχθεί. Δεν θα μείνει άνεργος.

**ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ:** Άκουσα και μία άλλη εκδοχή, που δεν ξέρω αν είναι αλήθεια: Ας πάει να γίνει λούστρος, είτε κάποιος επιφανής του Κοινοβουλίου. Νομίζω λοιπόν ότι είναι απαράδεκτο αυτό.

Δυστυχώς δεν προφταίνω να αναφερθώ σε ένα επίσης αποφασιστικό θέμα, το θέμα της δικαιοσύνης, για το οποίο σε μισό λεπτό θα προσπαθήσω να πω το εξής: Άκουσα από τα χείλη του κυρίου Υπουργού Δικαιοσύνης ότι δεν δέχεται την πλήρη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Σαν κανόνες αυτό είναι κάτι το οποίο πραγματικά συνταράσσει. Δεν δέχεσθε μία αρχή, η οποία δεν είναι αρχή του Κοινοβουλίου, είναι αρχή η οποία καθιερώθηκε από τον ίδιο το λαό, από τις επαναστάσεις, από τους ποταμούς αίματος που χύθηκαν μετά τη Γαλλική Επανάσταση, η οποία αποτελεί το διαχρονικό όριο μοναρχίας και φεουδαρχίας και της εισόδου μας στο αντιπροσωπευτικό σύστημα. Αυτό θα πει ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Αλλά εκείνο που θέλω να επισημάνω, και τελειώνω, είναι το εξής: Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης πρέπει να είναι πλήρης στο δικαιοδοτικό της έργο. Και ακόμη δεν άκουσα κάτι που να έχει σχέση με τον ελληνικό λαό. Τι γίνεται για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, ο οποίος οδηγείται ενώπιον των δικαστηρίων; Υπάρχει καμία έστω γενική ρήτρα για την απαγόρευση της υπερβάσεως των ακροτάτων ορίων, της ελεύθερης εκτίμησης των αποδείξεων εκείνων όταν οδηγούνται οι κατηγορούμενοι ενώπιον των δικαστών; Δεν υπάρχει κάποια τέτοια πρόβλεψη.

Δυστυχώς ο χρόνος τελείωσε και ευχαριστώ πάρα πολύ που με ανεχθήκατε έστω για πρώτη φορά.

(Χειροκροτήματα)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΣΑ (Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα):** Το λόγο έχει ο κ. Κωνσταντίνου.

**ΦΛΩΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ:** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έπαινοι πολλοί ακούστηκαν για το Σύνταγμα του 1975, το οποίο βεβαίως ήταν θετικό, όμως νομίζω ότι θα έπρεπε να προστεθεί ότι η λειτουργικότητά του και η αποτελεσματικότητά του σχετίζεται και με την αναθεώρηση του 1985-1986. Οστόσο μπορούμε να πούμε ότι το Σύνταγμα του 1975 αν ανταποκρίθηκε σε κάποιες αντικειμενικές καταστάσεις κάνοντας μια σημαντική τομή για την τότε εποχή, έκτοτε και στη δεκαετία του '80 και στη δεκαετία του '90, οι κοινωνικές συνθήκες στο εσωτερικό της χώρας έχουν μεταβληθεί τόσο που να χρειάζονται πράγματι νέες ρυθμίσεις, νέες συνταγματικές ρυθμίσεις, που επιχειρούνται εν πολλοίς και με την πρόταση που έχουμε μπροστά μας και συζητούμε.

Αλλά πέραν των εσωτερικών εξελίξεων και διεργασιών -εννοώ στο εσωτερικό της χώρας- που έχουν συντελεστεί, υπάρχουν και διεθνείς εξελίξεις που επιβάλλουν να ξαναδούμε διατάξεις, άρθρα ή ενδεχομένως νέες ρυθμίσεις για το Σύνταγμά μας. Και αυτά αναφέρονται και στις διεθνείς εξελίξεις. Γνωρίζουμε όλοι πώς κατέρρευσε η πρώην Σοβιετική Ένωση και πως αυτό σηματοδοτεί πολλές ανακατατάξεις στο διεθνή ορίζοντα, γνωρίζουμε τη δημιουργία νέων δημοκρατιών -θρίαμβο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και δυσκολιών ή προβλημάτων που ελλοχεύουν πίσω από αυτά- γνωρίζουμε πως γίνεται προσπάθεια δημιουργίας εκ νέου σφαιρών επιρροής από μεγάλα κράτη, παλιά μεγάλες δυνάμεις, γνωρίζουμε τι συμβαίνει με την πολιτιστική αλλοτρίωση, τέτοια προβλήματα που πρέπει να τα λάβουμε υπόψη μας κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος.

Αλλά εγγύτερά μας σε σχέση με αυτά είναι τα τεκτονόμενα, οι εξελίξεις που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν μέχρι



χθες θεωρούσαμε ότι οι Βρυξέλλες είναι μακριά, τώρα πράγματι είναι πολύ κοντά και ακόμη κοντύτερα είναι η Φραγκφούρτη, αφού πια είμαστε ένα μέρος του ευρώ. Η δραχμή μας κάθε μέρα μετατρέπεται και μέσα σ' αυτόν το χρόνο θα ολοκληρωθεί, θα γίνει ευρώ. Άλλοι κανόνες επιβάλλονται και πρέπει να τους ακολουθήσουμε ή τουλάχιστον να τους λάβουμε υπόψη μας. Το Σύνταγμα μας χωρίς -σωστά λέχθηκε από συναδέλφους- να είναι πανάκεια που θα λύσει κάθε δύσκολο κοινωνικό θέμα, πρέπει να τα λάβει αυτά υπόψη για να είναι αποτελεσματικό.

Κύριοι συνάδελφοι, θα πρόσθετα μόνο αυτό που έχω πει από το Βήμα αυτό από το 1992, ότι συντελείται ήδη ένας βίαιος εκσυγχρονισμός της ελληνικής κοινωνίας κυρίως εξαιτίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αν δεν είμαστε τολμηροί, ριζοσπαστικοί, θα πληρώσουμε περισσότερα από αυτά που φανταζόμαστε ότι μπορεί να ωφεληθούμε.

Θα έλεγα ότι τη γενικότερη φιλοσοφία μας σε ό,τι αφορά την αναθεώρηση του Συντάγματος βεβαίως την εξέθεσε και στην Επιτροπή της Αναθεώρησης αλλά και εδώ στην Αίθουσα ο εισηγητής της Πλειοψηφίας. Αλλά και άλλοι συνάδελφοι νομίζω ότι πρόσθεσαν πλεονέκτημα σημαντικές για να γίνει η αναθεώρηση όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη για την ελληνική κοινωνία. Επιτρέψτε μου να προσθέσω και εγώ μερικές σκέψεις αναφερόμενος σε μερικά θέματα, που θεωρώ ότι είναι ιδιαίτερως σημαντικά, ή προτρεπόμενα για ορισμένα άλλα θέματα, μια διαφορετική αντιμετώπιση από πλειοψηφία, δηλαδή του εισηγητή του κόμματός μας.

Η πρόταση που έχω να καταθέσω στην Εθνική Αντιπροσωπεία αφορά ένα θέμα το οποίο ενδεχομένως πολλούς θα παραξενέψει, κατά την άποψή μου όμως πλέον είναι αναγκαίο αν μιλάμε για μια αναθεώρηση του Συντάγματος που θα έχει ένα βίο, έναν ορίζοντα δεκαπενταετίας και εικοσαετίας.

Πιστεύω, κύριοι συνάδελφοι, ότι στο άρθρο 4, ενδεχομένως νομοτεχνικά να είναι σωστότερο να υπάρξει ένα ιδιαίτερο άρθρο, πρέπει να υπάρξει η εξής διατύπωση: "Ο επίσημος προφορικός λόγος και γραπτός τύπος του ελληνικού κράτους είναι η ελληνική γλώσσα και η ελληνική γραφή".

Εννοείται ότι τις προτάσεις, όπως αυτή, θα τις καταθέσω και εγγράφως και θα ζητήσω και από άλλους συναδέλφους και γι' αυτό το θέμα, αλλά και για ένα άλλο που θα προτείνω στη συνέχεια, να υπογράψουν για να καταστεί άρθρο του Συντάγματος.

Το δεύτερο θέμα το οποίο θέλω να θίξω έχει σχέση με το άρθρο 28, για το οποίο ήδη ο εισηγητής της Πλειοψηφίας έχει αναλύσει πως υπήρξαν κάποιες διχοστασίες και διχογνωμίες, ωστόσο νομίζω ότι πρέπει και σε αυτό το θέμα να είμαστε απολύτως σαφείς και ξεκάθαροι. Ενώ, δηλαδή, ότι τίποτε δεν πρέπει να μπορεί να μεταφερθεί και να γίνει εσωτερικός νόμος, εσωτερική έννομη τάξη από τη στιγμή που έρχεται στη Βουλή, αν δεν συγκεντρώνει τον αριθμό των 151 Βουλευτών.

Γι' αυτό την υπάρχουσα διατύπωση ήθελα να την επαναδιατυπώσω, στο άρθρο 28 παράγραφος 1, που είναι νέα διατύπωση και την έχουμε στην πρότασή μας. "Διεθνείς συμβάσεις" -συνεχίζει δηλαδή το κείμενο από εκεί που είναι, έχετε μπροστά σας τα κείμενα- "από την επικύρωσή τους με νόμο από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών και τη θέσή τους σε ισχύ..." κλπ., κλπ.

Το τρίτο θέμα που θέλω να θέσω έχει σχέση με τα οικονομικά των κομμάτων, τις σχέσεις -ορισμένοι το ονομάζουν διαπλοκή, ενδεχομένως να υπάρχει- με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αφορά δηλαδή το άρθρο 14 και το άρθρο 29, θα πρόσθετα όμως σε αυτό και το άρθρο 24, που κακώς ονομάζεται περιβάλλον.

Στο άρθρο 24, κύριοι συνάδελφοι, για να ξεκινήσω από αυτό, γίνεται μία προσπάθεια να υπάρξει προστασία του περιβάλλοντος, αλλά η συζήτησή μας εδώ και στην επιτροπή κατέληξε το περιβάλλον να είναι μόνο το θέμα των δασών. Δεν είναι όμως έτσι ούτε μπορεί να είναι έτσι, γι' αυτό χρειάζεται να επαναδιατυπωθεί το άρθρο 24.

Σε ό,τι αφορά τα άρθρα 14 και 29, νομίζω ότι υπάρχει χρόνος, πριν έλθει το συγκεκριμένο άρθρο για ψήφιση, να καθίσουν όλα τα κόμματα να συζητήσουν ξανά, για να μην υπάρχει κατά το

δοκούν υπεράσπιση της διαφάνειας από οποιονδήποτε ομιλητή ή από οποιονδήποτε κόμμα κατά την κρίση του κατά τρόπο άριστο.

Το τέταρτο σημείο που ήθελα να θίξω, κύριοι συνάδελφοι, αφορά όλους μας, ιδίως τους Βουλευτές της περιφέρειας και αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

Όπως γνωρίζετε στα άρθρα 82 και 83 γίνεται προσπάθεια συνταγματικής θεσμοθέτησης της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και γι' αυτόν το λόγο πρότεινα στην επιτροπή και θέλω να επαναλάβω και εδώ τη συνταγματική κατοχύρωση στα άρθρα 79, 82 και 83, του Συμβουλίου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στην πράξη πρόκειται για μεταφορά στο συνταγματικό μας χάρτη του θεσμού που υπάρχει και λειτουργεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και που είναι το Συμβούλιο Περιφερειών. Προτείνω δηλαδή να υπάρξει ένα όργανο από κάποιους εκλεγμένους από κάθε περιφέρεια, το οποίο θα προεδρεύεται από τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης, με αντικείμενο την κατανομή πόρων στην περιφέρεια με χειρισμό από αυτούς, ώστε να ανθίσει περισσότερο από αυτό που υπάρχει η περιφερειακή ανάπτυξη στη χώρα.

Σ' αυτό το σημείο θέλω να σημειώσουμε ότι οι πόροι που θα χειρίζεται αυτό το Συμβούλιο Περιφερειών είναι πόροι από τον τακτικό προϋπολογισμό κατά ανώτατο όριο έως και 10%. Εννοείται όμως ότι, όταν ξεκινήσει να λειτουργεί αυτός ο θεσμός, δεν θα χειριστεί τόσους πολλούς πόρους, δεδομένου ότι το 10% των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού είναι πολύ μεγάλο ποσό γι' αυτή την περίοδο και είναι βέβαιο ότι η οικονομία δεν το αντέχει.

Μπορούμε να ξεκινήσουμε με μικρότερα ποσά. Η διατύπωση, την οποία θέλω να ακούσετε -την έχω καταθέσει και στην Επιτροπή της Αναθεώρησης- έχει ως εξής:

Στο άρθρο 79 προστίθεται παράγραφος: "Μέρος του ετήσιου προϋπολογισμού του κράτους κατά ανώτατο όριο 10% των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού διατίθεται στις περιφέρειες της χώρας που αποτελεί μέρος του ετήσιου προγραμματισμού των περιφερειών. Η κατανομή των παραπάνω πόρων γίνεται από το Συμβούλιο Περιφερειακής Ανάπτυξης του άρθρου 82 και 83 όπως νόμος ορίζει".

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ**)

Αυτό, κύριοι συνάδελφοι, έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία, διότι στο άρθρο 101, σύμφωνα με την πρόταση της Πλειοψηφίας, οι περιφερειάρχες έχουν αποφασιστική -είναι η λέξη που χρησιμοποιεί- αρμοδιότητα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Θέλω ένα λεπτό και εγώ, παρακαλώ.

Πώς είναι δυνατόν όμως οι περιφέρειες να έχουν αποφασιστική αρμοδιότητα, όταν δεν έχουν πόρους; Γι' αυτό πιστεύω ότι όλοι οι Βουλευτές της υπαίθρου έχουμε υποχρέωση να στηρίξουμε μία τέτοια ή όποια παρόμοια σκέψη που οδηγεί σε περιφερειακή ανάπτυξη.

Το πέμπτο σημείο που θέλω να προτείνω έχει σχέση με αυτά που διαδραματίζονται στα προϊόντα διατροφής μας το τελευταίο διάστημα και που κατά τη γνώμη μου η διατροφική μας αλυσίδα δεν προστατεύεται επαρκώς.

Όλοι μας γνωρίζουμε τη φιλολογία -τώρα πια δεν είναι μόνο λόγια αλλά είναι πράξη- για τα μεταλλαγμένα προϊόντα, για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων στα προϊόντα διατροφής, για διοξίνες, ορμόνες κλπ. Τα ζήσαμε, δεν θέλω να τα θυμίσω με ένταση αυτήν τη στιγμή, δεν υπάρχει και πολύς χρόνος.

Για το λόγο αυτόν και επειδή στο μέλλον η ένταση αυτή θα είναι ακόμα μεγαλύτερη και ο ανταγωνισμός θα οξυνθεί, προτείνω στο άρθρο 5γ' της πρότασης που ήδη έχουμε μπροστά το άρθρο αυτό να ξεκινάει ως εξής: "Νόμος ορίζει την υγιεινή και ασφάλεια των προϊόντων διατροφής" και να συνεχίζει ως έχει το σχετικό άρθρο.

Θα ήθελα τέλος, κύριοι συνάδελφοι, να συμφωνήσω με την πρόταση που ακούστηκε για τη θεσμοθέτηση των τοπικών δημοψηφισμάτων. Το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό και έκφραση δημοκρατίας, έστω σε μία περιοχή όπου υπάρχουν προβλήματα



τα.

Για το άρθρο 24 για το περιβάλλον και τα δάση είπα ότι πρέπει να υπάρξει επαναδιατύπωση.

Θέλω επίσης προσπαθώντας και εγώ, όπως και άλλοι συνάδελφοι, να υπερασπιστώ τα συμφέροντα της υπαίθρου της Ελλάδας, να θυμίσω ότι πρέπει να υπάρξει ρύθμιση που θα προβλέπει την προσμέτρηση στο νόμιμο πληθυσμό των Ελλήνων που εργάζονται προσωρινά στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ψήφισαν στις βουλευτικές εκλογές και στις ευρωεκλογές σε εκλογικά τμήματα του τόπου κατοικίας τους, όπως και οι ετεροδημότες.

Όλο αυτό που είπα και το διάβασα -γιατί υπάρχει λόγος που το διάβασα- πρέπει να το λάβουμε υπόψη μας κατά την κατανομή των βουλευτικών εδρών, διότι σύντομα όλοι πρέπει να μετακομίσουμε στην Αθήνα και η ύπαιθρος πολλές φορές να αδικείται στην κατανομή των βουλευτικών εδρών. Με επίγνωση λόγου λέω αυτό το τελευταίο που είπα.

Κύριοι συνάδελφοι, κλείνοντας θέλω να πω ότι ελπίζω ότι, όπως η κοινοτική πίεση φεύγει όταν ψηφίζουμε ένα καινούριο Σύνταγμα, δεν θα εφευρεθεί η συναίνεση ως επιχείρημα για να παραμείνουμε σταθεροί και αταλάντευτοι στις κοινοτικές μας θέσεις.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ" για τα ογδόντα χρόνια από την ενσωμάτωση της Θράκης στην Ελλάδα, είκοσι εννέα μαθητές και τέσσερις συνοδοί καθηγητές από το Ενιαίο Λύκειο του Πόρου.

Η Βουλή τους καλωσορίζει με χειροκροτήματα.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Ζώης έχει το λόγο.

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΩΗΣ:** Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι μεγάλη τιμή και ευθύνη για όλους μας, πολύ περισσότερο για τον ομιλούντα, να συμμετέχουμε στη συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος.

Είναι προφανές ότι η αναθεωρητική διαδικασία δεν είναι συνηθισμένη διαδικασία. Δεν πρόκειται για μία υπόθεση που αφορά λίγους, δεν είναι απλά η γιορτή της δημοκρατίας, ούτε απλά η κορυφαία νομοθετική λειτουργία. Είναι μοναδική ευκαιρία υπέρβασης του εαυτού μας, των κοινοτικών τειχών, των μικροαντιπαραθέσεων, των μικροεγωισμών αλλά και της οποιασ αλαζονείας.

Η ομιλία του επίτιμου Προέδρου κ. Μητσotάκης και το χειροκρότημα από Βουλευτές όλων των πτερύγων δεν απηχούν μόνο τις προθέσεις του πολιτικού κόσμου της χώρας για μία εθνικοδομική, ώριμη, συναινετική συζήτηση, αλλά καταδεικνύει πρώτα και κύρια τη συνεδριοποίηση εκ μέρους του πολιτικού κόσμου ότι η συνταγματική αναθεώρηση είναι η πορεία προς μία κορυφαία συμφωνία, ενός *modus vivendi* της χώρας για τα επόμενα περίπου δεκαπέντε χρόνια.

Και είναι προς συζήτηση και προβληματισμό στα πλαίσια της ακαδημαϊκής κοινότητας οι σκέψεις που εκτέθηκαν για ένα ολιγότερο αυστηρό Σύνταγμα. Ένα Σύνταγμα που θα μπορεί να ενσωματώνει τις νέες κοινωνικές ανάγκες και να εγγυάται την ταχύτατη προσαρμογή της χώρας στις απαιτήσεις ενός κόσμου που φαίνεται ότι είναι όλο και πιο μικρός, ενός κόσμου που αλλάζει πιο γρήγορα και πιο εύκολα απ' ό,τι γνωρίζαμε.

Τα προηγούμενα χρόνια η ίδια η ζωή, σαν το νερό, ξεπέρασε όλους τους φραγμούς και η παγκοσμιοποίηση της αγοράς απέδειξε ότι η απαγόρευση ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ως νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου δεν εμπόδιζε και τη λειτουργία παρατημάτων ξένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών. Σχολεία -σε εισαγωγικά ή χωρίς εισαγωγικά, όπως προτιμάτε- που όμως προμήθευσαν την αγορά με προσωπικό εξειδικευμένο σε χώρους άγνωστους για τα κρατικά πανεπιστήμια. Σε μία χώρα που όλο και περισσότεροι ο καθένας θα αποδεικνύει στην πράξη τι γνωρίζει και δεν θα είναι αρκετό να καταθέτει τους τίτλους σπουδών του σε μία χώρα όπου η ιδεολογία της αγοράς σπάζει τεχνητά υπερψωμέ-

νους φραγμούς.

Φαντάζει με παραξενιά, στείρο πείσμα, ιδεολογικό άλλοθι η εμμονή σε λογικές προηγούμενων δεκαετιών περί κρατικών πανεπιστημίων αποκλεισμένων μάλιστα άλλων διεξόδων. Συνιστά κραυγαλέο αντιεκσυγχρονισμό να κωφεύουμε σε μία διαμορφωμένη πραγματικότητα. Αλλά γι' αυτό φαντάζομαι ότι θα έχουμε τη δυνατότητα να επανέλθουμε στις συζητήσεις κατά ενότητα.

Αυτό, λοιπόν, που πρέπει να συγκρατήσουμε είναι να διερευνήσουμε την ανάγκη για ένα Σύνταγμα που θα είναι ζωντανό, δεμένο με την πραγματικότητα και όχι ένα έργο τέχνης που θα το φυλάμε μακριά από τη σκόνη της ζωής. Είναι σημαντική αυτή η επισήμανση να έρχεται από το απόθεμα εμπειρίας και ζωής παλαιών πολιτικών και όχι μόνο από την άπειρη, αλλά ενθουσιώδη συμμετοχή των νέων πολιτικών σ' αυτήν την πανηγυρική διαδικασία.

Είναι δικαιολογημένος λοιπόν ο χαρακτηρισμός περί άτολμης και άνευρης αναθεώρησης, ιδιαίτερα αν συνυπολογιστεί η εκτίμηση ότι η αναθεώρηση λαμβάνει χώρα σε ένα περιβάλλον και μία συγκυρία πλήρους πολιτικής ομαλότητας, που καμία σχέση δεν έχουν με την εποχή που έλαβε χώρα η προηγούμενη αναθεώρηση.

Βεβαίως μπορεί κανείς να ισχυριστεί και να μας αντιτείνει ότι η Βουλή καλείται να αποφασίσει επί εκατόν δεκαπέντε συνταγματικών διατάξεων. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να ισχυρίζεται κανείς ότι δεν αξιοποιείται η ευκαιρία που παρουσιάζεται για μία αναθεώρηση περισσότερο τολμηρή;

Όμως, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το τολμηρό ή όχι μιας αναθεώρησης είναι χαρακτηριστικό ποιοτικό και δεν απαντάται με αριθμητικά δεδομένα. Τουναντίον στην αναθεώρηση εκτεταμένου αριθμού συνταγματικών διατάξεων μπορεί κανείς να διακρίνει την προσπάθεια να φορτώσουμε στον καταστατικό χάρτη της χώρας διατάξεις που θα μπορούσαν να συμπεριλαμβάνονται σε ένα απλό τυπικό νόμο.

Αυτή η εξέλιξη που, εκτός των άλλων, δεν περιποιεί τιμή σε ένα συνταγματικό κείμενο, πρέπει να προβληματίζει. Να προβληματίζει, διότι υποδηλώνει δυσπιστία τόσο για τις πρωτοβουλίες όσο και για την αξιοπιστία του κοινού νομοθέτη να αντιμετωπίσει με τρόπο διαχρονικό ζητήματα που ίσως να διχάζουν σήμερα την ελληνική κοινωνία.

Γιατί θα πρέπει να ζητείται, για παράδειγμα, η συνταγματική κατοχύρωση της εναλλακτικής θητείας με το προτεινόμενο άρθρο 4, παράγραφος 6; Δεν αρκεί η αντιμετώπιση του θέματος από τον κοινό νομοθέτη; Δεν είναι ολίσθημα να επιτρέψουμε την ενίσχυση της άποψης της κοινής γνώμης ότι για να προστατευτεί κάτι πρέπει ρητά να αναγράφεται στο συνταγματικό κείμενο;

**ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΙΟΥΝΗΣ:** Μόνο οι αγρότες και οι εργάτες θα υπηρέτουν σε λίγο.

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΩΗΣ:** Κύριε συνάδελφε, στρατηγέ, δεν περιποιεί τιμή για το νομοθετικό Σώμα η εμπέδωση τέτοιων απόψεων. Υπονομεύεται στην ουσία το ίδιο το Σύνταγμα.

**ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ:** Πάντως, κύριε συνάδελφε, προσβάλλονται επιχειρήματα στα δικαστήρια.

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΩΗΣ:** Βρείτε τα μεταξύ σας. Εγώ καταλαβαίνω ότι είναι εντελώς αντιφατικές οι παρεμβάσεις που δέχομαι και περιμένω, κύριε Πρόεδρε, να με προστατέψετε για να συνεχίσω την ομιλία μου ...

**ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΙΟΥΝΗΣ:** Υποκινείτε από αυτούς που δεν υπηρέτησαν στον ελληνικό στρατό ....

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Ο ομιλητής ζητάει προστασία. Παρακαλώ, μη διακόπτετε.

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΩΗΣ:** Ο ομιλών τουλάχιστον έχει υπηρέτησει είκοσι τρεις μήνες, Στρατηγέ. Ούτε δεκαοκτώ, ούτε δεκαέξι και ούτε δεκατέσσερις μήνες όπως προτείνεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η συζήτηση της αναθεώρησης δεν μπορεί να διεξάγεται από θέση ισχύος ή μειονεξίας. Οφείλουμε να κατανοήσουμε ότι απαιτείται υπέρβαση όλων από τη σημερινή μας θέση. Το Σύνταγμα δεν είναι νόμος που μπορεί η επόμενη κυβέρνηση ή ακόμη και ο επόμενος Υπουργός της ί-

διας κυβερνήσεως να αλλάξει. Όσοι λαμβάνουν υπόψη τη σημερινή τους θέση για να υποστηρίξουν ή όχι κάποιες προτεινόμενες αλλαγές θα πρέπει να κατανοήσουν ότι μεθαύριο μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετική θέση.

Τι σημαίνει η άρνηση, για παράδειγμα, της Πλειοψηφίας να δεχθεί έναν άλλο τρόπο ανάδειξης των μελών των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών; Είναι σαφές ότι αυτό εξυπηρετεί τα σχέδια της Πλειοψηφίας, της εκάστοτε, αν θέλετε, πλειοψηφίας, αλλά πάντως η σημερινή Πλειοψηφία αύριο πιθανώς θα είναι μειοψηφία και τότε θα είναι αργά και για δάκρυα και για αυτοκριτική. Γιατί τώρα είναι η ώρα της ευθύνης, τώρα κρινόμαστε. Αύριο οποιαδήποτε διαφορετική θέση θα είναι ευκαιριακή και γιατί όχι και υποκριτική.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι αλήθεια ότι η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν απασχόλησε ως σήμερα όσο θα έπρεπε την ελληνική κοινή γνώμη. Ίσως γιατί σε μια τόσο μεγάλη σε χρονική διάρκεια διαδικασία η επικαιρότητα -και είναι φυσιολογικό- σκεπάζει το διαχρονικό. Μάλιστα θα έλεγα ότι η επικαιρότητα άνοιξε το δρόμο της συνταγματικής αναθεώρησης για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Έτσι μας απασχόλησε η διάταξη για την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας όσο ήταν ανοικτή η συζήτηση για την περσινή εκλογή προέδρου. Μας απασχόλησε η διάταξη του άρθρου 24 για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις όσο αντιμετωπίζαμε την πύρινη λαίλαπα και την καταστροφή το καλοκαίρι. Όμως ελπίζω ότι θα καταφέρουμε να απασχολήσουμε στο εξής την κοινή γνώμη για το σύνολο των προτεινομένων συνταγματικών διατάξεων.

Γιατί δεν θα πρέπει, παραδείγματος χάρι, να ενδιαφέρει τον πολίτη αυτή της χώρας το πώς θα νομοθετεί η Βουλή τόσο στις Διαρκείς Επιτροπές όσο και στην Ολομέλεια; Δεν θα είχα καμία επιφύλαξη να ταχθώ υπέρ της ενίσχυσης του κοινοβουλευτικού ελέγχου στις Διαρκείς Επιτροπές. Η δυνατότητα όμως να νομοθετούν πενήντα Βουλευτές για κάτι που θα μαθαίνουν απλώς οι υπόλοιποι διακόσιοι πενήντα με βάζει σε σκέψεις και αναρωτιέμαι αν έτσι καθιστούμε πιο ισχυρό το Βουλευτή ή τον αποδυναμώνουμε ακόμη περισσότερο, αφού ενισχύουμε το ρόλο των κομμάτων στη δημοκρατία μας. Αυτή η κατεύθυνση για το ρόλο των Διαρκών Επιτροπών στην ουσία μεταθέτει τη συζήτηση για την οργάνωση και τη λειτουργία των κομμάτων καθώς και τις εγγυήσεις δημοκρατικής συγκροτήσεώς τους.

Πού θα διαφωνήσει, για παράδειγμα, ένας Βουλευτής με μια ρύθμιση νόμου, αν δεν συμμετέχει στην αρμόδια προς τούτο Διαρκή Επιτροπή; Μέσα στο κόμμα του ή στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι προφανές ότι το κύρος και η αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου βάλλονται. Όμως φοβάμαι ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση ίσως υπονομεύσουμε περισσότερο τη θέση του πολιτικού κόσμου. Σκεφθείτε, παραδείγματος χάρι, να εμφανίζονται πολιτικοί που θα επικαλούνται το ανεύθυνο για μια ρύθμιση νόμου ενώπιον της ελληνικής κοινής γνώμης. Σήμερα άγνοια δεν συγχωρείται. Αύριο όμως; Πώς μπορεί κανείς να αντιπαράθεται στις λαϊκίστικες κορόνες περί συμμετοχής ή μη στην ψήφιση κάποιου νόμου;

Με την επιφύλαξη της καλύτερης ενημέρωσης από τις συζητήσεις που θα διεξαχθούν κατά ενότητες θα ήθελα να σταματήσω εδώ για το συγκεκριμένο θέμα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είπα και στην αρχή της ομιλίας μου ότι είναι τιμή η συμμετοχή σε αυτήν τη συζήτηση. Θα ήθελα, λοιπόν, να παρακαλέσω να μην επιτρέψουμε η συζήτηση να εκτραπεί περαιτέρω και να περιοριστεί σε ζητήματα δευτερεύουσας σημασίας, όπως η αμοιβή ή η εργασία των Βουλευτών. Αδικοούμε και τη συζήτηση και τους εαυτούς μας και κυρίως υπονομεύουμε τις σχέσεις μας με την κοινωνία.

Μπορούμε όλοι να αποδειχθούμε καλύτεροι του συνηθισμένου εαυτού μας. Ας μην επιτρέψουμε τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από την αναθεώρηση. Ας προσπαθήσουμε να κερδίσουμε το ενδιαφέρον του κόσμου διαφορετικά. Θα ήταν προς προβληματισμό να διαπιστώσουμε ότι αυτό που εν τέλει τράβηξε την προσοχή της ελληνικής κοινής γνώμης ήταν η συζήτηση για την αμοιβή και το ασυμβίβαστο εργασίας και κοινοβουλευτικών καθηκόντων του Βουλευτή.

Σας ευχαριστώ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Παναγιώτης Σγουρίδης έχει το λόγο.

**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ (Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής):** Κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, αγαπητοί συνάδελφοι, θέλω ιστορικά να σας αναφέρω δύο πράγματα. Πρώτον, είναι γνωστό σε όλους ότι το Σύνταγμα του 1975 ήταν αποτέλεσμα της Μεταπολίτευσης και πικρών πολιτικών εμπειριών που οδήγησαν στη χούντα του 1967. Γι' αυτό και είναι ένα αυστηρό Σύνταγμα, κυρίως από τον τρόπο αναθεώρησής του. Πρέπει να συμπράξουν δύο Βουλές και τα 2/3 των Βουλευτών σε μία Βουλή. Παράλληλα χρειάζεται να περάσουν πέντε χρόνια για να προχωρήσουμε σε μία επόμενη αναθεώρηση.

Το δεύτερο που θέλω να αναφέρω ιστορικά. Η αναθεώρηση του 1986 έγινε μέσα σε ένα κλίμα πολιτικής και συνταγματικής έντασης, που γέννησε όμως παρ' όλα αυτά ένα αμιγώς κοινοβουλευτικό σύστημα. Όμως το συνταγματικό πλαίσιο 1975-1986 άντεξε σε δύο πολύ κρίσιμες και δύσκολες καταστάσεις του νεότερου πολιτικού μας βίου. Την πολιτική κρίση του 1989-1990 και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της Ελλάδας που αντιθέτως με άλλες χώρες η πορεία προς αυτήν ποτέ δεν μετατράπηκε σε πρόβλημα συνταγματικότητας. Έτσι εύκολα θα μπορούσε να πει κάποιος ότι αφού το Σύνταγμά μας άντεξε σε οριακές καταστάσεις δεν χρειάζεται αναθεώρηση και ότι η συγκεκριμένη αναθεώρηση είναι περιττή. Όμως η δημοκρατία ως πολιτεύμα δεν είναι ούτε αυθύπαρκτη ούτε δεδομένη ούτε αμετάβλητη. Αλλά και καλλιεργείται και κατακτιέται και βελτιώνεται και αυτό αποδεικνύεται περίτρανα με τη συνταγματική αναθεώρηση που επιχειρούμε με αυτήν τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή και εγώ χαίρομαι πραγματικά, αγαπητοί συνάδελφοι, που είμαι μέλος της και θεωρώ υποχρέωσή μου εξ αυτού του λόγου να συμμετάσχω στην κορυφαία αυτή στιγμή του ελληνικού Κοινοβουλίου.

Με αυτήν την αναθεώρηση ο υπέρτατος νόμος του κράτους εναρμονίζεται με το κοινωνικό γίγνεσθαι, με τη σημερινή πραγματικότητα και προνοούνται γενικά συνταγματικά πλαίσια για να αντιμετωπίσουμε καταστάσεις σε ένα βάθος χρόνου. Αυτή η αναθεώρηση έχει μια ποιοτική διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη αναθεώρηση του 1986.

Κατ' αρχήν διαφωνώ με το συνάδελφο που μόλις κατήλθε του Βήματος. Φιλτραρίστηκε από τρεις αναθεωρητικές επιτροπές, συνεπώς έτυχε μεγαλύτερου χρόνου επεξεργασίας. Τρεις αναθεωρητικές επιτροπές είχαν συζητήσει αυτή τη συγκεκριμένη αναθεώρηση. Επανεπεξεργάστηκε το 84% της συνταγματικής ύλης, άρχεται εάν στο τέλος προτείνεται μόνο το 50% της συνταγματικής ύλης προς αναθεώρηση.

Και τέλος, γίνεται μέσα σε μια νηφάλια πολιτική περίοδο που παρά τα αντιθέτως φημολογούμενα κυριαρχεί η πολιτική δεοντολογία. Στο σημείο αυτό, κύριοι συνάδελφοι, θέλω να τονίσω ότι πρέπει να ξεχωρίσουμε τη συνηθισμένη κρίση που δημιουργούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης από την πραγματική πολιτική κρίση και την κρίση των θεσμών. Τέτοιο πράγμα δεν έχουμε. Δεν έχουμε ούτε πολιτική κρίση ούτε κρίση θεσμών. Δυστυχώς, έχουμε καταντήσει μια κοινωνία των ειδήσεων από τις 18.00' μέχρι τις 22.00' όπου ο παθητικός πολίτης, παθητικός θεατής μπρος στην τηλεόραση, μην έχοντας άλλη εναλλακτική λύση από το ζάπινγκ προσπαθώντας να βρει κάτι άλλο μέσα στην τηλεόραση, βομβαρδίζεται καθημερινά από αλληλοσυγκρουόμενες ειδήσεις και του δημιουργούνται πολιτικά κενά. Όμως η τεχνητή αυτή κρίση δεν θα πρέπει να είναι η αιτία για να αντιμετωπίσουμε αυτή τη συγκεκριμένη συνταγματική αναθεώρηση -και διαφωνώ εδώ με τον Πρόεδρο του Συνασπισμού, τον κ. Κωνσταντόπουλο- κάτω από το βάρος της τρέχουσας πολιτικής συγκυρίας.

Κύριοι συνάδελφοι, η συνταγματική επεξεργασία είναι κατ' εξοχήν πολιτική πράξη έξω και πέρα από σκοπιμότητες, έξω και πέρα από συμφέροντα, έξω και πέρα από υποκρισία. Πρέπει να συμμετάσχουμε σ' αυτή ανεπηρέαστοι, ανεξάρτητα της επαγγελματικής μας εξειδίκευσης, διότι το Σύνταγμα δεν είναι ούτε επιστημονική άσκηση ούτε ένα εργαστηριακό προϊόν. Πολύ σωστά ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Καραμανλής επεσήμανε ότι τα συντάγματα τα καταρτίζουν πολιτικοί και τα ερμηνεύουν επι-

στήμονες. Και δεν είναι κακό και απορώ πώς υπάρχει μια τέτοια αντίληψη κάποια στιγμή μέσα από συζήτηση να συγκλίνουμε σε ορισμένα θέματα, να βρούμε την καλύτερη συνισταμένη. Η συμφωνία δεν σημαίνει υποχώρηση του άλφα ή του βήτα κόμματος. Δεν σημαίνει ότι κάποιος κέρδισε. Και ας αφήσουμε έξω απ' αυτή τη συνταγματική αναθεώρηση τον κομματικό εγωισμό και την κομματική αλαζονεία. Εγώ προσωπικά το έπραξα και στις υπό αναθεώρηση διατάξεις ψήφισα την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για τη λειτουργία στην Ελλάδα ιδιωτικών πανεπιστημίων ως μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων. Και το έκανα αυτό βάζοντας το χέρι στην καρδιά, βλέποντας την τεράστια οικονομική και πνευματική αιμορραγία του έθνους για αγορά γνώσης από αμφιβόλου ποιότητας πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Επίσης τάχθηκα υπέρ του να μην μπορεί πια η δικαιοσύνη να γίνεται συνεχώς ανασταλτικός παράγοντας στην πρόοδο. Επιτέλους, το Συμβούλιο Επικρατείας δεν μπορεί να γίνεται τροχοπέδη στην οποιαδήποτε απόφαση της Βουλής, εκμεταλλευόμενος ευαισθησίες του λαού που οι ευαισθησίες αυτές προέρχονται από την έλλειψη γνώσης. Στο κάτω-κάτω εμείς είμαστε οι εκλεγμένοι και μεις θα λογοδοτήσουμε στο λαό. Ο λαός μας εκλέγει και ο λαός μας ρίχνει.

Αλλά και εσείς, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, που τάσσεσθε εναντίον της αναθεώρησης του άρθρου για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα πρέπει να παραδεχτείτε, εάν σκεφτείτε σοβαρά, ότι ένας Πρόεδρος που εκλέγεται με διαδοχικές προσεγγίσεις ως προς την προσωπικότητά του και μέσα από αλλητάλληλες ψηφοφορίες, είναι περισσότερο καταξιωμένος από αυτόν που εκλέγεται μετά από διάλυση της Βουλής με εκάστοτε πενήντα έναν Βουλευτές και μονοκομματικά. Ένας Πρόεδρος, λοιπόν, που μέσα από διαδοχικές συγκλήσεις εκλέγεται, σαφώς είναι περισσότερο καταξιωμένος.

Στη δεύτερη περίπτωση αν εκλεγεί μετά από διάλυση της Βουλής, ουσιαστικά έχουμε έναν πολιτικό εκβιασμό. Και σας καλώ να προσχωρήσετε σ' αυτή την άποψη του ΠΑΣΟΚ, που δεν είναι άποψη ΠΑΣΟΚ, είναι άποψη αν θέλετε μιας πολιτικής πραγματικότητας. Αν όλοι λειτουργήσουμε συνθετικά, τότε θα επιτύχουμε, αυτό που επιθυμούμε, δηλαδή μια ανοικτή αναθεώρηση. Όσο δε για κάποιους βερμπαλισμούς που ακούστηκαν από διάφορες πλευρές μέσα σ' αυτή την Αίθουσα ότι το σύστημά μας έχει ως κέντρο τον Πρωθυπουργό, εάν δεν είχε ως κέντρο τον Πρωθυπουργό, θα είχε ως κέντρο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και αν δεν είχε ως κέντρο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πιθανόν να ήταν λαοκρατικό. Και αν δεν ήταν τίποτα απ' όλα αυτά, θα μπορούσε να υπάρχει κάτι το μικτό, ίσως θα υπήρχε ένας συγκερασμός.

Δράττομαι από αυτή την ευκαιρία και από αυτά που ακούστηκαν να σας πω ότι τα πολιτικά συστήματα των άλλων χωρών δεν είναι και πανάκεια, δεν σημαίνει ότι τα παίρνεις και τα μεταφυτεύεις στη δική σου τη χώρα. Όσοι πιστεύουν ότι μπορούν να μεταφυτεύσουν πολιτικά συστήματα από χώρα σε χώρα κάνουν λάθος. Κάθε περιοχή έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, κάθε λαός έχει τη δική του ιδιοσυγκρασία και κάθε πολιτικό σύστημα πρέπει να γίνεται γάντι -αν θέλετε- στην ιδιοσυγκρασία του λαού. Αν γινόταν μεταφύτευση πολιτικών συστημάτων είναι πολύ λογικό να είχε πετύχει και η μεταφύτευση της λαϊκής επανάστασης που είχε κάνει ο Τσε Γκεβάρα στη Λατινική Αμερική. Τέτοια πράγματα δεν γίνονται.

Με τις διατάξεις που αναθεωρούμε, κύριοι συνάδελφοι, επιβεβαιώνουμε τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του Συντάγματός μας. Επίσης βάζουμε φραγή στις αιφνίδιες και επικίνδυνες, αν θέλετε, εκλογικές μεταβολές. Και ενώ μ' αυτήν τη συνταγματική αναθεώρηση κατοχυρώνουμε την αξιοπιστία της δημοκρατίας μας, ακούστηκε ότι η ψήφιση μικροτέρας σημασίας νομοσχεδίων σε επιτροπές υποβαθμίζει το ρόλο του Κοινοβουλίου, υποβαθμίζει το ρόλο του Βουλευτή, διότι οι Βουλευτές, λέει, απομονώνονται και δημιουργείται ένα κλειστό διευθυντήριο νομοθέτησης.

Είναι τεράστιο λάθος, γιατί δεν ξέρετε τον πυρήνα της διάταξης αυτής. Δεν αποκλείεται σε νομοσχέδια ήσσονος σημασίας ένας αρχηγός κόμματος να ζητήσει να συζητηθεί στην Ολομέλεια. Αλλά όλοι μας μέσα σε αυτήν εδώ την Αίθουσα γνωρίζου-

με ότι η κοινοβουλευτική συζήτηση που γίνεται στις επιτροπές, κατά βάση ανοικτά και ελεύθερα αναβαθμίζει το ρόλο του Βουλευτή. Εκεί πράγματι μπορεί να γίνει η επεξεργασία στα νομοσχέδια και όχι στην Ολομέλεια, που ο καθένας έχει το δικό του "τυφλοσούρτη".

Τι ωραιότερο, αγαπητοί συνάδελφοι, να συζητούμε με άνεση σοβαρά νομοσχέδια μέσα στην Ολομέλεια; Τι ωραιότερο να γίνεται -αν θέλετε- μια αναλυτική συζήτηση στο κορυφαίο νομοσχέδιο που είναι ο προϋπολογισμός επί δύο μήνες παράλληλα με την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και με τον απολογισμό, ο οποίος θα συζητιέται;

Αυτά θα πρέπει να συζητούνται στην Ολομέλεια και να μπορεί να γίνονται τροποποιήσεις επ' αυτών. Άλλωστε η συνταγματική αναθεώρηση την οποία κάνουμε ως προς τον περιορισμό των τροπολογιών δεν αναβαθμίζει το ρόλο του Βουλευτή;

Κύριοι συνάδελφοι, στις διατάξεις που αναθεωρούμε επίσης ενσωματώνουμε και νομοθετικές τομές που έγιναν στην προηγούμενη περίοδο της Βουλής και ισορρόπησαν στα όρια της συνταγματικότητας. Στο Β' βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν τέθηκε θέμα αντισυνταγματικότητας; Στο ν. 2190/94, στο νόμο του Πεπονή, δεν έθεσε θέμα αντισυνταγματικότητας η Νέα Δημοκρατία; Στην κατοχύρωση και συνέλευση του Απόδημου Ελληνισμού δεν ετέθει θέμα αντισυνταγματικότητας;

Αυτά, λοιπόν, με την αναθεώρηση, την οποία κάνουμε, ουσιαστικά τα θωρακίζουμε και δίνουμε κάποια δυνατότητα περαιτέρω.

Επίσης, με την αναθεώρηση προστατεύεται ο πολίτης από τη χωρίς σύνορα υψηλή τεχνολογία. Σήμερα η βιοιατρική έφθασε στον πυρήνα της ανθρωπίνης ύπαρξης. Έφθασε στο DNA. Πριν από μια μέρα ψήφισε το βρετανικό Κοινοβούλιο το θέμα της κλωνοποίησης ανθρωπίνων μοσχευμάτων.

Όπως καταλαβαίνετε, με το νέο συνταγματικό πλαίσιο που βάζουμε, έχουμε δυνατότητες να προχωρήσουμε και να νομοθετήσουμε περαιτέρω για τέτοια λεπτά ζητήματα. Και παράλληλα έχουμε φθάσει σε μια "δημοκρατία του INTERNET".

Συναισθάνεσθε, κύριοι συνάδελφοι, τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει και οφέλη αλλά και ζημιές. Θα σας πω μόνο τούτο: Σήμερα στην παγκόσμια κοινωνία αυτός ο οποίος έχει πρόσβαση στο INTERNET είναι προνομιούχος. Αυτός που δεν έχει πρόσβαση στο INTERNET ουσιαστικά είναι ο προλετάριος. Και πρέπει να δούμε με ποιον τρόπο θα μπορέσουμε να χαλιναγωγήσουμε τέτοιες υψής και ποιότητας ζητήματα τεχνολογίας. Το συνταγματικό πλαίσιο που έχουμε δεν επαρκεί. Το συνταγματικό πλαίσιο που δημιουργούμε επαρκεί.

Τέλος, ενισχύονται τα δικαιώματα του πολίτη ώστε να είναι ελεύθερος να αναπτύξει την προσωπικότητά του και να επιζητά σταθερότητα, ασφάλεια και το δικαίωμα στην εργασία. Αυτά πλέον γίνονται χειροπιαστά μέσα σ' αυτή τη συνταγματική αναθεώρηση.

Για όλους αυτούς τους λόγους σας καλώ να συμπράξουμε θετικά και με γόνιμο προβληματισμό σ' αυτήν τη νηφάλια, μεγαλειώδη συνταγματική μεταρρύθμιση. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός):** Πριν δώσω το λόγο στην κ. Παπακώστα θα ήθελα να παρακαλέσω το Σώμα να συναίνεσει να δοθεί ο λόγος για πέντε λεπτά στον κ. Γιαννόπουλο.

**ΠΟΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:** Μάλιστα, μάλιστα.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεπτός):** Η Βουλή συναίνεσε.

Ορίστε, κύριε Γιαννόπουλε έχετε το λόγο.

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Κύριε Πρόεδρε, τις θέσεις μου πάνω στις αναθεωρητέες διατάξεις του Συντάγματος τις έχω διατυπώσει στις προηγούμενες φάσεις ως Υπουργός Δικαιοσύνης. Παρενεβλήθη, όμως, ένα νέο θέμα εδώ όλως απροσδοκίτως, το θέμα του ασυμβιβαστού ή του συμβιβαστού με το θέμα του δικηγόρου, των επιστημόνων, των επαγγελματιών, των εμπόρων κλπ. με το θέμα αν είναι συμβιβαστή η παρουσία εδώ ή είναι ασυμβιβαστή.

Απέκρουσα αυτήν την άποψη τώρα έξω προφορικά. Θέλω, λοιπόν, να σας διαβάσω τη δήλωσή μου και για να μη μακρηγο-

ρώ και για να γραφτεί στα Πρακτικά ως έχει:

Το πρόβλημα της απαγόρευσης της δικηγορίας σε Βουλευτές-δικηγόρους και τους καθηγητές πανεπιστημίου παρουσιάζονταν άλλοτε στο δικηγορικό κόσμο υπό άλλη μορφή. Ήμουν τότε πρόεδρος του Δ.Σ.Α., της Συντονιστικής Επιτροπής και της Ολομέλειας των Προέδρων πενήντα οκτώ δικηγορικών συλλόγων του κράτους, όταν τέθηκε από μερικούς συναδέλφους να μη δικηγορούν βουλευτές-δικηγόροι και οι καθηγητές πανεπιστημίου, γιατί παίρνουν τις μεγάλες υποθέσεις. Όχι για γιατρούς, μηχανικούς, δημοσιογράφους και άλλους επαγγελματίες. Κι έκλεισε το θέμα ύστερα από σχετική συζήτηση με τους παραπονεθέντες και ησύχασαν!

Δεν είχε γεννηθεί πρόβλημα -επαναλαμβάνω- ούτε για τους γιατρούς ούτε για τους μηχανικούς, τους δημοσιογράφους, τους καλλιτέχνες κλπ., ούτε για άλλα επαγγέλματα.

Ενώ ο αντίλογος ήταν: Θέλετε στη Βουλή τους ανθρώπους της οικονομικής ολιγαρχίας; Τους εφοπλιστές; Τους υπαλλήλους των τραπεζών, της οικονομικής ολιγαρχίας και των εφοπλιστών, που θα στέλνουν στη Βουλή;

Η σημερινή άποψη, όπως τέθηκε, είναι λάθος. Είναι αδίκημα εναντίον της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προσक्रούει το ασυμβίβαστο στις αρχές του δικαίου των ελευθεριών του πολίτη. Προσक्रούει στη σύμβαση του ΟΗΕ περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της 12.12.1948. Προσक्रούει στη Σύμβαση της Ρώμης, προσक्रούει στη Σύμβαση του ΟΑΣΑ πάλι περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ξεχύθηκε, κύριοι συνάδελφοι, μία απαράδεκτη, χύδην συκοφαντία και λαοπολογία εναντίον των επιστημόνων, όπως είπα, των δικηγόρων, των ιατρών, των μηχανικών, των οδοντογιατρών, των φαρμακοποιών, των δημοσιογράφων, των καλλιτεχνών, των ηθοποιών, των διανοουμένων, των ανθρώπων της διάνοησης, της επιστήμης και της τέχνης.

Για τη Βουλή όμως οι προσωπικότητες της επιστήμης, της διάνοησης και της τέχνης είναι κόσμημα. Τι θέλουν στη Βουλή; Θέλουν ανεπάγγελτους και όχι τους διακριθέντες στα γράμματα και στις επιστήμες; Θέλουν “κατιμάδες”;

Διετέλεσα, όπως γνωρίζετε και όπως προείπα, πρόεδρος του Δ.Σ.Α. και της ολομέλειας των προέδρων των πενήντα οκτώ δικηγορικών συλλόγων της χώρας, (1976-1981).

Από το 1981 είμαι στη Βουλή συνεχώς και αδιαλείπτως. Ως Υπουργός είχα εκ του Συντάγματος βέβαια αναστολή του λειτουργήματος, αλλά διατελώ Βουλευτής είκοσι χρόνια. Υπουργός δε, επτά χρόνια.

Στα δεκατρία βουλευτικά μου χρόνια μια φορά πήγα σε δίκη στο Εφετείο Ιωαννίνων, όταν ήμουν τότε εκτός κυβερνήσεως. Και εκεί σε δίκη του Τύπου. Στη δίκη του σημερινού διάσημου “κίνησορα” της ηθικής και των χρηστών ηθών, της εθνικής και πολιτικής ζωής και συμπεριφοράς των Ελλήνων, Νίκο Κακαουνάκη, που είχε καταδικασθεί ερήμην σε τέσσερα χρόνια φυλάκιση για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση, περιύβριση αρχής κλπ. (υπόθεση τοκογλυφίας Γούκου), της εφέσεως μη εχούσης ανασταλτικό αποτέλεσμα. Και η απόφαση του εφετείου, μετά τη δίκη, ήταν τριάντα μέρες φυλάκιση για εξύβριση και με αναστολή.

Είχα σύγκρουση στον Δ.Σ.Α. με κάποιον κ. Παναγιώτη Παππά, γιατί κύριο επάγγελμα ως δικηγόρος είχε την υπεράσπιση των εμπόρων ναρκωτικών και θησαύριζε. Συστήσαμε τότε αυτοπεριορισμό για την παρουσία σε δίκες εμπόρων των ναρκωτικών και τη σωματεμπορία. Βέβαια ούτε δικηγορικό σύλλογο ξαναείδε ούτε Βουλή αποτυχών σε δύο απόπειρες εισόδου του στη Βουλή. Ο ίδιος ο λαός, λοιπόν, απορρίπτει τους άχρηστους για την πολιτική.

Και κάτι για τον πατέρα της ιδέας, τον κ. Ιωάννη Βαρβιτσιώτη. Το έχω ξαναπεί. Ο κ. Ιωάννης Βαρβιτσιώτης γεννήθηκε πάμπλουτος! Τα βρήκε έτοιμα.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Κύριε Πρόεδρε, μη το πάμε σε προσωπικό επίπεδο. Θα έχουμε πρόβλημα.

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Τελειώνω. Δεν θα έχουμε πρόβλημα. Τα έχω πει στο Γιάννη, τα έχουμε κουβεντιάσει. Δεν τον θίγω.

Σπούδασε με ανέσεις και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο

εξωτερικό, στο Εμπορικό Δίκαιο. Ο πατέρας του τον προόριζε για καθηγητή πανεπιστημίου. Έμπλεξε όμως με την πολιτική και τα παράτησε.

Είπα, λοιπόν, ότι απουσιάζω τόσα χρόνια. Εγώ δεν πρόκειται να παραδώσω την ταυτότητά μου. Με ανέδειξε η δικηγορία και δεν έπαψα να την τιμώ. Είναι το ωραιότερο επάγγελμα, γεννήθηκε στην αρχαία Ελλάδα η δικηγορία και ξαπλώθηκε σε όλον τον κόσμο.

Τι θα γίνει όμως με το δικηγόρο που θα κλείσει το γραφείο του και την επόμενη τετραετία θα υποχρεωθεί, αν χάσει τις εκλογές, να το ανοίξει; Ρημαδιό θα βρει. Η πελατεία θα τον έχει εγκαταλείψει.

Η υπόθεση αυτή πάντως δεν πρέπει να περάσει. Εξετελιζέται δε η πολιτική με την προτεινόμενη αύξηση της αποζημίωσης.

Είναι πολιτικά και ηθικά απαράδεκτη αυτή η “κοτσάνα” κατ’εμέ. Και μένει κανείς κατάπληκτος. Πώς θα δεχθεί ο λαός αυτήν την περίπτωση;

Στη Βουλή δεν χρειάζονται πλέον οι επιστήμονες και οι επιτυχημένοι στο επάγγελμά τους; Το Σύνταγμα του 1975 ορθώς θεσμοθέτησε την απαγόρευση μόνο για τους Υπουργούς.

Λυπούμαι για τη φρασεολογία, αλλά δεν μπορώ να πάρω το γε νυν έχον -για να χαριτολογήσουμε και λίγο- μια βρεγμένη σαβίδα όπου χρειάζεται.

Ήθελα να κάνω -ευκαιρίας δοθείσης- κι ένα σχόλιο σχετικά με τις διακηρύξεις του κ. Αβραμόπουλου πάνω στο θέμα και σ’άλλα ουτοπικά. Μίλησε για μείωση εδρών, για μείωση περιφερειών και για το ασυμβίβαστο. Λυπούμαι που είμαι υποχρεωμένος να κάνω μια δυσμενή κριτική, γιατί καθίσταται προκλητικός και δημαγωγός με την πρώτη του διακήρυξη περί των πολιτικών σκοπών, της αναγγελλόμενης κατά δόσεις πολιτικής του κομματικής γραμμής.

Έτσι πρόκειται περί κόμματος ουτοπίας. Και θέλω να του θυμίσω παραλλήλως: “Το Κράτος του Θεού” του Τόμας Μουρ. Εκτός αν αλλάξει στο μεταξύ “ρότα”.

Ευχαριστώ πολύ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Θα παρακαλούσα μόνο, επειδή το θέμα αυτό είναι εξειδικευμένο -για τις επόμενες συζητήσεις βέβαια- να μην επικεντρωθούμε σ’ αυτό. Για τον κ. Γιαννόπουλο βέβαια, που είναι άνθρωπος ο οποίος έχει προσφέρει και προσφέρει μονίμως στο Κοινοβούλιο, έχουμε κάποια ελαστικότητα. Είναι φανερό, αλλά ας μην επικεντρωθούμε σ’ αυτό το θέμα, διότι εδώ μιλάμε επί της αρχής.

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Έχουν αφήσει όλα τ’ άλλα θέματα και μιλούν γι’ αυτό. Και προβοκάτσια να ήταν, δεν θα μίλαγαν έτσι.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Το ξέρω και κακώς. Γίνεται μια εκτεταμένη αναφορά στο θέμα αυτό και από τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης. Έχει μπει μπροστά και ο κ. Παναγιωτόπουλος, ο αγαπητός συνάδελφος.

**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ:** Οδηγούμεθα σε ολίγη σθημα.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Διεπιστώνεται συμμαχία με τον κ. Γιαννόπουλο.

Η κ. Παπακώστα έχει το λόγο.

**ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ:** Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, πραγματικά ύψιστη και κορυφαία στιγμή της δημοκρατίας και του κοινοβουλευτισμού είναι η συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Θεωρώ όμως ότι η συζήτηση αυτή γίνεται κάτω από ένα κλίμα εξαιρετικά κρίσιμο με την πρόσφατη και πάλι σε βάρος της δημοκρατίας -ανεξάρτητα από το υποκείμενο, δηλαδή από το στόχο- τρομοκρατική ενέργεια, η οποία ουσιαστικά πλήττει τη δημοκρατία και τους δημοκρατικούς μας θεσμούς.

Εκτιμώ, λοιπόν, ότι πέρα από τις συζητήσεις, όσο κορυφαίες και σημαντικές και αν είναι αυτές, σημασία έχει η κατοχύρωση των αποτελεσμάτων και της υλοποίησης εκείνων των πολιτικών, οι οποίες πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής, ώστε να θωρακίζουν ουσιαστικά τη δημοκρατία.

Είκοσι έξι χρόνια μετά εξακολουθούμε πραγματικά να αισθανόμαστε ευάλωτοι, ανήμποροι και να αφήνουμε ανέγγιχτους ε-

κείνους που ουσιαστικά εξευτελίζουν θεσμούς, εξευτελίζουν τους πολιτικούς και προσπαθούν να τρομοκρατήσουν την ανεξάρτητη φωνή των πολιτικών, όταν θεωρούν ότι θίγονται τα συμφέροντά τους, όποια και αν είναι αυτά.

Προχωρώντας λοιπόν τώρα στην ουσία της συζήτησής μας και καταδικάζοντας αυτές τις πρακτικές, οι οποίες ασφαλώς έχουν άμεσο αντίκτυπο και στην πολιτική ευθύνη των κυβερνήσεων, που στα είκοσι έξι αυτά χρόνια άγγιξαν κατά το συνηθισμένο ή ακούμπησαν χωρίς ποτέ να μπορέσουν να βγάλουν στο φως και στην επιφάνεια αυτές τις πρακτικές που είναι καταδικαστέες, καλούμαστε να πούμε τις θέσεις και τις απόψεις μας επί της αρχής σ' αυτήν τη φάση για την κορυφαία αναθεώρηση του Συντάγματός μας.

Γνωρίζετε όλοι πάρα πολύ καλά ότι το Σύνταγμά μας ανήκει στην κατηγορία των αυστηρών Συνταγμάτων. Και γνωρίζετε ασφαλώς ότι η δυνατότητα που έχουμε αυτήν τη στιγμή είναι πάρα πολύ σημαντική υπό την έννοια ότι ζητήματα, στα οποία θα τολμήσουμε να κάνουμε ουσιαστικές παρεμβάσεις, θα διαρκέσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Και ασφαλώς θα επηρεάσουν είτε θετικά είτε αρνητικά ανάλογα με τις τομές που θα επιχειρήσουμε μέσα από μια προσπάθεια ουσιαστικής παραγωγής πολιτικής με την έννοια ότι ο Βουλευτής εδώ πράγματι έχει τη δυνατότητα να παράγει πολιτική και να ψηφίσει κατά συνείδηση, αφού προηγουμένως τοποθετηθεί κατά συνείδηση.

Κατά συνέπεια λοιπόν θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα "γενναιόδωροι" με την έννοια της πολιτικής μας έκφρασης απέναντι στα κορυφαία ζητήματα, τα οποία σήμερα απασχολούν την κοινωνία μας και που μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα βεβαίως θα απασχολήσουν και τις επόμενες γενιές. Διότι, όπως αντιλαμβάνεστε συνεπεία της ιδιομορφίας του Συντάγματός μας, αυτά που θα θεσπιστούν αφού προηγουμένως ψηφιστούν από τη Βουλή των Ελλήνων - η οποία είναι και αναθεωρητική - θα έχουν ως άμεση συνέπεια βεβαίως να θίξει η εφαρμογή τους είτε θετικά είτε αρνητικά την ελληνική κοινωνία και τις μελλοντικές γενιές.

Κατά συνέπεια έχω την αίσθηση ότι θα πρέπει να λειτουργήσουμε πέρα από δομές κομματικές στυγνές και στεγνές και να λειτουργήσουμε με εκείνο το ελεύθερο πνεύμα, το δημοκρατικό, όπως το επιτάσσει ο Αριστοτέλης ως όντα φύσει και θέσει πολιτικά, έτσι ώστε παραγωγικά να δημιουργήσουμε με την παρουσία μας σ' αυτήν τη Βουλή τις προοπτικές και να ανοίξουμε τις πόρτες εκείνες, ώστε να φυσήξει μέσα απ' αυτές ο φρέσκος αέρας της κοινωνίας και της τεχνολογίας, ο φρέσκος αέρας της επιστήμης και οτιδήποτε καινούριο ή νέο, το οποίο όμως θα συνδέεται και θα παντρεύεται αρμονικά με τις ελληνικές αρχές, με τις δικές μας αξίες με τη δική μας ιδιοσυστασία, με τη δική μας ιδιοσυγκρασία, με τη δική μας, αν θέλετε ιδιαίτερη παρουσία στον ευαίσθητο χώρο της νοτιοανατολικής άκρης της Ευρώπης, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη και την ευρωπαϊκή προοπτική.

Ήκουσα προηγουμένως από συναδέλφους ότι ο βίαιος εκσυγχρονισμός, ο οποίος συντελέστηκε και στη χώρα μας, προήλθε κατ' ουσίαν από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρώ ότι αυτό είναι ένα άλλοθι μιας, αν θέλετε, ηθελημένης και συνειδητής δικαιολόγησης της ανευθυνότητας των κυβερνήσεων οι οποίες διαχειρίστηκαν το ευρωπαϊκό όραμα, το οποίο η Νέα Δημοκρατία, το κόμμα στο οποίο έχω τη τιμή να ανήκω και με ενέταξε ο ελληνικός λαός, στο ευρωπαϊκό λοιπόν εκείνο όραμα μιας Ευρώπης των λαών, μιας Ευρώπης των πολιτών, μιας Ευρώπης η οποία να έχει κοινό όραμα, όχι μόνο από πλευράς σύγκλισης οικονομικών μεγεθών και μόνο αλλά από την πλευρά της κοινής εξωτερικής πολιτικής, της πολιτικής άμυνας και της πολιτικής της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών που να προάγουν τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα αυτής της προοπτικής.

Κατά συνέπεια αυτή η αναποτελεσματικότητα των κυβερνήσεων οι οποίες ακολούθησαν να διαχειριστούν αυτό το ευρωπαϊκό όραμα, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει άλλοθι για τις συνέπειες και τα επίχειρα ενός κακώς εννοούμενου εκσυγχρονισμού, ο οποίος επιχειρήθηκε από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, που έρχονται σήμερα να μιλήσουν για βίαιο εκσυγχρονισμό ο οποίος προήλθε έξωθεν και όχι έσωθεν.

Εν πάση περιπτώσει, θέλω να πω ότι εμείς εδώ, οι οποίοι είμαστε μέλη του ελληνικού Κοινοβουλίου με τη γνωστή μεγάλη ιστορία του μέσα από τους αγώνες, οι οποίοι διαχρονικά ήρθαν και κατέληξαν και στη σημερινή Βουλή των Ελλήνων, πρέπει να κατασφαλάξουμε σε μια βασική και θεμελιώδη αρχή την οποία επιβάλλεται να τηρήσουμε απέναντι στον κορυφαίο, απέναντι στο θεμελιώδη, απέναντι στον καταστατικό χάρτη της χώρας μας, στο Σύνταγμα. Και η βασική αυτή αρχή είναι η τήρηση του Συντάγματος.

Κύριε Πρόεδρε, όσες τομές, όσες παρεμβάσεις, όσες τολμηρές προτάσεις και αν κάνουμε, όταν δεν αποφασίσουμε από κοινού, ο πολιτικός κόσμος - ο οποίος βάλλεται με ευθύνη του πολιτικού κόσμου. Και εδώ θα μου επιτρέψετε να πω ότι αν εμείς οι πολιτικοί όλων των πολιτικών πτερύγων δεν είχαμε αποφασίσει και δεν είχαμε συνομολογήσει και είναι λάθος το ότι δεν συνέβη αυτό - ότι πρέπει πρώτοι εμείς να περιφρουρήσουμε τον εαυτό μας από πλευράς αξιοπρέπειας, από πλευράς κύρους των πολιτικών, να μην περιμένουμε ότι θα το κάνει αυτό ο λαός, ο οποίος κοιτά άφωνος, ο οποίος κοιτά εμβρόντητος τους πολιτικούς της μιας ή της άλλης πλευράς, να εξαπολύουν μύδρους ένθεν κακείθεν και κατά περίπτωση και επιλεκτικά όποτε βολεύει, ας μου επιτραπεί η έκφραση στην ελληνική Βουλή, να συναποφασίζουν και να συνομολογούν και να κάνουν ευκαιριακές συμμαχίες για ζητήματα στα οποία έπρεπε όλοι να είχαν μια ξεκάθαρη θέση. Και εξηγούμαι τι εννοώ, το θέμα του ασυμβίβαστου. Προσωπικά ανήκω σε μια νέα γενιά Βουλευτών, οι οποίοι εργάζονται από τα φοιτητικά τους χρόνια. Εργάζομαι και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, περίπου δεκαέξι ώρες ημερησίως και από μόνη μου αντιλαμβάνομαι μετά την είσοδό μου στη Βουλή ότι θα πρέπει να αναλώσω τον εαυτό μου σ' αυτό για το οποίο ο λαός με έταξε, ανέστειλα την επαγγελματική μου δραστηριότητα λογιζόμενη και αναλογιζόμενη ότι δεν είναι δυνατό να μπορώ να ανταποκριθώ και στα δύο μου καθήκοντα έτσι όπως ο λαός επιθυμεί. Και ήταν επιλογή μου. Δεν περίμενα την αναθεώρηση του Συντάγματος για να μου κατοχυρώσει ή να μου περιφρουρήσει το ασυμβίβαστο ή μη της επαγγελματικής μου δράσης.

Θέλω, όμως, να τονίσω και να πω το εξής: Σε αυτή τη φάση ασφαλώς και υπάρχει ένας προβληματισμός.

Θέλω, όμως, να πω πάρα πολύ απλά ένα πράγμα: Ο Βουλευτής ή ο υποψήφιος Βουλευτής, ο οποίος θέλει να προσφέρει στην πατρίδα του, ο οποίος θέλει να προσφέρει στον τόπο του, ο οποίος θέλει να προσφέρει στο λαό και να βάλει και αυτός τη δική του σφραγίδα συμμετοχής σε αυτό που έλεγε ο Σόλωνας, "να είμαστε συνειδητοί πολίτες και όχι ιδιώτες", επιλέγει ότι θα έχει κόστος στην προσωπική του ζωή, στην επαγγελματική του δράση και γενικότερα στον εαυτό του, τον οποίο περιορίζει αυτοβούλως. Και είναι ελεύθερα η επιλογή. Και σας μιλά μία Βουλευτής η οποία δεν προέρχεται ούτε κατά τα ειωθότα, όπως δηλαδή είθισται να λέγεται, από πολιτικό τζάκι, ούτε από οικονομικό τζάκι ούτε έχει οικονομικές στηρίξεις και εξαρτήσεις.

Θεωρώ ότι εάν θέλουμε να είμαστε απολύτως ειλικρινείς και με ίσους όρους να τοποθετηθούμε απέναντι των συναδέλφων μας όλοι, θα πρέπει νομίζω να περιφρουρήσουμε το κύρος μας.

Θεωρώ δε ότι ακριβώς αυτό είναι το μεγάλο μειονέκτημα, αν θέλετε, του πολιτικού μας κόσμου, ότι ανάλογα κάθε φορά εμείς οι ίδιοι δυναμιτίζουμε και υπονομεύουμε την ύπαρξή μας, την παρουσία μας, την αξιοπρέπειά μας. Νομίζω ότι είναι η ώρα να αρθρώσουμε όλοι στο ύψος των περιστάσεων με αφορμή αυτή την κουβέντα.

Θέλω να σας πω όμως και το εξής: Νομίζω ότι θα είναι μία χαμένη ευκαιρία εάν πράγματι η Βουλή δεν συνηγορήσει προς την κατεύθυνση του να κάνουμε τολμηρές παρεμβάσεις και σε ζητήματα τα οποία απασχολούν την ελληνική κοινωνία σήμερα.

Για παράδειγμα το θέμα των ιδιωτικών πανεπιστημίων ή των νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Νομίζω ότι η κατάσταση είναι στο έως εδώ και μη παρέκει. Δεν είναι δυνατόν να έχουν διαμορφωθεί στην ελεύθερη αγορά τέτοιου είδους εργαστήρια, ιδιωτικά σχολεία, τα οποία είναι ακατοχύρωτα, τα οποία λειτουργούν χωρίς έλεγχο, τα οποία κάνουν αθέμιτο ανταγωνισμό και να μη διανοείται η πολιτεία, το συνταγμα-

νο κράτος, το Σύνταγμα, να θίξει το ζήτημα του θεμιτού ανταγωνισμού, της άμιλλας, της παράλληλης πορείας.

Όπου υπάρχει θεμιτός ανταγωνισμός, εκεί υπάρχει και η βελτίωση της παροχής υπηρεσιών, εκεί υπάρχει διαφάνεια, εκεί υπάρχει ο έλεγχος, εκεί υπάρχει το θετικό αποτέλεσμα. Όπου δεν υπάρχουν αυτά, υπάρχει δίπλα η λέξη "παρά". Παραοικονομία, παραπαιδεία και γενικά οτιδήποτε το αδιαφανές.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Δεν πρέπει να το επιτρέψουμε, κύριε Πρόεδρε -και ζητώ μισό δευτερόλεπτο- να συμβεί, εμείς, αυτή η Βουλή των Ελλήνων, οι οποίοι έχουμε στα χέρια μας τη δυνατότητα αυτής της τομής στα ζητήματα που αφορούν ευαίσθητο θέμα όπως είναι η παιδεία.

Στο θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, νομίζω ότι δημοκρατικότερο είναι να πάμε σε απευθείας ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας από το λαό, αφού μιλούμε για την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Θεωρώ ότι ο θεσμός αυτός υπονομεύτηκε ηβλημένα για να έχουμε μία πρωθυπουργικοκεντρική συγκέντρωση από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., με την αναθεώρηση του 1986. Νομίζω ότι αυτό αποδείχθηκε στη συνέχεια πως ήταν λάθος. Έχουμε την ευκαιρία σήμερα να το αναθεωρήσουμε για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε μπροστά. Τελειώνοντας, θα ήθελα να πω το εξής: Στα ζητήματα του περιβάλλοντος, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε άτολμοι. Η βιοϊατρική, η βιοτεχνολογία, η μόλυνση του περιβάλλοντος, η τρύπα του όζοντος, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και όλα όσα θα μας προκύψουν, τα οποία μας είναι άγνωστα τώρα, δεν μπορούν να περιορίζονται μόνο στα δάση, στις δασικές εκτάσεις, τα οποία α-σφαλώς οφείλουμε να δούμε με ευαισθησία και να περιφρουρήσουμε σωστά, αλλά οφείλουμε να επεκτείνουμε τη σκέψη μας σε όλα αυτά τα ζητήματα, γιατί πραγματικά ο λαός προσβλέπει σε εμάς, περιμένει από εμάς και είμαστε υπεύθυνοι και υπόλογοι απέναντί του.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Βρεττός):** Ο κ. Ιωάννης Τσεκούρας έχει το λόγο.

**ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ:** Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στα πολύ λίγα λεπτά, θα εκφέρω λίγα λόγια, γενικής βέβαια φύσεως και κατά το δυνατόν περιεκτικά, αφού και η συζητήσή μας γίνεται επί της αρχής της αναθεώρησης του Συντάγματος.

Ξεκινώ και εγώ με τη μη αποδοχή του "θεσμικού φετιχισμού". Τhoutέστιν, δεν αποδέχομαι πως τα προβλήματα της κοινωνίας μπορούν να θεραπευτούν και μόνο δια της αναθεώρησης του καταστατικού χάρτη της χώρας. Όμως ένας επαρκής, σαφής και προβλεπτικός συνταγματικός χάρτης υποβοηθάει την αντιμετώπιση των προβλημάτων της κοινωνίας, ενώ ένας ανεπαρκής, ασαφής και μη προβλεπτικός δυσχεραίνει την επίλυση αυτών.

Ποια είναι τα σημαντικότερα και μάλλον δυσκολότερα προβλήματα -αιτήματα, που αντιμετωπίζει και θα αντιμετωπίσει εντονότερα στο μέλλον ο μέσος πολίτης, αλλά και η κοινωνία ως σύνολο; Χωρίς μια αξιολογική σειρά και καμία βέβαια πληρότητα, θα έλεγα ότι είναι τα ακόλουθα.

Πρώτον, το πρόβλημα-αίτημα της ασφάλειας και μάλιστα, στις διάφορες εκφάνσεις της, δηλαδή τη σωματική, την πνευματική -αρκεί να σκεφτούμε τα παιδιά στο μυαλό και την ψυχή των οποίων ο καθένας μπορεί να απορρίπτει την κάθε διαστροφή του- την ασφάλεια της υγείας, την οικονομική και πολιτική, την ασφάλεια της πληροφορίας και της γνώσης.

Πόσο προβλεπτικό και στην πράξη υποβοηθητικό για την κατοχύρωση ή έστω ενίσχυση αυτής της πολυσχιδούς ασφάλειας θα είναι το αναθεωρούμενο Σύνταγμα μας;

Δεύτερον, το πρόβλημα-αίτημα της ελευθερίας, πώς και πόσο αποτελεσματικά κατοχυρώνεται η ατομική ελευθερία, άρα η ισότητα των πολιτών έναντι της κρατικής εξουσίας, των διαφόρων άλλων εξουσιών αλλά και έναντι της ασυδοσίας της αγοράς; Ακόμα πόσο ελεύθεροι μπορεί να είναι οι διάφοροι συλλογικοί εκφραστές της κοινωνίας, παραδείγματος χάρι τα πολιτι-

κά κόμματα, το Κοινοβούλιο ή η Κυβέρνηση έναντι των ισχυρών οικονομικών παραγόντων των ΜΜΕ, των παραγωγών, των κατεχόντων, ελεγχόντων και διακινητών της πληροφορίας;

Με άλλα λόγια το ερώτημα περί την ελευθερία που θα πρέπει να μας απασχολήσει εξ υπαρχής είναι, ποια η θέση της πολιτικής εν γένει και όχι μόνο της εθνικής, έναντι της παγκοσμιοποιούμενης οικονομίας; Μήπως η πολιτική ωθείται στο ρόλο της θεραπευνίδας της οικονομίας; Και το πρόβλημα με την οικονομία δεν είναι τόσο η πλεονεξία του κεφαλαιοκράτη, όσο η αυτονόμηση της ίδιας της οικονομίας από την πολιτική. Αυτή η εξέλιξη υποθάλλει σε μεγάλο βαθμό και τη διαφθορά. Ιδού το μεγάλο πρόβλημα της ελευθερίας. Επ' αυτού τι απαντήσεις θα δώσει το νέο Σύνταγμα;

Τρίτον, το πρόβλημα-αίτημα της δημοκρατίας και της ισότιμης συμμετοχής του πολίτη στη διαμόρφωση και λήψη αποφάσεων για τα κοινά.

Στο βαθμό που το έμμεσο της αντιπροσωπευτικής αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας δεν ικανοποιεί και επιπλέον, έχει οδηγήσει μεγάλα τμήματα των πολιτών, ιδίως τους νέους, σε σχετική αποστασιοποίηση ή και παραιτήση από την ενασχόληση με τα κοινά, από την πολιτική, μένει να δοκιμασθεί η άμεση συμμετοχή δια του δημοψηφίσματος και να ολοκληρωθεί η "συντονισμένη αποκέντρωση" των διαφόρων εξουσιών, όπως νομοθετική, διοικητική, εκτελεστική, οικονομική κλπ.

Βέβαια, θα μπορούσε να παρατηρήσει κάποιος, πως, σε χώρες όπου ασκείται το δημοψήφισμα, όπως για παράδειγμα πολύ συχνά και πυκνά στην Ελβετία, η συμμετοχή των πολιτών είναι πολύ περιορισμένη. Όμως κάποιος άλλος αποτελεσματικότερος τρόπος άμεσης συμμετοχής στα κοινά πέραν του δημοψηφίσματος, δεν φαίνεται να υπάρχει, εκτός και εάν η μελλοντική ευρεία χρήση της τηλεματικής και του διαδικτύου θα αποτελέσουν μια νέα διέξοδο.

Τέταρτον, το πρόβλημα αίτημα της προόδου.

Πώς όμως ορίζουμε την πρόοδο παραδείγματος χάρι στην οικονομία, στην παιδεία, στον πολιτισμό, στην τεχνολογία, ιδίως στη βιοτεχνολογία; Τι σημαίνει στη πράξη αειφόρος ανάπτυξη και πόσο αυτή οδηγεί στην πλήρη απασχόληση ή πόσο επιτρέπεται να επιβαρύνει το περιβάλλον;

Πρέπει η επιδίωξή μας να είναι ένα οικοκοινωνικό σύστημα ανάπτυξης με δικαιότερη διανομή εισοδήματος και πλούτου και βέβαια, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί σε εθνικά πλαίσια είναι μάλλον αδύνατη η επιτυχία του. Διαφορετικά, η προοδεύουσα εμπορευματοποίηση όλων των πλευρών της ζωής οδηγεί στην άμβλυση κάθε κοινωνικοηθικής αντίστασης.

Όλα αυτά και αρκετά ακόμη, θα μπορούσαν -και μάλλον θα έπρεπε- να αποτελέσουν αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης, προκειμένου να συμπεριληφθούν στο υπό αναθεώρηση Σύνταγμα, γιατί είναι ήδη εδώ, δεν ανήκουν στο απώτερο μέλλον.

Επιτρέψτε μου τώρα να αναφερθώ σε ελάχιστα, πρακτικότερα θέματα και βέβαια, εντελώς επιγραμματικά. Αυτά τα θέματα, καθώς και άλλα σχετικά, έχουν αποτελέσει αντικείμενο μελετών μου, οι οποίες είδαν το φως της δημοσιότητας το 1989 και το 1991. Άρα, ο όποιος συνειρμός με την επικαιρότητα, θα πρέπει να λάβει υπόψη αυτό το γεγονός.

Πρώτο, λοιπόν, πρακτικής φύσεως θέμα: Επειδή η τεχνολογία και η οικονομία αλλάζουν με μεγάλη ταχύτητα, πράγμα που συνεπάγεται και γρήγορες κοινωνικές αλλαγές και προσαρμογές, νομίζω ότι θα έπρεπε διάφορα άρθρα και διατάξεις του Συντάγματος να μπορούν να αναθεωρούνται κάθε πέντε χρόνια αντί κάθε δέκα χρόνια.

Δεύτερον, εκτιμώ, για να μην πω ότι είμαι πεπεισμένος, ότι ο ελληνικός λαός θα χαίροταν πολύ και μάλλον θα αντιμετώπιζε την κοινοβουλευτική δημοκρατία και την πολιτική γενικότερα με περισσότερο ενδιαφέρον, αν οι Βουλευτές του συμπεριελάμβαναν στο υπό αναθεώρηση Σύνταγμα, και τούτο διότι οι κοινοί νόμοι αλλάζουν πολύ εύκολα και συχνά, και τα παρακάτω: (α) Όλες οι προσλήψεις και οι εξελίξεις του προσωπικού στο δημόσιο τομέα να γίνονται μόνο με αντικειμενικά κριτήρια. Έτσι θα εξαλειφθεί το πελατειακό σύστημα από την κοινωνία μας. Η θέση ότι αυτό μπορεί να ρυθμιστεί με απλό νόμο, δεν πείθει, διότι, όπως προανέφερα, ένας κοινός νόμος αλλάζει εύκολα.

(β) Ο εξορθολογισμός της διοικητικής διαίρεσης της χώρας και της αποκέντρωσης, έτσι ώστε: (i) ο αριθμός των περιφερειών να περιοριστεί δραστικά, ώστε αυτές να έχουν ένα απαραίτητο ελάχιστο μέγεθος, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής διάστασης, να μπορούν να λειτουργούν: πολιτικά (δυνατότητα λήψης αποφάσεων), διοικητικά (αυτοδύναμη άσκηση της διοίκησης), οικονομικά -(αυτοδυναμία ως προς την ύπαρξη και διαχείριση οικονομικών πόρων), τεχνικά (αυτοδύναμη τεχνική υποστήριξη) και να μπορούν να συναγωνίζονται μεγάλες και ισχυρές περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι τα δεκαέξι κρατίδια της Γερμανίας των ογδόντα δύο εκατομμυρίων κατοίκων, μια και οι περιφέρειες συναλλάσσονται πλέον απ' ευθείας με τις Βρυξέλλες και όχι μέσω της κεντρικής εξουσίας.

(ii) Ο αριθμός των δήμων και κοινοτήτων να περιοριστεί βάσει αντικειμενικών κριτηρίων -όπως είναι τα ισόχρονα, η οικονομικοκοινωνική υποδομή, το ελάχιστο μέγεθος του δήμου και της πρωτεύουσάς του- το πολύ σε εξακόσιους, ώστε να μπορούν σε σημαντικό βαθμό, να αυτοσυντηρούνται.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ )

(iii) η διοικητική βαθμίδα του νομού να καταργηθεί, διότι αποτελεί γραφειοκρατικό διοικητικό πλεόνασμα, άρα τροχοπέδη στην πρόοδο, και σημαντική διασπάθιση του περιορισμένου ειδικευμένου προσωπικού καθώς και των οικονομικών πόρων. Ενδεχόμενη συνένωση νομών δεν θα περιορίσει ούτε τη γραφειοκρατία ούτε τις δαπάνες, θα ξεσηκώσει όμως μεγάλη κοινωνική και πολιτική αναταραχή.

Τρίτον, ο αριθμός των Βουλευτών να περιοριστεί από εκατόν πενήντα το ελάχιστο μέχρι διακόσιους το μέγιστο. Αυτό, σε συνδυασμό με ορισμένα άλλα συνοδευτικά, θα εξορθολογίσουν το Κοινοβούλιο, θα βοηθήσουν στο να βουλεύεται το Σώμα πριν ψηφίζει τους νόμους και έτσι ίσως περιοριστεί και το απαξιωτικό φαινόμενο: την ημέρα να νομοθετούμε εδώ και το βράδυ να ελέγχουμε το έργο μας από τα τηλεοπτικά παράθυρα...

Στα συνοδευτικά, μεταξύ άλλων ανήκουν: ο εκλογικός νόμος, τα οικονομικά των Κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών, τα κριτήρια επιλογής αυτών, βασικό κριτήριο επιλογής πρέπει να είναι η επαγγελματική καταξίωσή τους πριν εισέλθουν στη Βουλή, διότι έτσι θα προσοδίδουν κύρος στο αξίωμα του Βουλευτή και δεν θα αντλούν το όποιο κύρος από το βουλευτικό αξίωμα μαζί με τα θετικά αποτελέσματα στην ιδιωτική επαγγελματική τους απασχόληση.

Ακόμα πρέπει να θεσπιστεί η αποκλειστική απασχόληση των Βουλευτών με τα κοινοβουλευτικά τους καθήκοντα, με την απαγόρευση έστω της αγοραίας επαγγελματικής απασχόλησής τους, διότι πέραν των άλλων σοβαρών λόγων, δεν είναι και τόσο τιμητικό για το δημοκρατικό κοινοβουλευτικό βίο να υπάρχουν δύο κατηγορίες Βουλευτών.

Τέταρτον, τα μέλη της Κυβέρνησης να περιοριστούν το πολύ σε είκοσι. Σε χώρες μεγάλες, όπως στη Γερμανία και στην Αγγλία δεν ξεπερνούν τα είκοσι μέλη, στη δε Ελβετία των επτάμιση εκατομμυρίων κατοίκων η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση έχει μόνο επτά μέλη!

Πέμπτον: Επιπλέον: Ο εξορθολογισμός εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης, η οποία αποτελεί την τροχοπέδη κάθε προόδου στην κοινωνία μας. Η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων, ιδίως των υδάτινων, καθώς και η προστασία του βίου και του περιβάλλοντος από κάθε είδους επιβάρυνση-. Οι απαγορευτικές ποινές, χωρίς χάρες και δυνατότητες εξαγοράς, καθώς και η κατάσχεση όλων των περιουσιακών στοιχείων των εμπόρων και των επωφελουμένων από αυτούς του λευκού θανάτου, της ανθρωπίνης και όχι μόνο της λευκής σαρκόσ, των ανθρωπίνων οργάνων καθώς και της ίδιας της ζωής.

-Η απόλυτη προστασία της σφαίρας της προσωπικής και οικογενειακής ζωής από κάθε εισβολέα σ' αυτήν καθώς και της προσωπικότητας του πολίτη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Και η εισαγωγή του πραγματικού πόθεν έσχες για κάθε πρόσωπο που σχετίζεται με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, οπότε θα περιοριστεί η εκτεταμένη διαφθορά, είναι μερικά κρίσιμα και ώριμα για συνταγματική ρύθμιση θέματα.

Οφείλουμε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, να σταθούμε στο ύ-

ψος της αποστολής του λειτουργήματός μας, και να αντιδράσουμε στην ισχυρή τάση να μετριούνται όλα με το χρήμα. Ο homo economicus είναι εγωιστής και συμφεροντολόγος και ό,τι έχει σχέση με τον αλτρουισμό και το κοινωνικό συμφέρον, το αποδέχεται στο βαθμό που ωφελεί ή τουλάχιστον δεν βλάπτει το ατομικό του συμφέρον.

Πρέπει ως homo sapiens να αντισταθούμε, διότι το επόμενο στάδιο μας φαίνεται πως θα είναι αυτό του homo demens (παράφρονος άνθρωπος κατά τον Edgar Morin).

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, κατά την παράγραφο 4 της ακροτελεύτιας διάταξης του ισχύοντος Συντάγματος (άρθρο 120), η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεούνται να αντιστέκονται με κάθε μέσον εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία. Όμως το Σύνταγμα δεν καταλύεται μόνο με τη βία, αλλά αχρηστεύεται όταν αυτό και οι νόμοι που συμφωνούν με αυτό, δεν τηρούνται και δεν εφαρμόζονται.

Γι' αυτό θα έπρεπε, θα πρέπει να προστεθεί και μία διάταξη, η οποία θα υποχρεώνει όλους, μα προπαντός τα μέλη της εκτελεστικής εξουσίας και της διοίκησης, να τηρούν και να εφαρμόζουν με προσωπική, ποινική και αστική ευθύνη τους νόμους της πολιτείας.

Σας ευχαριστώ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Κύριοι συνάδελφοι, τη συνεδριάσή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ", "Θράκη 2000: 80 χρόνια από την ενσωμάτωσή στην Ελλάδα", εβδομήντα μαθητές και μαθήτριες και τέσσερις συνοδοί-καθηγήτες από το 1ο Ενιαίο Λύκειο Νέας Ιωνίας Βόλου-Μαγνησίας.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Καταλαβαίνετε ότι ο κύριος Υφυπουργός χειροκροτεί με περισσότερη θερμότητα.

Ο κ. Κεφαλογιάννης έχει το λόγο.

**ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ:** Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η αναθεώρηση του Συντάγματος είναι κορυφαία λειτουργία και ευθύνη του Κοινοβουλίου και θα πρέπει να δίδεται η δυνατότητα χρόνου σε όσους Βουλευτές θέλουν να εκφράσουν τις απόψεις τους στη διατύπωση του καταστατικού χάρτη της πολιτείας.

Ζητώντας την πρώτη ημέρα από τον Πρόεδρο της Βουλής την αύξηση των ημερών για να μιλήσουν επί της αρχής, όσοι συνάδελφοι επιθυμούσαν να πάρουν το λόγο, απεδείχθη ότι είχα δίκιο. Καλό θα είναι ο Πρόεδρος της Βουλής να μην ερμηνεύει αυθαίρετα πρωτοβουλίες Βουλευτών που έχουν δείξει με την παραμονή τους στην Αίθουσα αυτή, ότι φροντίζουν και ενδιαφέρονται για τη σωστή και καλή λειτουργία του Κοινοβουλίου.

Θεωρώ σημαντικό να επισημάνω τον έπαινο από τους ομιλητές της κυβερνητικής πλευράς για το Σύνταγμα του 1975. Αλλά θέλω να υπενθυμίσω, ότι η σημερινή Πλειοψηφία ως αντιπολίτευση τότε, απεχώρησε από τη Βουλή κατά την ψηφοφορία του Συντάγματος. Θυμάμαι χαρακτηριστικά από το Βήμα αυτό τον αιμύνηστο ακαδημαϊκό και γενικό εισηγητή Κωνσταντίνο Τσάτσο, ο οποίος απευθυνόμενος στους αποχωρούντες από την Αίθουσα Βουλευτές είπε "περισσότερο το πείσμα σας σας κρατεί έξω από την Αίθουσα αυτή, παρά η διαφωνία σας στις διατάξεις του Συντάγματος". Και ήλθε το πλήρωμα του χρόνου για να επιβεβαιωθεί αυτή η άποψή του.

Το σημαντικότερο είναι ότι σε μία συνομιλία μου με τον αιμύνηστο Κωνσταντίνο Καραμανλή, όταν διατύπωσα την άποψη ότι το Σύνταγμα ήταν τόσο πλήρες που κάλυπτε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής, και στην απορία μου πώς προέβλεψε το Σύνταγμα όλα όσα αναφέρονται σε αυτό, μου είπε το εξής χαρακτηριστικό και το οποίο χαίρομαι που το ξανάκουσα στην Αίθουσα γιατί το είχα αναφέρει και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος:

"Οι πολιτικοί συντάσσουν τα συντάγματα και οι συνταγματολόγοι τα ερμηνεύουν". Αυτό ως αρχή πρέπει να το δεχτούμε, γιατί το Σύνταγμα είναι προϊόν πολιτικής σκέψης και βούλησης.

Το Σύνταγμα του 1975 υπήρξε κατά κοινή ομολογία το καλύτερο Σύνταγμα που ψήφισε ποτέ Βουλή των Ελλήνων για τη χώρα μας. Το Σύνταγμα του 1975 εξασφάλισε τη μακροβιότερη μέχρι σήμερα δημοκρατική ομαλότητα και πορεία της χώρας μας με την κατοχύρωση των θεσμών και των κανόνων που προέβλεψε. Με τους θεσμούς και τους κανόνες που προέβλεψε, νομίζω ότι συνέβαλε και εξασφάλισε μια γενικότερη κοινωνική συνείδηση και ειρήνη, ενώ συνέβαλε αποφασιστικά και στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Το Σύνταγμα του 1975 προέβλεψε και καθιέρωσε το κοινωνικό κράτος-δικαίον με την οργάνωση κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως εκείνα που αφορούν στην οικογένεια, στην υγεία, στην εργασία και στη φροντίδα πολιτών που έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προστασίας. Θα πρέπει να το τονίσουμε στην Αίθουσα αυτή, γιατί πρέπει να εξάρουμε τη δημοκρατικότητα, την προοδευτικότητα, αλλά και τον κοινωνικό χαρακτήρα του Συντάγματος, γιατί -αν δεν κάνω λάθος- για πρώτη φορά Σύνταγμα προέβλεψε τη δημιουργία κοινωνικού κράτους-δικαίου.

Συνετέλεσε στη διεύρυνση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Στον τομέα των ατομικών δικαιωμάτων θα πρέπει να υπάρξει ένας μεγαλύτερος προβληματισμός στην Αίθουσα αυτή, διότι η πρόοδος της τεχνολογίας ίσως είναι τέτοια, που θα πρέπει να προβλέψουμε πώς θα μπορούν να διαφυλαχθούν τα ατομικά μας δικαιώματα.

Καθιέρωσε τη θεσμική θεμελίωση του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της χώρας, την οποία αρνήθηκε η τότε αντιπολίτευση και σήμερα την αποδέχεται και τη διακηρύσσει ως Κυβέρνηση.

Προέβλεψε πρωτοποριακά συνταγματικά δικαιώματα, όπως είναι ιδίως το δικαίωμα στο περιβάλλον.

Οργάνωσε το θεσμικό υπόβαθρο της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

Διαμόρφωσε τις προϋποθέσεις για μια αποδοτική και αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση και για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση ικανή να εξασφαλίσει τα συμφέροντα των τοπικών κοινωνιών, ανεξάρτητα βέβαια από το γεγονός ότι στον τομέα του δεύτερου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα, που η Βουλή -η Κυβέρνηση κατά πρώτον το δημιούργησε- δεν το έχει διορθώσει μέχρι σήμερα.

Είναι μία ευκαιρία με την αναθεώρηση του Συντάγματος να ξεκαθαρίσουμε απόλυτα τη θέση μας απέναντι στο πρόβλημα εάν αποδεχόμαστε ή όχι το ενιαίο της διοίκησης του κράτους, διότι με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση το περιφερειακό κράτος, δηλαδή οι νομαρχίες, έχουν μεταβληθεί σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Επίσης, ως εκλεγμένο όργανο η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση δεν υπόκειται στον κοινοβουλευτικό έλεγχο, δηλαδή ουσιαστικά φαλκιδεύεται και η λειτουργία του Κοινοβουλίου.

Αυτές είναι θέσεις τις οποίες έχω υποστηρίξει πολλές φορές. Ελπίζω να ξεκαθαριστεί απόλυτα το μεγάλο αυτό πρόβλημα που αφορά στη χώρα μας με το υπό αναθεώρηση Σύνταγμα.

Στο υπό αναθεώρηση Σύνταγμα πρέπει να θωρακίσουμε όλους τους θεσμούς και τους κανόνες που διέπουν το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα. Κυρίως, πρέπει να εξασφαλίσουμε τη σωστή λειτουργία της δημοκρατίας και να σεβαστούμε την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει φαλκιδευτεί. Στην πολιτική εξουσία που μας εμπιστεύεται ο λαός για να την ασκήσουμε μόνο γι' αυτόν, δεν τηρούμε αυτήν τη βασική συνταγματική αρχή, αφού μεταβιβάσουμε την εξουσία του λαού σε άλλα εξωθεσμικά κέντρα.

Τέτοια κέντρα είναι τα οικονομικά κέντρα τα οποία με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που διαθέτουν χειραγωγούν ουσιαστικά την πολιτική μας ζωή. Η Κυβέρνηση δεν είχε θέσεις εξ' υπαρχής για τη διαπλοκή και για την καταλυτική επίδραση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην πολιτική ζωή της χώρας. Τις θέσεις που αναγκάστηκε να πάρει στην επιτροπή για την Αναθεώρηση του Συντάγματος φαίνεται να τις εγκαταλείπει και να υπαναχωρεί. Αν συμβεί αυτό τότε αναλαμβάνει τεράστιες πολιτικές ευθύνες απέναντι στη λειτουργία της δημοκρατίας και απέναντι στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Θα πρέπει η Κυβέρνηση να γνωρίζει ότι αν θα αφεθούν τα διαπλεκόμενα συμφέροντα να ποδηγετούν την πολιτική εξουσία

α που ο λαός μας έχει εμπιστευθεί με την ψήφο του τότε η δημοκρατία δεν θα λειτουργεί σωστά. Αυτό δυστυχώς συμβαίνει σήμερα.

Η Νέα Δημοκρατία με αίσθημα ευθύνης αγωνίζεται εναντίον της διαπλοκής, όχι μόνο για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος αλλά κυρίως για να προστατέψει τη σωστή λειτουργία της δημοκρατίας. Η αναθεώρηση του Συντάγματος είναι μοναδική ευκαιρία για την προστασία και για την αναβάθμιση των δημοκρατικών μας θεσμών που δεν πρέπει να χαθεί. Η πολιτική μας ζωή πρέπει να είναι κρυστάλλινη και διαυγής διότι μόνο τότε θα την εμπιστευτεί ο λαός. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται και η θέσπιση των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών που θα λειτουργούν ανεξάρτητα από την κυβερνητική εξουσία και θα στοχεύουν στη διαφάνεια της πολιτικής μας ζωής.

Η τιμή του πολιτικού κόσμου που συνδυάζεται απόλυτα με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος είναι δική μας αποκλειστική ευθύνη, ευθύνη ημών των Βουλευτών. Γι' αυτό και η πρότασή μου είναι τα μέλη των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών να διορίζονται με πρόταση του Προέδρου της Βουλής από την Ολομέλεια του Σώματος, να ελέγχονται από το Σώμα και να παύονται από αυτό. Αδυνατώ να διανοηθώ πως στη θέσπιση των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών που στοχεύουν στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος και στη διαφάνεια της πολιτικής ζωής της χώρας, δεν μπορεί να υπάρχει συναίνεση για τη συγκρότησή τους από την Ολομέλεια της Βουλής. Ο αριθμός των ανεξαρτήτων διοικητικών αρχών είναι πολύ περιορισμένος. Η λύση την οποία προτείνει η Κυβέρνηση να διορίζονται οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές από τη Διάσκεψη των Προέδρων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποστηριχθεί ότι θα έχει την ευρύτητα της αποδοχής εκ μέρους του Σώματος αλλά και την εμπιστοσύνη του ελληνικού λαού. Είναι ευθύνη του Κοινοβουλίου και αυτήν την ευθύνη πρέπει να την αναλάβουμε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)  
**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης):** Ο κ. Γκελεστάθης έχει το λόγο.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, αναμφισβήτητα η αναθεώρηση των διατάξεων του Συντάγματος είναι η ύψιστη λειτουργία της Βουλής. Για το λόγο αυτό θα έπρεπε όλες οι πολιτικές παρατάξεις να βρεθούν σύμφωνες στη διατύπωση εκείνων των διατάξεων που είναι απαραίτητες για τη σωστή πορεία της χώρας και του λαού μας.

Το 1985 θεσμοθετήθηκε το ισχύον Σύνταγμα που απετέλεσε τη βάση και για τη σωστή λειτουργία της δημοκρατίας αλλά απετέλεσε και το πλαίσιο για την ανάπτυξη της χώρας μας. Και ο διαδρασμός χρόνος ασφαλώς απέδειξε ότι και οι δύο στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν και γι' αυτό αποτελεί το Σύνταγμα αυτό ένα μεγάλο επίτευγμα της παράταξής μας, που τότε το ΠΑΣΟΚ δεν θέλησε να λάβει μέρος στην ψήφιση του Συντάγματος αυτού και η πράξη του αυτή ασφαλώς το βαρύνει πολιτικά.

Ήρθε η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αναθεώρησε το Σύνταγμα αυτό το 1986 διαπράτοντας δύο πλήγματα κατά της λειτουργίας του πολιτεύματός μας. Πρώτα γιατί αφήρεσε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Ανώτατο Άρχοντα του τόπου μας, τις προνομίες εκείνες που του έδιναν τη δυνατότητα πραγματικά να ασκεί τα καθήκοντά του ώστε όπου χρειάζεται η παρέμβαση του να αποτελούσε το εχέγγυο της σωστής λειτουργίας της δημοκρατίας. Από την άλλη πλευρά η αναθεώρηση εκείνη του Συντάγματος καθιέρωσε την πρωθυπουργική δημοκρατία τα αποτελέσματα της οποίας τα έχει υποστεί ο λαός μας έκτοτε. Τώρα αγαπητοί Συνάδελφοι, χάνεται και μια νέα ευκαιρία με την αναθεώρηση του Συντάγματος. Όχι μόνο δεν δίνονται πάλι οι προνομίες που πρέπει στον Ανώτατο Άρχοντα που απέδειξε η πράξη, ότι η έλλειψη αυτών πόσα προβλήματα δημιουργούν στη σωστή λειτουργία του πολιτεύματός μας, αλλά και από την άλλη πλευρά δεν θέλει η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εκμεταλλευόμενη την κυβερνητική πλειοψηφία να προχωρήσει στη θεσμοθέτηση εκείνων των διατάξεων που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη περαιτέρω της κοινωνίας μας. Ξαν παράδειγμα είναι η θεσμοθέτηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων η έλλειψη των οποίων είναι ένα μεγάλο πολιτικό σφάλμα για την κυβερνητική παράταξη. Περίπου εκατόν πενήντα χιλιάδες φοιτητές και σπουδαστές



είναι σε Πανεπιστήμια άλλων κρατών και μάλιστα και στις χώρες εκείνες που δεν ξέρουμε σε ποια επίπεδο είναι η λειτουργία των ανωτάτων εκπαιδευτικών τους ιδρυμάτων με όλες τις συνέπειες τις οικογενειακές, τις κοινωνικές και τις οικονομικές. Αυτό αποτελεί ένα μεγάλο πολιτικό σφάλμα που δεν θα έπρεπε ο κύριος Πρωθυπουργός να το διαπράξει και με την ευκαιρία αυτής της αναθεώρησης του Συντάγματος.

Με το άρθρο 86 αγαπητοί συνάδελφοι θεσμοθετείται το ακαταδίκτο των Υπουργών; Καταργείται πλέον το πλαίσιο της ευθύνης των Υπουργών, όταν θα απαιτείται η ψήφος των εκατόν ογδόντα Βουλευτών για να ασκηθεί δίωξη έναντι οποιούδήποτε που θα βαρύνεται με οποιοδήποτε θέμα που θα έπρεπε να λογοδοτεί; Άλλωστε και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται παράλληλα το θέμα της παραγραφής οπωσδήποτε καταργείται ουσιαστικά η διάταξη "περί ευθύνης των Υπουργών". Και παράλληλα το γεγονός ότι στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο θα μετέχουν και σύμβουλοι επικρατείας οι οποίοι είναι για άλλα θέματα και όχι για ποινικά, πιστεύω ότι αποδυναμώνει ακόμα περισσότερο το θεσμό αυτό περί ευθύνης Υπουργών. Θα πρέπει να αποτελείται το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και το Δικαστικό Συμβούλιο μόνο από Αρεοπαγίτες και την κατηγορία να την ασκεί ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου.

Το θέμα της διαφάνειας και ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών πρέπει να είναι ένα από τα βασικά αντικείμενα του Ελεγκτικού Συνεδρίου που και με αυτόν τον τρόπο θα κατοχυρωθεί περισσότερο ο θεσμός και της λειτουργίας των κομμάτων, αλλά και των πολιτικών προσώπων που γνωρίζουμε όλοι μας ποια προσπάθεια γίνεται ευτελισμού τους.

Θα έπρεπε το Ελεγκτικό Συνέδριο παράλληλα να ελέγχει όλες τις δαπάνες του κράτους και όλες τις δαπάνες όσων προσώπων χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Ο έλεγχος του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης θα πρέπει να μπορεί να φθάνει μέχρι φυσικού προσώπου. Θα πρέπει να μπορεί να αφαιρείται η άδεια λειτουργίας οποιουδήποτε Μέσου Μαζικής Ενημέρωσης που θα παραβαίνει συγκεκριμένες διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία τους και να χορηγείται ο απαιτούμενος χρόνος για την προβολή των κομμάτων κατά τις προεκλογικές περιόδους από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ώστε να σταματήσει και από της πλευράς αυτής η διαπλοκή η οποία είναι γνωστή σε όλους μας ότι συντελείται και με τον τρόπο αυτό.

Θα πρέπει να καθιερωθεί ο κοινοβουλευτικός έλεγχος στα Τμήματα Διακοπών των Εργασιών της Βουλής. Δεν είναι δυνατόν για τρεις μήνες ή και περισσότερο να μην υπάρχει ο κοινοβουλευτικός έλεγχος. Μιλούμε όλοι για την αναβάθμιση του ρόλου των Βουλευτών, για την αναβάθμιση των εργασιών της Εθνικής Αντιπροσωπείας. Ένας τρόπος βασικός, ίσως, είναι και η λειτουργία του κοινοβουλευτικού ελέγχου κατά το διάστημα των διακοπών των εργασιών του Σώματος, ώστε ο Βουλευτής να μπορεί και από της πλευράς αυτής να επιτελεί το καθήκον του και να έχει την παρουσία του στην πολιτική ζωή του τόπου μας και στις εργασίες της Εθνικής Αντιπροσωπείας.

Η εκλογή των προέδρων των ανωτάτων δικαστηρίων θα πρέπει βεβαίως να γίνεται από την Κυβέρνηση, αλλά από το σύνολο των αντιπροέδρων, οι οποίοι να εκλέγονται από την Ολομέλεια των Σωμάτων. Διότι διαφορετικά οι θεσμοθετήσεις αυτές δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ότι θα αφήνουν το περιθώριο να γίνεται η γνωστή εκμετάλλευση και της δικαστικής εξουσίας από εκείνους οι οποίοι έχουν τους δικούς τους σκοπούς να υποβαθμίσουν και τη λειτουργία της δικαιοσύνης.

Στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει επιτέλους να πραγματοποιηθεί η ουσιαστική λειτουργία του τρίτου βαθμού της εκλογής του περιφερειακού συμβουλίου και κατά συνέπεια του περιφερειάρχη. Διότι η έλλειψη του θεσμού αυτού σήμερα είναι με τα γνωστά αποτελέσματα.

Ο διοριζόμενος με τα κομματικά κριτήρια από την Κυβέρνηση Περιφερειάρχη πρώτα απ' όλα έχει καταργήσει ουσιαστικά το δεύτερο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους Νομάρχες και βεβαίως είναι ο κομματικός γκαουλάιτερ στην περιφέρεια με τις γνωστές επιπτώσεις. Γι' αυτόν το λόγο θα χαθεί και αυτή η ευ-

καιρία, ώστε ο τρίτος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης να λειτουργήσει ουσιαστικά.

Γιατί να μη γίνονται τοπικά δημοψηφίσματα στα θέματα που αφορούν τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες να αποφασίζουν για τα θέματα αυτά και όχι ορισμένοι άνθρωποι από το κέντρο, από την Κυβέρνηση, να αποφασίζουν καλύτερα για εκείνους οι οποίοι έχουν τα θέματα που αντιμετωπίζουν κάθε μέρα στη ζωή τους;

Ο έλεγχος των οικονομικών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να πραγματοποιείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και ξέρετε αυτό τι επωφελές θα είναι για τη λειτουργία των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις Ανεξάρτητες Αρχές θα πρέπει να είναι εκλεγμένα με τέτοιον αδιάβλητο τρόπο, ώστε να μπορούν να επιτελούν το καθήκον τους, όπως η ονομασία τους είναι, σαν Ανεξάρτητες Αρχές. Διότι ο τρόπος αυτός με τον οποίο επιχειρεί η Κυβέρνηση τώρα να θεσμοθετήσει την εκλογή τους βέβαια είναι τόσο απαράδεκτος, που υποβαθμίζει τη λειτουργία μας για να σχολιάσουμε λεπτομερώς τον τρόπο αυτό.

Τα 3/4 της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής να εκλέγουν τα πρόσωπα αυτά που θα στελεχώνουν τις Ανεξάρτητες Αρχές. Δηλαδή όπως είναι σήμερα και θα είναι, αφού είναι θέμα τροποποίησης του Κανονισμού λειτουργίας των εργασιών της Βουλής, οι δώδεκα είναι στην κυβερνητική παράταξη, δύο είναι στην Αξιωματική Αντιπολίτευση και από ένας στα άλλα δύο κόμματα της Αντιπολίτευσης.

Κατά συνέπεια για ποια σωστή εκλογή της στελέχωσης των Ανεξάρτητων Αρχών μπορούμε να ομιλούμε; Να θεσμοθετηθεί ότι η εκλογή αυτή θα γίνεται από τα 3/4 της Διαρκούς Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, που εν πάση περιπτώσει είναι μια διαδικασία που θα εγγυάται το αδιάβλητο της εκλογής των σωστών προσώπων που πρέπει να τοποθετούνται στις θέσεις αυτές.

Δεν επαρκεί ο χρόνος των δέκα λεπτών, αγαπητοί Συνάδελφοι, που έχουμε στη διάθεσή μας για να αναπτύξουμε τις απόψεις μας σ' αυτό το βασικό θέμα της λειτουργίας του Σώματος, για την Αναθεώρηση των διατάξεων του Συντάγματος. Βέβαια θα μας δοθεί η ευκαιρία και στη συζήτηση των άρθρων να αναφερθούμε αλλά θα έπρεπε, κύριε Πρόεδρε, να δοθεί μια δυνατότητα στο σύνολο των αγαπητών Συναδέλφων που ήθελαν να ομιλήσουν, ώστε εγγραφόμενοι να ξέρουν ότι θα έχουν τη δυνατότητα να ομιλήσουν πράγμα το οποίο δεν έγινε. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)  
**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης):** Ο κ. Σιούφας έχει το λόγο.

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ:** Κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώνεται η γενική συζήτηση επί του Συντάγματος σήμερα και νομίζω ότι θα επιτρέψετε στον ομιλούντα να στρέψει τη συζήτηση σε τρία θέματα που αν δεν κάνω λάθος δεν απησχόλησαν όσο θα έπρεπε τη συζήτηση που έχει γίνει μέχρι σήμερα. Και είναι καίριας σημασίας και τα τρία. Θα μου επιτρέψετε όμως να αρχίσω από το τέλος και όχι από την αρχή:

Και αναφέρομαι στο άρθρο 24 του Συντάγματος. Εμείς ήρθαμε με μια συγκεκριμένη πρόταση η οποία κρατεί την κατάκτηση που έφερε το Σύνταγμα του 1975 με το άρθρο 24 του Συντάγματος σε ό,τι αφορά την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων και επ' αυτού η Νέα Δημοκρατία με την τροποποίηση την οποία κατέθεσε πριν από λίγες ημέρες συνεισέφερε ακόμη περισσότερο στο όλο θέμα. Θα επιτρέψετε, όμως, στον ομιλούντα να δώσει στην Εθνική Αντιπροσωπεία δύο υπαρκτά προβλήματα που χρήζουν αντιμετώπισης. Και τα υπαρκτά προβλήματα που χρήζουν αντιμετώπισης είναι:

Πρώτον, το θέμα των δασοχέντων αγρών. Και τι εννοώ, κύριοι συνάδελφοι. Εννοώ τα κτήματα εκείνα τα οποία υπάρχουν στην ελληνική περιφέρεια και στα οποία -δεν θα ήθελα βέβαια να ταλαιπωρήσω την Εθνική Αντιπροσωπεία αυτήν την ώρα- με το γεγονός ότι ανεφύησαν ορισμένοι θάμνοι, ενώ υπάρχει ιδιοκτησία του Έλληνα πολίτη, εξαιτίας της παρερμηνείας που γίνεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος αλλά και στη νομοθεσία, ο πολίτης στερείται την περιουσία του. Αυτό είναι ένα θέμα που

το Σύνταγμα πρέπει να το αντιμετωπίσει διότι πολλά από τα προβλήματα τα οποία δημιουργούνται στην ελληνική περιφέρεια προκύπτουν απ' αυτόν το λόγο.

Και τι προτείνει ο ομιλών: Αντιμετώπιση του προβλήματος με μεταβατική διάταξη στην Αναθεώρηση του Συντάγματος, ώστε να μη θίξουμε τον πυρήνα της διάταξης αλλά να αντιμετωπίσουμε υπαρκτό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν εκατοντάδες χιλιάδες συμπολίτες μας, δηλαδή την τύχη της ιδιοκτησίας τους επειδή ανεφύησαν μέσα σ' αυτή ορισμένοι θάμνοι και συνεπώς δεν μπορούν ούτε καν να την χρησιμοποιήσουν, να μπουν μέσα. Έγινε πλέον δασική έκταση στην οποία δεν μπορούν να μπουν.

Και το δεύτερο θέμα το οποίο επίσης πρέπει να απασχολήσει την Εθνική Αντιπροσωπεία, είναι εκείνο το οποίο αναφέρεται στους οικοδομικούς συνεταιρισμούς και οι οποίοι μέχρι το 1975, πριν την ψήφιση αυτού του Συντάγματος, είχαν πλήρη αναγνώριση της ιδιοκτησίας και ότι οι χώροι στους οποίους οι συνεταιρισμοί αυτοί είχαν εγκατασταθεί και είχαν γίνει αγοραπωλησίες δεν αποτελούσαν δάση.

Και αυτό είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα και δεν μπορεί, αν θέλει να είναι η Εθνική Αντιπροσωπεία αλλά και αναθεώρηση του Συντάγματος ζώσα, να μην το αντιμετωπίσει με τέτοιο τρόπο, δηλαδή με μεταβατική διάταξη και με εφάπαξ εκδιδόμενο νόμο. Αυτό πρέπει να γίνει, αν θέλουμε να είμαστε συνεπείς και να θέλουμε πράγματι οι πολίτες να τιμούν την πολιτική και τους πολιτικούς και αυτό το οποίο γίνεται στην Εθνική Αντιπροσωπεία. Υπάρχουν, λοιπόν, δύο καίρια θέματα τα οποία πρέπει να μας απασχολήσουν.

Έρχομαι τώρα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να θίξω μία άλλη πλευρά της αναθεώρησης, η οποία θα έρθει ως συνέχεια αυτής καθεαυτής της αναθεώρησης. Αναφέρομαι στον Κανονισμό της Βουλής, που θα υποστεί τρομακτικής έκστασης τροποποιήσεις μετά την αναθεώρηση εκατόν τριάντα σχεδόν διατάξεων και παραγράφων σε διατάξεις του Συντάγματος. Με λίγα λόγια θα υπάρξει γενικευμένη τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής και αυτό θα προέλθει από την έκταση της αναθεώρησης και την αναθεώρηση σημαντικών διατάξεων που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία της Βουλής.

Η πρόταση και ο στόχος της Νέας Δημοκρατίας κατά την τροποποίηση του Κανονισμού, όπως συμβαίνει και με την ίδια την αναθεώρηση, θα είναι πρώτα η ουσιαστική αναβάθμιση του ρόλου της ίδιας της Βουλής, τόσο στην Ολομέλεια όσο και στην περίπτωση που η Εθνική Αντιπροσωπεία δεχθεί να γίνεται κοινοβουλευτικός έλεγχος στα Τμήματα. Γιατί όταν θα φθάσουμε σε αυτό το σημείο, θα δούμε ότι αυτό είναι ένα τεράστιο θέμα. Και πρέπει σοβαρά να απασχολήσει τη Βουλή το αν θα πρέπει η Ολομέλεια να εκχωρήσει αρμοδιότητες κοινοβουλευτικού ελέγχου στα τμήματα.

Δεύτερος στόχος είναι η διασφάλιση της δημοσιότητας εκείνης που θα επιτρέπει κατά τις εργασίες της Βουλής στο σύνολό τους να έχει πρόσβαση η κοινή γνώμη. Και τρίτος είναι η αναβάθμιση του ρόλου και της αποστολής του Βουλευτή καθώς και η διευκόλυνση του έργου του.

Με την ευκαιρία της τελευταίας τροποποίησης του Κανονισμού, ο ομιλών -έχετε λάβει γνώση- έκανε μία σειρά παρατηρήσεων, που σχετίζονται με τη μακρά θητεία του στην Εθνική Αντιπροσωπεία και την πείρα την οποία απέκτησε ως κοινοβουλευτικός αντιπρόσωπος, για διατάξεις που πρέπει να συμπληρωθούν, να τροποποιηθούν ή και νέες που πρέπει να μπουν, όπως αυτή την οποία θα σας πω στη συνέχεια, για να γίνει πιο ουσιαστική και αποτελεσματική η λειτουργία της Εθνικής Αντιπροσωπείας.

Ας έρθουμε, λοιπόν, να δούμε σε ποια σημεία θα υπάρξει τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής από την αναθεώρηση του Συντάγματος, εάν οι διατάξεις αυτές ψηφιστούν. Σας ανέφερα πριν τροποποιήσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία της Ολομέλειας ή των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, επειδή αναθεωρούνται τα άρθρα 66 και επόμενα του Συντάγματος.

Δεύτερον, θα αλλάξει ο ρόλος της Διάσκεψης των Προέδρων, εφόσον στα πλαίσια του άρθρου 101 του Συντάγματος γίνει δεκτό, ότι αρμόδια για τη συγκρότηση των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών θα είναι η Διάσκεψη των Προέδρων. Και ο ο-

μιλών, αλλά και η Νέα Δημοκρατία, δεν έχουμε δεχθεί αυτή, τη ρύθμιση. Εμείς πιστεύουμε ότι για τη συγκρότηση των ανεξάρτητων δημόσιων ή διοικητικών αρχών την ευθύνη πρέπει να έχει η αντίστοιχη Κοινοβουλευτική Επιτροπή. Θίγω απλά το θέμα για να σας ενημερώσω για τα σημεία του Κανονισμού της Βουλής στα οποία θα υπάρξει ανάγκη τροποποίησης.

Έρχομαι τώρα στα θέματα των αρμοδιοτήτων, που σας ανέφερα πριν, της Ολομέλειας και των Τμημάτων. Τίθεται το κορυφαίο θέμα του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Ο ομιλών από μακρού υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατόν κατά το Τμήμα Θερινών Διακοπών της Βουλής να μην υπάρχει κοινοβουλευτικός έλεγχος. Τώρα θα μας παρουσιαστεί η ευκαιρία να το θεσμοθετήσουμε. Δεν είναι δυνατόν η Κυβέρνηση μεταξύ αρχών Ιουνίου και αρχών Οκτωβρίου να είναι στο απορρόβλητο του κοινοβουλευτικού ελέγχου και της ζώσας συζήτησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου στην Εθνική Αντιπροσωπεία.

Γι' αυτό το θέμα πιστεύω ότι και ο Πρόεδρος της Βουλής και το Προεδρείο, αλλά και η ίδια η Κυβέρνηση καταλαβαίνει ότι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος δεν είναι μόνο δικαίωμα της Αντιπολίτευσης. Είναι για το καλό της ίδιας της Κυβέρνησης -της όποιος κυβέρνησης- να λειτουργεί αδιάληπτα ο κοινοβουλευτικός έλεγχος, όπως λειτουργεί και η νομοθετική εργασία. Διότι εδώ βλέπουμε ότι έχουμε μία ανισορροπία των δύο μεγάλων κεφαλαίων δράσης και έργου στο εθνικό Κοινοβούλιο. Επίσης, κύριοι συνάδελφοι, ένα άλλο τεράστιο κεφάλαιο το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει, είναι ο τρόπος συζήτησης του προϋπολογισμού και του απολογισμού της Βουλής. Έχει πετρώσει πλέον αυτή η κατάσταση, έχει γίνει μία διαδικασία, στην οποία ουδείς δίνει σημασία, διότι και οι τριακόσιοι να συμμετέχουν και να επιθυμούν κάτι να αλλάξει στον προϋπολογισμό, δεν μπορούν να το πετύχουν.

Άρα, λοιπόν, πρέπει να δούμε τι συμβαίνει στα άλλα εθνικά Κοινοβούλια σε ολόκληρο τον κόσμο και να αλλάξουμε -διότι πράγματι χρειάζεται- τον τρόπο συζήτησης του προϋπολογισμού, για να είναι ουσιαστική η συμμετοχή του Κοινοβουλίου. Διότι δεν νοείται να μην μπορεί να αλλάξει το Κοινοβούλιο ούτε μία γραμμή ούτε έναν αριθμό στον προϋπολογισμό και από την επόμενη μέρα της ψήφισης του προϋπολογισμού ο Υπουργός των Οικονομικών να είναι στη διάθεσή του, να φέρει τα πάνω κάτω με αποφάσεις του, μεταφέροντας κονδύλια από Υπουργείο σε Υπουργείο, με όποιον τρόπο εκείνος προαιρεθεί ή βούληται ο όποιος Υπουργός Οικονομικών. Αυτό μπορεί να το κάνει την επομένη της ψήφισης και η Βουλή κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού δεν μπορεί να το πράξει.

Κύριοι συνάδελφοι, θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι αυτό είναι τρελό, είναι εξωφρενικό. Γι' αυτό και δεν παρακολουθεί κανένας τη συζήτηση του προϋπολογισμού είτε στη Διαρκή Επιτροπή είτε στην Ολομέλεια.

Είπα Διαρκή Επιτροπή, ενώ πρέπει να συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ο προϋπολογισμός να συζητείται κατά Υπουργείο, να εμφανίζεται -απλά καταθέτω μία ιδέα- σε κάθε μία από τις Διαρκείς Επιτροπές ο Υπουργός, για να δικαιολογήσει πού θα δαπανήσει τα χρήματα που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο του Υπουργείου του. Διότι απ' ό,τι γνωρίζετε όλα τα Υπουργεία έχουν μόνο δαπάνες, πλην του Υπουργείου των Οικονομικών, που έχει και έσοδα.

Συνεπώς, πρέπει να εμφανίζεται ο Υπουργός, για να πει πώς θα ξοδέψει τα λεφτά του Υπουργείου του. Αυτή είναι η ουσιαστική συζήτηση. Δίνω μία ιδέα.

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ:** Προϋπολογισμός μηδενικής βάσης.

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ:** Αυτό είναι ένα άλλο τεράστιο κεφάλαιο.

Θα μας δοθεί βεβαίως η ευκαιρία να τα πούμε αυτά, όταν συζητηθούν τα αντίστοιχα άρθρα. Αυτό για το οποίο σας μίλησα τώρα θα προκύψει από την ανάγκη τροποποίησης των άρθρων 79 παράγραφος 3 και 7 του Συντάγματος, για την περίπτωση του προϋπολογισμού.

Να έρθω στο τελευταίο θέμα, κύριε Πρόεδρε, και θα ήθελα την προσοχή σας, σε αυτήν τη γενικευμένη αναθεώρηση του Κανονισμού λειτουργίας της Βουλής και θα σταθώ στο άρθρο

142α' του Κανονισμού της Βουλής.

Το άρθρο 142α' του Κανονισμού της Βουλής είναι εκείνο που σοφά έχει τεθεί και με το οποίο είναι εξοπλισμένη η Κυβέρνηση να έρχεται στη Βουλή και να κάνει ολίγου χρόνου συζήτηση με τους αρχηγούς των κομμάτων για να ανακοινώσει τρέχοντα σοβαρά θέματα, τα οποία πρέπει να συζητηθούν στη Βουλή. Αν πράγματι θέλουμε να είναι το κέντρο της πολιτικής η Βουλή και αυτό είναι ευθύνη της εκάστοτε κυβέρνησης αυτές οι ανακοινώσεις και των Υπουργών και του Πρωθυπουργού κανονικά πρέπει να γίνονται στην Εθνική Αντιπροσωπεία και όχι στα γραφεία των Υπουργείων.

Μετά, κύριοι συνάδελφοι, μην κάνουμε παράπονα εμείς ή ο Πρόεδρος της Βουλής ότι δεν είναι στο ύψος της ή δεν αντικρίζεται από τους πολίτες, που απέχουν, η Εθνική Αντιπροσωπεία. Ο πολίτης δεν μπορεί να παρακολουθήσει τα τεχνικά θέματα του νομοθετικού έργου ή του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Θα στεκόταν όμως στην Εθνική Αντιπροσωπεία, εάν οι κυβερνήσεις έρχονταν και έκαναν εδώ τις ανακοινώσεις, μέσα στη Βουλή, όπως και ο Πρωθυπουργός, για τα πολιτικά ζητήματα, τα οποία πρόκειται να χειριστούν και όχι στα γραφεία των Υπουργείων. Έτσι θα γίνει το κέντρο της εθνικής ζωής και της πολιτικής ζωής η Εθνική Αντιπροσωπεία.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Ποια είναι η πρότασή μου; Το δικαίωμα γι' αυτού του είδους λειτουργίας του 142α' να μην την έχει μόνο ο Πρωθυπουργός. Να την έχουν και οι αρχηγοί των κομμάτων οσάκις θεωρούν ότι πρέπει να συζητηθεί ένα τρέχον σοβαρό ζήτημα που αφορά τον ελληνικό λαό και να έχουν και εκείνοι την πρωτοβουλία, οι αρχηγοί των κομμάτων και όχι μόνο ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης.

Με αυτά τα λίγα τελειώνω, κύριοι συνάδελφοι, και να σας ευχαριστήσω γιατί είχα την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης):** Ο κ. Κοσμάς Σφυρίος έχει το λόγο.

**ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ:** Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, συζητούμε κάνοντας γενικές τοποθετήσεις και θα ακολουθήσουν τους επόμενους μήνες οι συζητήσεις για όλα τα άρθρα των αναθεωρητέων διατάξεων. Το βασικό έργο που έχει αυτή η αναθεωρητική Βουλή, είναι η αναθεώρηση του Συντάγματος της χώρας για τον 21ο αιώνα.

Εκφράζοντας μια γενική, κατά την άποψή μου, επιθυμία του ελληνικού λαού, θα ήθελα να πω ότι είναι η φύση του αντικειμένου τέτοια, που επιβάλλει να αναζητήσουμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό τη συναίνεση των πολιτικών κομμάτων ώστε οι διατάξεις που τελικά θα περιληφθούν στο αναθεωρημένο Σύνταγμα, να έχουν κατά το δυνατό ευρύτετη αποδοχή από την Εθνική Αντιπροσωπεία.

Για μερικά από τα ζητήματα τα οποία τέθηκαν προηγουμένως από τους συναδέλφους που μίλησαν, θα ήθελα πολύ συνοπτικά να πω ότι σε άλλα συγκλίνουμε και σε άλλα μπορούμε να ανταλλάξουμε τις απόψεις μας και να καταλήξουμε σε αποφάσεις. Είναι χαρακτηριστικό από την Επιτροπή που επεξεργάστηκε τις αναθεωρητέες διατάξεις, ότι περίπου οι μισές, (δέκα ομόφωνα και τριάντα πέντε με ευρύτατη πλειοψηφία), ήταν οι διατάξεις που έτυχαν πλήρους σχεδόν υποστήριξης από το σύνολο των Βουλευτών της Επιτροπής. Οι άλλες μισές, περίπου σαράντα πέντε άρθρα, είχαν μια απλή πλειοψηφία της επιτροπής. Πρέπει να εντεινουμε την προσπάθεια συναίνεσης κατά τη συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής.

Θα πω μερικά πράγματα σχετικά μ' αυτά που έθιξε προηγουμένως ο γραμματέας της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και ορισμένοι Βουλευτές. Πρώτα όμως ήθελα να τονίσω ορισμένα, που τα θεωρώ κεφαλαιώδη σ' αυτήν τη γενική συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος.

Μπορεί το τελευταίο τέταρτο του αιώνα που πέρασε να εμπεδώθηκε η δημοκρατία στη χώρα μας, να εμπεδώθηκε η λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, όμως είναι απόλυτα επιβεβλημένο το νέο Σύνταγμα να τεθεί σε σύγχρονες βάσεις, που να ανταποκρίνονται στις διεθνείς και ελληνικές συνθήκες του 21ου αιώνα.

Για παράδειγμα, θα αναφέρω τους κινδύνους και τις συνθή-

κες που προσδιορίζει η εξέλιξη της βιοτεχνολογίας. Γι' αυτό εισηγείται η Επιτροπή να ψηφίσουμε διατάξεις για την προστασία της γενετικής ταυτότητας των πολιτών. Άλλο παράδειγμα είναι οι συνθήκες που προσδιορίζονται από την εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφορικής. Γι' αυτό και εισηγούμεθα τις διατάξεις για την προστασία των πολιτών από τη συγκέντρωση και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Άλλο παράδειγμα: οι συνθήκες που προσδιορίζονται από τη συγκεντρωμένη ιδιότητα της εξουσίας των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και κυρίως των ηλεκτρονικών μέσων.

Γι' αυτό και γίνεται η πρόταση να περιληφθούν στο Σύνταγμα διατάξεις, οι οποίες να προστατεύουν την πολιτική ζωή, αλλά και τη δημοκρατία από την ισχύ των διαπλεκόμενων λειτουργιών των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, αλλά και την απεμπλοκή τους από τα έργα και από τις προμήθειες του ελληνικού δημοσίου.

Τονίζουμε με αυτά τα παραδείγματα μερικά στοιχεία απ' αυτήν τη προσπάθεια αναθεώρησης, που οφείλεται στις εξελίξεις που είχαμε από το 1975 έως σήμερα. Αυτά τα είκοσι πέντε χρόνια, έφεραν στο προσκήνιο του πολιτικού μας βίου αυτά τα στοιχεία που ανέφερα προηγουμένως και πολλά άλλα που δεν υπήρχαν μέχρι το 1975, όταν καταρτίστηκε το ισχύον Σύνταγμα.

Πέρα όμως απ' αυτά τα νέα στοιχεία που είχαμε στην εικοσιπενταετία, οι εξελίξεις που υπήρξαν στην ισχύ των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και ο εντονότερος ανταγωνισμός μεταξύ των πολιτικών και των κομμάτων, έχει αναδείξει ως ζήτημα προτεραιότητας, κάτω από τις σύγχρονες συνθήκες, το χαρακτηριστικό μενο πολλές φορές σ' αυτήν την Αίθουσα, ως "πολιτικό" χρήμα.

Θεωρώ ότι για να δώσουμε ως Εθνική Αντιπροσωπεία, (αξιοποιώντας την ευκαιρία της αναθεώρησης του Συντάγματος), μια απάντηση αποτελεσματική στο ζήτημα αυτό, είναι απόλυτα επιβεβλημένο να προχωρήσουμε σε μια τολμηρή τομή του πολιτικού μας συστήματος, που να έχει τις βάσεις της στο αναθεωρημένο Σύνταγμα.

Και επειδή θεμέλιο του πολιτεύματός μας, της προεδρευόμενης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, είναι το Κοινοβούλιό μας, το αφορά ιδιαίτερα η τομή στο πολιτικό σύστημα -εκτός από τους περιορισμούς στην ισχύ των ΜΜΕ- να μην κινδυνέψει το πολιτεύμα μας να γίνει προεδρευόμενη τηλεοπτική δημοκρατία. Βεβαίως καταλαβαίνετε ότι έχουμε ιδιαίτερη ευθύνη να επιβάλουμε περιορισμούς και ελέγχους ώστε τελικά να διευθετήσουμε το όλο ζήτημα που χαρακτηρίστηκε ως πολιτικό χρήμα. Αφορά, κατά την άποψή μας άμεσα το λειτουργήμα του νομοθετή, πρώτο σε ό,τι αφορά τον τρόπο ανάδειξης των Βουλευτών και δεύτερο σε ό,τι αφορά το στάτους του Κοινοβουλίου μας στο οικοδόμημα του όλου πολιτικού μας συστήματος.

Για τον τρόπο ανάδειξης των Βουλευτών, θεωρώ αναγκαίο για τον 21ο αιώνα να δοκιμάσει η χώρα μας ένα νέο εκλογικό σύστημα, που να περιορίζει στο ελάχιστο τους προσωπικούς ανταγωνισμούς, τις τεράστιες εκλογικές δαπάνες των υποψηφίων και των κομμάτων και να φέρνει στο προσκήνιο την αντιπαράθεση των ιδεών, την αντιπαράθεση των προγραμμάτων των πολιτικών φορέων του πολιτικού μας συστήματος.

Πιστεύουμε ότι το σύστημα πρέπει να ενισχύει τη λειτουργία κομμάτων με αρχές, με πολιτικές θέσεις και με επεξεργασμένα προγράμματα και με εσωκομματική δημοκρατία στη λήψη αποφάσεων και για την αξιολόγηση των στελεχών τους. Εγώ προσωπικά τάσσομαι ανεπιφύλακτα υπέρ ενός εκλογικού συστήματος μικτού. Δηλαδή να εκλέγεται ένα μέρος του Εθνικού μας Κοινοβουλίου με περιφερειακές λίστες υποψηφίων, χωρίς σταυρούς προτίμησης, χωρίς τεράστιες δαπάνες και χωρίς προσωπικούς οξύτατους ανταγωνισμούς των υποψηφίων, με την απλή αναλογική και το υπόλοιπο Κοινοβούλιο να εκλέγεται από στενές, μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες το κάθε κόμμα να έχει έναν υποψήφιο και η αντιπαράθεση να έχει καθαρά πολιτικά και όχι προσωπικά χαρακτηριστικά. Ένα τέτοιο σύστημα εφαρμόζόμενο στη χώρα μας επί σειράς τετραετιών εξυγιάνει την πολιτική ζωή έναντι του πολιτικού χρήματος των προσώπων, εξαλείφει το ρουσφέτι που συντηρείται όσο διατηρείται ο πελατειακός χαρακτήρας του συστήματος.

Τέλος σε ό,τι αφορά το status του Κοινοβουλίου πολλά εξαρ-

τώνται από την ευρύτατη δημοσιότητα της λειτουργίας του, με αντικειμενική, όχι διαστρεβλωτική προβολή του θεμελιώδους θεσμικού του ρόλου. Θα συμφωνούσαμε στην άποψη να μετατραπεί το Κοινοβούλιο σε επίκεντρο του πολιτικού βίου (και όχι τα παράθυρα των τηλεοπτικών σταθμών) και όποια πρόταση μπορεί να συνεισφέρει ο κάθε συνάδελφος προς αυτήν την κατεύθυνση, νομίζω ότι είναι θετική, ως συνεισφορά στο διάλογο που έχουμε ανοίξει. Με τους περιοριστικούς κανόνες, στην παρουσία των πολιτικών στα ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, να στραφεί το ενδιαφέρον των Βουλευτών στο Κοινοβούλιο ως του επισήμου και πλέον προβεβλημένου προς το λαό βήματος. Με αυτές τις θεσμικές τομές να συνειδητοποιήσουν οι πολίτες ότι οι εκλεγμένοι εκπρόσωποί τους ασκούν ένα από τα κορυφαία λειτουργήματα του πολιτεύματός μας ανερίσπαστοι και αφοσιωμένοι, το λειτουργήμα του νομοθετούν. Και βέβαια όπως όποιοι ασκούν το λειτουργήμα του διοικούν ως Υπουργοί, γνωρίζετε ότι υπάρχει ασυμβίβαστο στην ταυτόχρονη άσκηση του επαγγέλματός τους. Έτσι το επάγγελμα θα πρέπει να είναι ασυμβίβαστο, κατά την άποψή μου, και με το λειτουργήμα του νομοθετούν. Με την ίδια ακριβώς έννοια, όπως ισχύει και για τη λειτουργία των Υπουργών στην άσκηση των διοικητικών τους καθηκόντων.

Θα ήθελα να δώσω μια απάντηση, αγαπητοί συνάδελφοι, σε ορισμένα θέματα τα οποία τέθηκαν προηγουμένως, διατάξεις. Άκουσα από Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας να χαρακτηρίζουν ως ανόμημα την κατάργηση των προνομίων -λέει- του Προέδρου της Δημοκρατίας που έγινε το 1986. Εμείς θεωρούμε ότι ήταν επιβεβλημένη εκείνη η αναθεώρηση, διότι έδινε μεγαλύτερη έμφαση στον κοινοβουλευτικό δημοκρατικό χαρακτήρα που έχει το πολίτευμά μας και βέβαια δεν νομίζω ότι από το 1986 μέχρι τώρα προέκυψε το παραμικρό πρόβλημα σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, με την εφαρμογή αυτών των συνταγματικών διατάξεων.

Μάλιστα μπορούν να πούμε ότι υπάρχει και υποδειγματική λειτουργία τόσο στο επίπεδο του Προέδρου της Δημοκρατίας, όσο και στο επίπεδο των λοιπών θεσμών της δημοκρατίας μας.

Τώρα σε ό,τι αφορά την πρόταση που γίνεται από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια: Χαρακτηρίστηκε ότι είναι μεγάλο σφάλμα η μη θεσμοθέτηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων και μάλιστα εγκυκαλείται και ο Πρωθυπουργός που διαπράττει (όπως είπαν) τέτοιο σφάλμα.

Αν εγκυκαλείτε κάποιον, εγκυκαλείτε κατ' αρχήν τον ιδρυτή της Νέας Δημοκρατίας, διότι η διάταξη αυτή του Συντάγματος που δεν επιτρέπει ιδιωτικά κερδοσκοπικού χαρακτήρα πανεπιστήμια, είναι του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Και πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι μπορεί, αν θέλει, ο ιδιωτικός τομέας να προχωρήσει στην ίδρυση πανεπιστημίων, μπορεί μέσα από νομικά πρόσωπα που συγκροτούνται, με κληροδότημα που μπορεί να κάνει. Εκείνο που δεν μπορεί να κάνει είναι, να ιδρύσει εταιρείες κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τις οποίες να λειτουργούν τα πανεπιστήμια. Και εκεί υπάρχει μία διάσταση απόψεων και βεβαίως θα την στηρίζουμε με τα επιχειρήματά μας κατά τη συζήτηση στο Κοινοβούλιο.

Τώρα στο σημαντικότερο θέμα του άρθρου 24 να πω δύο λόγια και να κλείσω, διότι δεν έχω περισσότερο χρόνο. Συμφωνώ με την άποψη ότι πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις του άρθρου 24. Περίπου ο Γραμματέας της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας ο κ. Σιούφας πρότεινε να γίνει τροποποίηση του άρθρου 24, αλλά λέει με μεταβατικές διατάξεις. Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης λέει ότι πρέπει να γίνει τροποποίηση του άρθρου 24, όπως και άλλοι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας. Βλέπω εδώ ότι υπάρχουν, από ό,τι καταλαβαίνω, δύο γλώσσες μέσα στο κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Εγώ θα ήθελα να καταθέσω ...

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Δεν είναι το θέμα μας εκεί. Ως Βουλευτές θα πει ο καθένας την άποψή του και θα ψηφίσουμε.

**ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ:** Γι' αυτό να πω και εγώ τη δική μου άποψη ...

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Γι' αυτό δεν πρέπει να μπαίνει κομματικό το θέμα. Πρέπει να είναι ανοικτή η συ-

ζήτηση του Συντάγματος.

**ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ:** Επισημαίνω πάντως μία διάσταση απόψεων.

Και ήθελα να πω και τη δική μου άποψη, πάνω σ' αυτό που ανέφερε και προηγουμένως ο κ. Σιούφας. Υποστηρίζω ότι, δεν μπορεί ο ένας υπάλληλος που έχει την ιδιότητα, ας πούμε, του δασοφύλακα ή του δασολόγου έστω να κρίνει ότι κάποιο χωράφι είναι δασική έκταση, γιατί έβγαλε, για παράδειγμα, ορισμένους θάμνους. Το κρίνει ένας, όταν όλοι οι υπόλοιποι επιστήμονες με συγκροτημένη επιχειρηματολογία μπορούν να δώσουν - και έχουν δώσει ήδη- τις χρήσεις γης στην ευρύτερη έκταση και επιβάλλει ο ένας την άποψή του.

Να σκεφθείτε ότι εμείς στα Δωδεκάνησα -που σε ορισμένα από τα νησιά έχουμε Κτηματολόγιο- έχουμε το Κτηματολόγιο το οποίο λέει ότι κάποια έκταση είναι "αγρός σπόριμος", άλλο είναι "βοσκότοπος". Και έρχεται ο ένας δασικός υπάλληλος και λέει ότι όχι, κατά την άποψή μου, αυτό είναι δασική έκταση και επιβάλλει όλους αυτούς τους περιορισμούς στην ιδιοκτησία που αναφέρατε προηγουμένως.

Και κλείνω, κύριε Πρόεδρε, λέγοντας ότι κάνουμε τώρα την αναθεώρηση του Συντάγματος και σε μερικά χρόνια όλη η επικράτεια θα έχει Εθνικό Κτηματολόγιο. Καταλαβαίνετε να χαρακτηρίζει το Εθνικό Κτηματολόγιο τις χρήσεις της γης με επιστημονικά κριτήρια και τελικά όλα αυτά να είναι έωλα, όταν θα έρχεται ο ένας δασικός υπάλληλος και θα μπορεί, όχι να τα αμφισβητεί, αλλά ακόμη και τον αγρό το σπόριμο, όπως λέει το ίδιο το Κτηματολόγιο, να τον κηρύσσει μετά αναδασωτέο; Καταλαβαίνετε ότι οδηγούμεθα σε παραλογισμούς ...

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Θα τα συζητήσουμε στα άρθρα αυτά.

**ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ:** Θα έρθουμε βέβαια στο άρθρο 24 σε λίγες μέρες, αλλά ήθελα να συμβάλω στο διάλογο, ο οποίος άνοιξε με αυτές τις γενικές τοποθετήσεις και σε αυτό το ιδιαίτερα ευαίσθητο ζήτημα, αγαπητοί συνάδελφοι.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Καλώς.

Ορίστε, κύριε Δαβάκη, έχετε το λόγο. Σας καλώ επί του Βήματος για να καταλάβετε πόσο μεγάλη είναι η τιμωρία των ομάδων που παίζουν χωρίς φιλάθλους στα γήπεδα.

**ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΑΒΑΚΗΣ:** Η περαιωμένη, κύριοι συνάδελφοι, διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος συνιστά αναμφίβολα κορυφαία σημασία λειτουργία αυτής της Αιθούσης. Μία λειτουργία, η οποία θα διαμορφώσει κατά τρόπο αμετάκλητο για μία τουλάχιστον πενταετία το πλαίσιο κανόνων δικαίου που περιλαμβάνει ο αυξημένης τυπικής ισχύος καταστατικός χάρτης της χώρας.

Ο επιδιωκόμενος με την προκείμενη διαδικασία αναθεώρησης εκσυγχρονισμός θα καταστεί άνευρος και αναποτελεσματικός εάν αποδειχθεί αναντίστοιχος με τις εξελίξεις σε πολιτικό, οικονομικό και ευρύτερα κοινωνικό επίπεδο. Το μείζον στοιχείο του δημοκρατικού μας πολιτεύματος στη χώρα μας είναι στην εποχή μας η κατάλυση της θανατηφόρου τριγωνικής σχέσης μεταξύ πολιτικής εξουσίας, οικονομικών συμφερόντων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Η ενδεχόμενη λειτουργία των μέσων ενημέρωσης ως εμμέσων πρακτόρων των οικονομικών συμφερόντων με σκοπό την ποδηγέτηση της πολιτικής εξουσίας, οδηγεί σε ακύρωση του πολιτικού μας συστήματος. Το διακύβευμα είναι πλέον η ίδια η ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος, η σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας του ιδιοκτήτη μέσων ενημέρωσης και του εργολάβου ή προμηθευτή του δημοσίου, καθώς και η διαπλοκή μεταξύ οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων, οδηγεί σε περυστολή της λαϊκής κυριαρχίας και σε ανάδειξη εξωθεσμικών και πολιτικά ανομοιοποίητων πόλων πολιτικής εξουσίας. Ο όποιος όμως διακηρυχτικός εξορκισμός της διαπλοκής θα αποτελούσε γράμμα κενό, εάν δεν συνοδευόταν από τη θέσπιση διασφαλιστικών δικλίδων, της μη καταστρατήγησής της. Η διαφάνεια στο επίπεδο της σύνθεσης του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών που είτε είναι ιδιοκτήτριες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, είτε αναλαμβάνουν έργα και προμήθειες του δημοσίου, συνιστά, όπως λέμε εμείς οι νομικοί, *conditio sine qua non*.

Μνημείο περιφρόνησης του θεσμικού ρόλου της Βουλής ως

του αρμόδιου για την αναθεώρηση του Συντάγματος οργάνου, αποτελεί η συγκεκριμένη συμπεριφορά του Υπουργού Τύπου και κατ' επέκταση της Κυβέρνησης. Είναι γνωστό ότι η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος είχε ήδη δρομολογηθεί από το 1999 και μεταξύ των αναθεωρητέων διατάξεων συμπεριλαμβανόταν και το ζήτημα του προσδιορισμού των αρμοδιοτήτων και του καθεστώτος συγκρότησης των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, μεταξύ των οποίων επιφανή θέση κατέχει το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Μάλιστα η σχετική διαδικασία προβλέπεται να ολοκληρωθεί εντός της άνοιξης του τρέχοντος έτους στην Ολομέλεια του Σώματος. Όμως ο Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης έσπευσε το φθινόπωρο του παρελθόντος έτους κατά τη διάρκεια της συζήτησης στην ad hoc επιτροπή της Βουλής των αναθεωρητέων διατάξεων και ενώ υπελείποντο το πολύ έξι μήνες μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναθεώρησης, να καταθέσει σχέδιο νόμου με το οποίο προβλέφθηκε η τροποποίηση των αρμοδιοτήτων και κυρίως του καθεστώτος συγκρότησης του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Με την πρακτική του αυτή ο κ. Ρέππας προκατέλαβε κατά τρόπο θεσμικά ασεβή την κρίση του Σώματος επί αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό της θεσμικής αυτής ασεβείας το γεγονός ότι πρόσφατα ο εισηγητής της Πλειοψηφίας στην ad hoc επιτροπή της Βουλής για την αναθεώρηση έσπευσε να προσαρμόσει εκ των υστέρων τις αναθεωρητέες διατάξεις σύμφωνα με το γράμμα των διατάξεων του σχεδίου νόμου.

Με τον τρόπο αυτό συνέβη το εξής: Ο κοινός νομοθέτης ήλθε και ποδηγέτησε το συνταγματικό νομοθέτη υπό την έννοια ότι του υπαγόρευσε τη βούλησή του. Η κατάσταση αυτή κάθε άλλο παρά συνάδει με τις αρχές μιας ευνομούμενης πολιτείας και η σχετική ευθύνη βαρύνει όχι μόνο το συγκεκριμένο Υπουργό αλλά και ολόκληρη την κυβερνητική πλειοψηφία που συνήργησε σε αυτό.

Ο Έλληνας Υπουργός, ο κάθε υπουργός οφείλει να υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και τον Έλληνα πολίτη και όχι οικονομικά συμφέροντα. Η εκτελεστική εξουσία δεν πρέπει να αισθάνεται ούτε να είναι παντοδύναμη. Η διάκριση των εξουσιών που σχεδίασε πριν χρόνια ο Μοντεσκιέ, αποτελεί ικανή συνθήκη για τη λειτουργία ενός εξισορροπητικού μηχανισμού στο πλαίσιο του οποίου κατά τρόπο αυστηρά οριοθετημένο, ο Βουλευτής θεσπίζει τους κανόνες δικαίου, η Κυβέρνηση τους εφαρμόζει και ο δικαστής ελέγχει τη νομιμότητα της εφαρμογής τους. Διαφορετική εκδοχή οδηγεί σε καταλυτική της λαϊκής κυριαρχίας απολυταρχία της εκτελεστικής εξουσίας. Οδηγεί σε καθεστώς προϊούσας περιστολής των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, οδηγεί σε βλάβη εντέλει του δημοσίου συμφέροντος.

Σε ένα τέτοιο καθεστώς ανθίζουν σαφώς ευχερέστερα φαινόμενα διακινδύνευσης κοινωνικών αγαθών, όπως είναι και το περιβάλλον. Η αλόγιστη και άναρχη οικιστική και βιομηχανική ανάπτυξη, είναι αντίρροπη με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ιδιαίτερα του πολύπαθου τελευταία δασικού πλούτου της χώρας μας. Ο συγκερασμός και η στάθμιση των αντικρουόμενων αυτών συμφερόντων σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να αποβαίνει σε βάρος του περιβάλλοντος, η προστασία του οποίου συνιστά αναγκαία συνθήκη όχι πλέον μόνο για το ευ ζην, αλλά και γι' αυτό καθ' εαυτό το ζειν. Το κόστος της λεγόμενης βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτή έχει προσδιορισθεί από τη σημαντική σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι αμελητέο, συγκρινόμενο με το όφελος σε επίπεδο ποιότητας ζωής.

Η οικιστική και βιομηχανική ανάπτυξη προκειμένου να είναι πράγματι βιώσιμη οφείλει να σεβαστεί το περιβάλλον και το γέρας αυτού του σεβασμού θα είναι σίγουρα πάνω απ' όλα το υπέρτατο αγαθό που είναι η ζωή.

Οφείλει λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, η Εθνική Αντιπροσωπεία να αρθεί στο ύψος της συγκεκριμένης ευθύνης της και να προσδώσει στην επικείμενη αναθεώρηση το νόημα και τη διάσταση που προστάζουν οι καιροί και απαιτεί ο ελληνικός λαός. Σας ευχαριστώ.

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης):** Ο κ. Καρασμάνης

έχει το λόγο.

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ:** Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να απαντήσω στον κ. Σφυρίου για την παρατήρηση που έκανε προηγουμένως, ότι στη Νέα Δημοκρατία υπάρχουν δύο φωνές σχετικά με το άρθρο 24. Αυτό είναι λάθος. Ο Πρόεδρός μας, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, μιλώντας προχθές από αυτό το Βήμα είπε ότι ελεύθερα και ανεπηρέαστα οι Βουλευτές κατά συνείδηση θα αποφασίσουν για τις αναθεωρητέες διατάξεις του Συντάγματος. Και αυτό είναι το σωστό. Πρέπει να σηκωθούμε δηλαδή πιο πάνω από τις μικροπολιτικές μας αντιλήψεις και ελεύθερα με τη βουλευτική μας συνείδηση, μακριά από την κομματική γραμμή, να αποφασίσουμε για το Σύνταγμα, να βάλουμε τα θεμέλια ενός συντάγματος που θα δώσουν ένα καινούριο όραμα, μια καινούρια προοπτική για τον τόπο μας. Το έχει ανάγκη ο τόπος, το χρειάζεται η πατρίδα μας.

Κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι συνιστά ιδιαίτερη και μεγάλη τιμή για όλους εμάς η συμμετοχή σ' αυτήν την κορυφαία, την ύψιστη θεσμική διαδικασία, την αναθεώρηση του καταστατικού χάρτη της χώρας. Όπως πιστεύω ακράδαντα ότι συνιστά επίσης και μια τεράστια ευθύνη. Είναι ευθύνη διότι συμπίπτει με την ανατολή ενός αιώνα στον οποίον στηρίζονται οι ελπίδες για εθνική, κοινωνική και οικονομική αναγέννηση. Διότι καλύτερα να απαντήσει στην επιτακτική ανάγκη των καιρών για προσαρμογή στις προκλήσεις των ευρωπαϊκών προανατολισμών μας διότι θα είναι το σύνταγμα που θα καθορίσει αν αυτός ο τόπος θα κάνει ή όχι το μεγάλο βήμα προς τον πραγματικό εκσυγχρονισμό.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, καλούμαστε να επιτελέσουμε ένα έργο ιστορικό. Και σε ένα τέτοιο έργο, σε μια τέτοια αποστολή δε χωρούν ούτε κομματικές σκοπιμότητες ούτε μικροπολιτικές κόντρες. Αλλά, επίσης δεν χωρούν και συμβιβασμοί. Και αυτή είναι μια φιλοσοφία που αποτελεί αμετακίνητη, αδιαπραγμάτευτη θέση για τη Νέα Δημοκρατία, η οποία πριν από είκοσι πέντε χρόνια υπήρξε πρωτοπόρος του καταστατικού εκσυγχρονισμού, βάζοντας στέρεα θεμέλια σ' αυτό που όλοι σήμερα φιλοδοξούμε να οικοδομήσουμε, το ευρωπαϊκό μέλλον της χώρας.

Κύριοι συνάδελφοι, μέσα στο λίγο χρόνο που ορίζει ο Κανονισμός και λογικό είναι, αφού όλοι πρέπει να καταθέσουμε τις απόψεις μας, τους προβληματισμούς και τις προτάσεις μας, επιτρέψατέ μου να αρχίσω τις κατ'εμέ προτεραιότητες στην εκσυγχρονιστική αναθεώρηση του καταστατικού μας χάρτη. Δεν νομίζω ότι μπορεί να διαφωνήσει κανείς, ότι πρωταρχικός στόχος και επιδίωξη πρέπει να είναι η θωράκιση του δημοκρατικού μας πολιτεύματος και η διασφάλιση και η εγγύηση των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών. Τι άλλο μπορεί να σημαίνει αυτό εκτός από την ανάγκη να θεσμοθετήσουμε και να κατοχυρώσουμε τη διαφάνεια στην πολιτική ζωή, τη διαφύλαξη των θεσμών ακόμα και από την υπόνοια ότι μπορεί να είναι υποχείρεια ιδιωτικών συμφερόντων και την προστασία του πολίτη από την αυθαριεσία της εκάστοτε πολιτικής εξουσίας ή οποιασδήποτε άλλης εξουσίας; Και πώς αλλιώς θα μπορούσε να γίνει αυτό αν όχι με το συνεχή έλεγχο ο οποίος άλλωστε είναι και το κατ'εσχόν συστατικό της δημοκρατίας; Τι άλλο μπορεί να σημαίνει αυτό εκτός από την ανάγκη να διασφαλίσουμε την ελευθερία του τύπου αλλά ταυτόχρονα να εγγυηθούμε και την προστασία όλων, πολιτικών δυνάμεων, θεσμών, πολιτών από την ασυδοσία στην οποίαν οδηγούν οι μονοπωλιακές καταστάσεις στο χώρο της πληροφόρησης και της ενημέρωσης, κυρίως της ηλεκτρονικής;

Στα πλαίσια του παραπάνω στόχου μονόδρομος πρέπει να είναι, κύριοι συνάδελφοι, και ο εκσυγχρονισμός αλλά και η θωράκιση των κομμάτων. Είναι εργαλεία παραγωγής πολιτικής από το λαό για το λαό και σαν τέτοια οφείλουμε να τα αποκαταστήσουμε στη συνείδηση της κοινής γνώμης που τελευταία όλοι γνωρίζουμε ότι δεν έχει και τις καλύτερες των εντυπώσεων για τη λειτουργία τους. Και θα τα αποκαταστήσουμε καθιστώντας το Βουλευτή εντολοδόχο και απλό εκτελεστή της εντολής των ψηφοφόρων του. Αυτό μπορεί να γίνει αν θεσμοθετήσουμε τη χρηματοδότηση των κομμάτων από τον κρατικό Προϋπολογισμό καθιερώνοντας παράλληλα και συμπληρωματικά αυστηρότατο έλεγχο δαπανών για κάθε Βουλευτή.

Με όρια, λοιπόν, δαπανών που η παραμικρή υπέρβασή τους

να συνεπάγεται την άμεση έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.

Πιστεύω επίσης ότι παράλληλα πρέπει να μπει ακόμα αυστηρότατοι κανόνες ελέγχου, όπως φερ' ειπείν του "πόθεν έσχες" και μάλιστα από το Ελεγκτικό Συνέδριο για όλους όσους καθ' οιονδήποτε τρόπο ασχολούνται με τα κοινά, έτσι ώστε να αποκαταστήσουμε και να θωρακίσουμε το κύρος και την αξιοπιστία του πολιτικού κόσμου συνολικά.

Κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορεί να υπάρξει ευνοούμενη και σύγχρονη πολιτεία, αν οι πολίτες της δεν αισθάνονται και δεν είναι απολύτως ασφαλείς και προστατευμένοι, αν δηλαδή η πολιτεία δεν τους διασφαλίζει αλλά και να εγγυάται τα δικαιώματα. Και δεν εννοούμε βέβαια μόνο τα δικαιώματα της ελεύθερης ζωής μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία, που, δόξα τω Θεώ, είναι κατοχυρωμένα από το 1974 στον τόπο μας. Εννοούμε και το δικαίωμα για καλύτερες υπηρεσίες, για καλύτερη ποιότητα ζωής και επίσης ένα σύγχρονο κράτος που οφείλει να παρέχει.

Προϋπόθεση για να κάνουμε το μεγάλο αυτό βήμα στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης και των υπηρεσιών του δημοσίου, οφείλουμε να ενισχύσουμε την αξιοκρατία, τη διαφάνεια στις προσλήψεις αλλά και στην εξέλιξη των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να τους καταστήσουμε μέσο εξυπηρέτησης και όχι καταδυνάστευσης του πολίτη. Στο χέρι μας είναι σήμερα να καθιερώσουμε συνταγματικά ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή το Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Διοίκησης και να προχωρήσουμε στην εμπέδωση των αρχών της αποκέντρωσης. Και αυτό μπορεί να γίνει με την ενίσχυση του ρόλου και της αυτοδυναμίας και των Τοπικών Αυτοδιοικήσεων όλων των βαθμών στα ίδια πλαίσια. Δηλαδή στην κατοχύρωση και στη διασφάλιση των δικαιωμάτων του πολίτη πρέπει να εντάξουμε και τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος.

Αποτελεί πλέον ύψιστο δικαίωμα και διεκδίκηση του καθενός και αποδεικνύεται από την όλο και μεγαλύτερη ευαισθησία της κοινής γνώμης σε θέματα ατμοσφαιρικών ρυπάνσεων, περιβαλλοντικής υποβάθμισης, απειλών κατά της ποιότητας ζωής κλπ.

Δυστυχώς, κύριοι συνάδελφοι, τα περιθώρια είναι απελπιστικά περιορισμένα. Ή θα διασώσουμε τώρα το περιβάλλον και τη φύση ή θα μας εκδικηθεί άμεσα και σκληρά. Δεν μπορούμε πλέον να παραμένουμε απλοί θεατές ή ακόμα χειρότερο άβουλοι μοιρολάτρες μπροστά στο κατ' εξακολούθηση έγκλημα του αφανισμού των δασών μας, είτε από δόλο είτε από αμέλεια είτε από ανεπάρκεια μέσων. Δεν μπορούμε να κάνουμε ότι δεν έχουμε τα ανατριχιαστικά στοιχεία πληθώρας επιστημονικών ερευνών που αποκαλύπτουν ότι τα υδάτινα αποθέματα της χώρας μας μειώνονται δραματικά, ότι η θάλασσα διεισδύει και δηλητηριάζει τον εναπομείναντα φτωχό ορίζοντά μας με το φαινόμενο της υφαλμύρωσης. Και σε τελική ανάλυση αυτό σημαίνει μεσοπρόθεσμα οριστική και τελεσίδικη καταδίκη της γεωργίας και της αγροτικής μας παραγωγής και της οικονομίας.

Έχουμε ήδη ξεπεράσει τα όρια. Κάνουμε ό,τι μπορούμε, για να καταστρέψουμε τη γή, τα δάση, τη λίμνη, τη θάλασσα, τα ποτάμια, τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες. Πρέπει να καταλάβουμε ότι η επίθεση εναντίον του περιβάλλοντος είναι ταυτόχρονα και επίθεση κατά του ανθρώπου και της δημοκρατίας.

Κύριοι συνάδελφοι, όσα άρθρα και διατάξεις και αν αναθεωρήσουμε, όσους τομείς και αν εκσυγχρονίσουμε θα ματαιοποιούμε αν με το νέο Σύνταγμα δεν κατοχυρώσουμε και δεν διασφαλίσουμε την προσαρμογή της παιδείας στις απαιτήσεις της εποχής. Δεν είναι κατανοητό πλέον να αρνούμαστε ως δήθεν αντιλαϊκό ένα θεσμό που έχει καθιερωθεί στα πιο σύγχρονα κράτη σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, ένα θεσμό που δοκιμασμένα και αποδεδειγμένα έχει δώσει μεγάλη ώθηση στις δυνατότητες παροχής παιδείας και κατάρτισης επιστημονικού και τεχνολογικού δυναμικού.

Μιλώ βέβαια για το θεσμό των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων.

Είναι καιρός, κύριοι συνάδελφοι, να δούμε την πραγματικότητα κατάματα, να αφήσουμε στην άκρη τη χιλιομασημένη και ξεπερασμένη καραμέλα της δήθεν εκχώρησης της παιδείας σε ιδιώτες και συμφέροντα, γιατί όλοι γνωρίζουμε ότι δεν είναι έτσι. Σε κανέναν δεν θα εκχωρήσουμε τίποτα. Θα παραχωρήσουμε μόνο στους νέους μας το δικαίωμα σε μια παιδεία χωρίς όρια και φραγμούς. Θα δώσουμε τη δυνατότητα αναζήτησης παραπέρα γνώσης, ακόμα και σε όσους δεν έχουν το βαλάντιο για συμπληρωματικές σπουδές στο εξωτερικό. Θα βάλουμε ως ένα βαθμό τέλος στη συναλλαγματική αιμορραγία. Και το σημαντικότερο, θα θέσουμε τις βάσεις να σταματήσουμε επιτέλους την επιστημονική αιμορραγία, που δεκαετίες τώρα μαστίζει τη χώρα μας από χιλιάδες νέους με ιδιαίτερα προσόντα και ικανότητες, που, φεύγοντας έξω για σπουδές, φεύγουν οι περισσότεροι και για πάντα από την πατρίδα μας. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

**ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής):** Κύριοι συνάδελφοι, εξαντλήθηκε ο κατάλογος για τη συζήτηση επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος σύμφωνα με το άρθρο 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση.

**ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:** Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 15.10' λύεται η συνεδρίαση για σήμερα ημέρα Τρίτη 23 Ιανουαρίου 2001 και ώρα 18.30' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως σύμφωνα με το άρθρο 143 του Κανονισμού της Βουλής, με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, σε επίπεδο Αρχηγών Κομμάτων, με θέμα: "Η πορεία της Χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση".

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

